

Připravenost Horské služby Jeseníky

Bc. Markéta Strnadová

Diplomová práce
2025

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta logistiky a krizového řízení

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta logistiky a krizového řízení

Ústav ochrany obyvatelstva

Akademický rok: 2024/2025

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	Bc. Markéta Strnadová
Osobní číslo:	L23318
Studijní program:	N1032A020002 Bezpečnost společnosti
Specializace:	Ochrana obyvatelstva
Forma studia:	Prezenční
Téma práce:	Připravenost Horské služby Jeseníky

Zásady pro vypracování

- Zpracujte z dostupných zdrojů teoretický vstup do problematiky horské služby.
- Proveďte posouzení současného stavu připravenosti Horské služby Jeseníky.
- Analyzujte klíčové oblasti pro zlepšení připravenosti horské služby.
- Navrhněte vhodná opatření ke zlepšení připravenosti Horské služby Jeseníky.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. ALLEN, John. *Cairngorm John A Life in Mountain Rescue: 10th Anniversary Edition*. Ten Edition. Sandstone Press, 2019. ISBN 978-19-1224-070-8.
2. BĚLAŠKA, Petr. *Jeseníky – S batohem po Česku*. Třetí vydání. Akcent, 2022. ISBN 978-80-7497-423-6.
3. BERNA, Cristina a THOMSEN, Eric. *Mountain Rescue Vehicles*. Second Edition. BoD – Books on Demand, 2024. ISBN 978-84-1174-737-0.
4. KOLÁŘ, František. *Červení andělé: historie Horské služby v českých zemích*. Gentiana, 2016. ISBN 978-80-86527-42-0.
5. VAŇURA, Miroslav. *Legendy českého záchranníctví: největší případy a pohled do zákulisí práce záchranářů, hasičů, horské služby a dalších*. Praha: XYZ, 2019. ISBN 978-80-7597-237-8.

Další odborná literatura dle doporučení vedoucího diplomové práce.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. et Bc. Marek Hnilica**
Ústav ochrany obyvatelstva

Datum zadání diplomové práce: **2. prosince 2024**

Termín odevzdání diplomové práce: **25. dubna 2025**

L.S.

prof. Ing. Zuzana Tučková, Ph.D.
děkanka

prof. Ing. Dušan Vičar, CSc.
ředitel ústavu

V Uherském Hradišti dne 2. prosince 2024

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb., v platném znění bez ohledu na výsledek obhajoby;
- diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému a bude dostupná k nahlédnutí;
- jedno vyhotovení diplomové práce v listinné podobě bude ponecháno Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně k uložení;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá; neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji, že

- jsem na diplomové práci pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem řádně citoval(a); v případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor;
- odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou obsahově totožné.

V Uherském Hradišti, dne 25. 4. 2025

.....
podpis autora

ABSTRAKT

Diplomová práce je zaměřena na problematiku připravenosti Horské služby Jeseníky. Teoretická práce obsahuje právní rámec, historii činnosti horské služby, výcvik záchranářů a jejich prostředky. Opomenuty nejsou bezpečnostní aspekty, systém zdravotního pojištění a vymezení oblasti. Praktická část se zabývá současným přehledem a komparací statistik v oblasti úrazovosti. V práci byla použita SWOT analýza, identifikace rizikových míst a analýza zásahu. Součástí praktické části byly také rozhovory s příslušníky, které měly přínos v návrhových opatřeních na zlepšení nedostatků a současné situace v připravenosti Horské služby Jeseníky.

Klíčová slova: dostupnost terénu, horská služba, horský terén, Jeseníky, preventivní opatření, rizikové oblasti, technické vybavení, úrazovost turistů, záchranná činnost

ABSTRACT

The thesis is focused on the preparedness of the Mountain Service Jeseníky. The theoretical part includes the legal framework, history, activities of the Mountain Service, training of rescuers and their resources. The safety aspects, the health insurance system and the definition of the area are not omitted. The practical part deals with the current overview and comparison of statistics in the field of accidents. SWOT analysis, identification of risk points and intervention analysis were used in the work. The practical part also included interviews with officers, which had the benefit of suggesting measures to improve the shortcomings and the current situation in the preparedness of the Mountain Service Jeseníky.

Keywords: terrain accessibility, mountain service, mountain terrain, Jeseníky, preventive measures risk areas, technical equipment, tourist accidents, rescue activities

V první řadě bych ráda poděkovala panu Ing. et Bc. Markovi Hnilicovi za odborné vedení, ochotu a cenné rady během konzultací, které mi velmi pomohly při zpracování této diplomové práce. Velké poděkování patří mé rodině za podporu a trpělivost během celého vysokoškolského studia. Dále bych chtěla poděkovat svým přátelům a známým, kteří mě během studia motivovali, pomáhali mi a stáli při mně až do jeho závěru. Zároveň si velmi vážím spolupráce s panem Robertem Kothánkem a panem Bc. Jakubem Fabiánem, kterým děkuji za poskytnutí důležitých informací pro zpracování této práce a za jejich vstřícnost i ochotu podělit se o cenné zkušenosti z praxe.

OBSAH

ÚVOD.....	11
CÍLE A METODY PRÁCE	13
I TEORETICKÁ ČÁST	14
1 FUNGOVÁNÍ HORSKÉ SLUŽBY A POMOC V HORÁCH	15
1.1 PRÁVNÍ PŘEDPISY	15
1.2 ORGANIZACE POMÁHAJÍCÍ V HORSKÉM TERÉNU	16
1.3 HORSKÁ SLUŽBA JAKO SLOŽKA NA VYŽÁDÁNÍ	18
2 HISTORIE HORSKÉ SLUŽBY	19
2.1 VÝVOJ HORSKÉ SLUŽBY V ČESKÉ REPUBLICE.....	19
2.2 HISTORIE HORSKÉ SLUŽBY V ZAHRANIČÍ.....	21
2.3 HORSKÁ SLUŽBA V SOUSEDNÍCH STÁTECH	23
3 SOUČASNOST HORSKÉ SLUŽBY.....	25
3.1 STRUKTURA HORSKÉ SLUŽBY ČR	25
3.2 FINANCOVÁNÍ HORSKÉ SLUŽBY ČR	26
3.3 ODBORNÁ KOMISE.....	27
3.4 SYSTÉM ZDRAVOTNÍHO POJIŠTĚNÍ	29
4 ZÁCHRANNÉ ČINNOSTI A VYBAVENÍ	30
4.1 SPECIÁLNÍ ZÁCHRANNÉ OPERACE.....	30
4.1.1 Laviny.....	30
4.1.2 Kynologie	31
4.2 TECHNICKÉ VYBAVENÍ HORSKÉ SLUŽBY	33
4.2.1 Letní technické vybavení	33
4.2.2 Zimní technické vybavení	35
4.2.3 Zahraniční záchranné prostředky	36
4.3 BEZPEČNOSTNÍ ASPEKTY V HORÁCH	37
5 VÝCVIK A KLASIFIKACE ZÁCHRANÁŘŮ	39
5.1 PODMÍNKY K PŘIJETÍ K HS	39
5.2 FORMY ČLENSTVÍ V HORSKÉ SLUŽBĚ ČR.....	40
5.3 ZAHRANIČNÍ A ROZVOJOVÁ SPOLUPRÁCE.....	41
6 ZMAPOVÁNÍ JESENICKA	42
DÍLČÍ ZÁVĚR.....	44
II PRAKTICKÁ ČÁST	45
7 POKRYTÍ HORSKÉ SLUŽBY JESENÍKY	46
7.1 SPECIFIKA JEDNOTLIVÝCH OBLASTÍ.....	46

7.2	LAVINOVÉ OBLASTI A ODLEHLÉ ÚSEKY	47
7.3	KAPACITY A TECHNICKÉ ZÁZEMÍ.....	48
8	STATISTIKA ÚRAZOVOSTI.....	52
8.1	LETNÍ SEZONA	52
8.2	ZIMNÍ SEZONA	58
9	ANALÝZA RIZIK.....	64
9.1	IDENTIFIKACE RIZIKOVÝCH MÍST	64
9.2	SWOT ANALÝZA.....	73
9.3	ANALÝZA ZÁSAHU HORSKÉ SLUŽBY	78
10	ROZHOVOR	80
11	NÁVRHOVÁ OPATŘENÍ.....	88
	DISKUZE.....	90
	ZÁVĚR.....	92
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	94
	SEZNAM OBRÁZKŮ	99
	SEZNAM TABULEK	100
	SEZNAM GRAFŮ	101
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	102
	SEZNAM PŘÍLOH.....	103

ÚVOD

Zemský povrch je tvořen různorodými přírodními útvary, mezi něž patří hory, nížiny či vodní plochy. Hory od nepaměti představují významnou geografickou bariéru mezi oblastmi, ovlivňují podnebí a často určují i hranice mezi státy. V minulosti hrály hory důležitou roli v obraně území a strategickém plánování, horské oblasti sloužily jako přirozené pevnosti a útočiště. Dnes se staly centrem rekreačních aktivit, jako je turistika, horolezectví či zimní sporty, což s sebou nese zvýšený pohyb osob a tím větší riziko úrazů a krizových situací. Horský terén bývá náročný na orientaci, špatně přístupný a často vystavený nepříznivému počasí. Mezi nejčastější nebezpečí patří laviny, rychlé změny počasí, vyčerpání, dezorientace nebo pády v těžkém terénu. I když lidem dnes pomáhají moderní technologie, jako jsou GPS navigace nebo mobilní aplikace, stále dochází k situacím, kdy lidé podcení podmínky a potřebují odbornou pomoc. V krizových momentech často rozhodují minuty, a proto je rychlá reakce a dobře fungující horská služba zásadní pro bezpečnost návštěvníků.

Právě kvůli těmto rizikům vznikla potřeba organizované záchranné činnosti v horách. Mezi prvními, kdo nabízeli pomoc a úkryt, byli sami místní obyvatelé. Postupem času vznikaly specializované skupiny, které se záchrane v horách věnovaly systematicky. Tyto organizace rozšířily svou činnost do dalších zemí, získaly moderní vybavení i zkušenosti a díky tomu mohly provádět rychlejší bezpečnostní zásahy. Dnes se horská služba věnuje nejen zásahům, ale také preventivním aktivitám a vzdělávání veřejnosti. V dnešní době se čím dál častěji využívají moderní technologie, které horské službě výrazně pomáhají hlavně při určení přesné polohy zraněné osoby. Horská služba je na vysoké úrovni a využívá termokamery, které pomáhají s nálezem pohřešovaných osob, nebo jsou k dispozici lavinové batohy s airbagem.

Horská služba v České republice představuje důležitou složku integrovaného záchranného systému. Přestože nemá vlastní zákon, její činnost je upravena právními normami a v praxi funguje podle jasně vymezených podmínek a povinností. Vzhledem k tomu, že se podmínky v horách mohou velmi rychle měnit, je důležitá rychlá reakce a vysoká připravenost záchranných týmů. Do některých akcí se zapojuje i Letecká záchranná služba, která pomáhá s převozem zraněných z těžko přístupných míst. Nezastupitelnou roli hrají i speciálně vycvičení psi, kteří pomáhají při hledání pohřešovaných osob. Každý člen týmu i jeho čtyřnohý kolega musí projít náročným výcvikem, který simuluje skutečné záchranné akce a mimořádné situace.

Důležitou roli hraje také osobní výbava záchranářů, jež se skládá z odolného oblečení přizpůsobeného podmínkám až po technické vybavení, které musí být zároveň odolné a snadno ovladatelné. V neposlední řadě jsou důležité i dopravní prostředky, které umožňují dostat záchranáře co nejrychleji na místo zásahu a odolávat různým horským terénům. Správně fungující horská služba tak zůstává hlavním pilířem bezpečnosti v horách. Vývoj horské služby nekončí, neustále se hledají nové možnosti, jak zásahy zefektivnit a přiblížit se nejvyšším mezinárodním standardům záchranné činnosti.

Tato práce se zaměřuje na analýzu připravenosti Horské služby Jeseníky. Zkoumá zejména technické a kapacitní zázemí a míru rizikovosti v jednotlivých částech regionu. V této souvislosti si práce klade za cíl odpovědět na následující otázky:

- Jaká je aktuální úroveň připravenosti Horské služby Jeseníky z hlediska kapacitního a technického vybavení?
- Jaké jsou nejčastější riziková místa v oblasti Jeseníků z hlediska úrazovosti turistů?
- Ovlivňuje roční období výrazně frekvenci a typ zásahů horské služby v Jeseníkách?

Práce se dále věnuje zkušenostem příslušníků horské služby, zhodnocení rizikových míst, analýze úrazových statistik a návrhovým opatřením, která by mohla zvýšit účinnost zásahů a bezpečnost návštěvníků.

CÍLE A METODY PRÁCE

Hlavním cílem práce je zhodnotit aktuální připravenost Horské služby Jeseníky z pohledu technického vybavení, personální kapacity a organizace zásahů, identifikace problémových oblastí a na základě zjištění navrhnout konkrétní opatření ke zvýšení efektivity a bezpečnosti její činnosti.

Pro dosažení tohoto cíle byly stanoveny následující dílčí cíle:

Bod 1: Zpracovat z dostupných zdrojů teoretický vstup do problematiky horské služby.

Bod 2: Provést posouzení současného stavu připravenosti Horské služby Jeseníky.

Bod 3: Analyzovat klíčové oblasti pro zlepšení připravenosti horské služby.

Bod 4: Navrhnout vhodná opatření ke zlepšení připravenosti Horské služby Jeseníky.

Ke zpracování práce byly použity následující metody:

- analýza dat – zpracování informací o technickém vybavení a úrazovosti, které poskytují konkrétní údaje pro zhodnocení aktuální situace,
- analýza rizik – identifikace, hodnocení a návrh řešení rizikových lokalit,
- deduktivní metoda – byla použita při vyvozování obecných závěrů na základě známých informací,
- deskriptivní metoda – byla využita v teoretické části práce k popisu organizace,
- induktivní metoda – využita při návrhu opatření vycházejících z konkrétních zjištění z analytické části práce a rozhovorů,
- kvalitativní metoda – uplatněna při rozhovorech s příslušníky Horské služby Jeseníky, kdy bylo na základě jedné otázky více odpovědí a jejich porovnání,
- kvantitativní metoda – zaměřena v analýze statických dat týkajících se úrazovosti a nehodovosti v oblasti Jeseníků,
- metoda komparace – porovnávání statistik úrazů v různých obdobích a lokalitách a jejich předání dalším subjektům,
- rozhovor – je součástí praktické části,
- SWOT analýza – byla použita ke zhodnocení silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb ve fungování Horské služby Jeseníky.

I TEORETICKÁ ČÁST

1 FUNGOVÁNÍ HORSKÉ SLUŽBY A POMOC V HORÁCH

Horská služba je důležitou složkou záchranného systému České republiky. Její činnost spadá pod gesci ministerstva pro místní rozvoj a řídí se příslušnými zákony a vyhláškami. Spolupracuje se složkami integrovaného záchranného systému (dále IZS), především se Zdravotnickou záchrannou službou a Policií České republiky, například při pátrání v terénu nebo při zajišťování potřebného vybavení a prostředků pro záchranné akce mimo horské oblasti. Horská služba je součástí dalších specializovaných složek IZS, které se do záchranných a likvidačních prací zapojují na základě předem dohodnuté spolupráce. Součástí této činnosti jsou i organizace, které pomáhají turistům v horských masivech.

1.1 Právní předpisy

Horská služba nemá samostatný zákon, její činnost je vymezena v jiných právních normách.

Horská služba České republiky z.s., je spolek založený v souladu se zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů. Od 1. ledna 2014 je na základě zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, oficiálně zapsána v rámci spolkového rejstříku. **Zákon č. 123/2024 Sb., který mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související právní předpisy.** Upravují založení, fungování a zánik spolků. Spolky jsou právní formou sdružování osob za účelem dosažení společného zájmu. (Česko, 2024)

Zákon č. 239/2000 Sb. zákon o integrovaném záchranném systému a změně některých zákonů. Vymezuje rozdělení jednotlivých složek tohoto systému na základní a ostatní. Současně určuje rozsah jejich pravomocí a působnosti, pokud nejsou definovány jinak. Zákon definuje odpovědnost státní správy a samospráv při řízení rizikových situací a specifikuje závazky firem i jednotlivců v rámci přípravy na mimořádné situace. Kromě preventivních opatření se věnuje i postupům při záchranných operacích a odstraňování následků katastrof. Zákon definuje pravidla pro ochranu civilního obyvatelstva v případě krizových stavů a stanovuje koordinaci jednotlivých složek. (Česko, 2000)

Zákon č. 159/1999 Sb. o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů. Legislativní předpis reguluje určité aspekty podnikání v sektoru turismu, včetně průvodcovské činnosti a jejich pravidel. Dále mění živnostenský zákon č. 455/1991 Sb., a určuje náplň a způsoby výkonu hlavních úkolů horské služby.

Tato činnost zahrnuje mimo jiné provozování lyžařských areálů a financování horské služby. Jedná se o první zákon, ve kterém je horská služba výslovně zakotvena. Obdobné ustanovení lze nalézt také v zákoně č. 301/2009 Sb., jenž novelizuje zákon o civilním letectví, živnostenský zákon a další právní normy. (Česko, 1999)

Zákon 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů. Je využíván především pro účely Horské služby České republiky, a to především při školení nových uchazečů ke zkouškám podle tohoto zákona, jenž dále stanovuje pravidla a požadavky pro další vzdělávání a kvalifikace v profesních oblastech, včetně těch, které jsou relevantní pro činnosti Horské služby. (Česko, 2006)

Kromě hlavních zákonů, které se přímo zabývají horskou službou, existují i další právní předpisy a normy, jež se zaměřují například na bezpečnostní požadavky pro osobní lanové dráhy (včetně provozu a evakuace), nebo na **zákon č. 266/1994 Sb., o zákon o drahách.** (Česko, 1994)

1.2 Organizace pomáhající v horském terénu

V horském terénu číhá spousta nástrah, které mohou ohrozit bezpečnost turistů i sportovců, jako jsou horolezci, skialpinisté nebo vysokohorští turisté. Náročné podmínky často komplikují situaci nejen návštěvníkům hor, ale i záchranářům, kteří v takových oblastech zasahují. Právě proto existují organizace zaměřené na zajištění bezpečnosti a podporu záchranných operací. Tyto organizace vydávají doporučení a směrnice pro bezpečný pohyb v horách, lavinovou prevenci nebo používání správného vybavení. Zajišťují značení a údržbu horských tras, což zlepšuje orientaci v nepřehledném terénu (na Jesenicku je 60 km tyčového značení). Organizace poskytují podporu záchranářům prostřednictvím školení, technologií či odborných znalostí. Důležitou součástí jejich práce je také pomoc při pátracích akcích, často s využitím specializovaných týmů, jako jsou psůvodi nebo letecké jednotky.

ICAR-CISA (International Commission for Alpine Rescue) je globální organizace zaměřená na záchranu v horském prostředí. Byla založena v roce 1948, je sdružením podle švýcarského práva se sídlem v Klotenu, ICAR sdružuje 123 organizací ze 41 zemí světa a slouží jako platforma pro sdílení znalostí mezi horskými záchrannými službami a příbuznými organizacemi. Jejím hlavním cílem je zlepšovat kvalitu záchranných služeb a zvyšovat bezpečnost záchranářů. ICAR má čtyři technické komise zaměřené na klíčové oblasti horské záchrany a prevence. Zaměřuje se na letecké operace, věnuje se lavinovým zásahům, pokrývá zdravotní péči v horských oblastech a řeší záchranu na zemi.

Navíc zahrnuje subkomisi psovodů, která se specializuje na záchranu pomocí psů. ICAR je nezávislá globální organizace, která podporuje mezinárodní spolupráci a uznává nezávislost a respektuje autonomii svých členů. (Stämpfli, 2024)

UIAA (International Climbing and Mountaineering Federation) je mezinárodní lezecká a horolezecká federace, založená v roce 1932, od valného shromáždění v roce 2024 reprezentuje globální komunitu na šesti kontinentech. Sdružuje 94 členských asociací a federací z 73 zemí světa. Jako přední světová organizace se zaměřuje na propagaci lezení a horolezectví a usiluje o zajištění přístupu do horolezeckých oblastí a horských regionů. (UIAA, © 2024)

Mezinárodní společnost pro horskou medicínu (ISMM) byla založena v roce 1985 lékařskou komisí UIAA. Skupina lékařů zapojených do horské záchrany se rozhodla sdílet své zkušenosti a spolupracovat na vzdělávání a výzkumu ve všech oblastech horské medicíny po celém světě. Jedním z klíčových úkolů je rozšiřování členské základny organizace na mezinárodní úrovni se zaměřením na podporu výzkumu v oblasti vysokohorské medicíny a biologie. (Rodway, 2013)

Mountain Rescue Association (MRA) byla založena v roce 1959 v Timberline Lodge v Oregonu, což z ní činí nejstarší organizaci zaměřenou na pátrací a záchranné činnosti ve Spojených státech. MRA sdružuje týmy, které se specializují na záchranu životů prostřednictvím horského záchrannářství a vzdělávání v oblasti bezpečnosti v horách. Hlavní cíle organizace jsou podpora vzdělávání v oblasti horské bezpečnosti, poskytování platformy pro rozvoj a sdílení informací o technikách, vybavení a bezpečnosti při pátrání a záchrane v horském terénu, reprezentace členských týmů poskytující pátrací a záchranné služby, ve vztahu k vládním agenturám, jež tyto služby vyžadují. (MRA, © 2025)

V každé zemi, kde jsou odlišné geologické či demografické podmínky, existuje řada organizací zaměřených na vysokohorskou turistiku, horolezectví, podporu bezpečnosti a prevence nebo horskou medicínu. Mezi ně patří například Alpenverein, který se věnuje bezpečnosti v horách a vzdělávání svých členů v oblasti prevence a první pomoci. V sousedním Polsku působí organizace jako Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (TOPR) zaměřená na horskou záchranu, a Polski Związek Alpinizmu (PZA), která poskytuje podporu v oblasti horolezectví a turistiky. Avšak i Česká republika má organizace, které se zaměřují na bezpečnost, podporu a prevenci v horách. Jednou z nejznámějších organizací je samotná Horská služba České republiky a zařadit sem lze také integrovaný záchranný systém, jenž se podílí na záchranných akcích a bezpečnosti. (Pálka, © 2025)

Mezi další organizace patří Český červený kříž (ČČK) či Český horolezecký svaz, jenž je součástí UIAA. Česká asociace horských vůdců má nejvyšší mezinárodně uznávanou kvalifikaci pro vedení v horách, ať už při lyžování, lezení nebo alpinismu. (Pálka, © 2025)

1.3 Horská služba jako složka na vyžádání

Hasičský záchranný sbor kraje uzavírá s ostatními složkami integrovaného záchranného systému, včetně horské služby, dohodu o poskytnutí pomoci na žádost. Tato dohoda slouží jako základ pro jejich zařazení do poplachového plánu IZS. Horská služba může pomáhat ostatním složkám při hledání nebo záchraně osob, ale také zapůjčit technické vybavení. Při zásahu v terénu je klíčové, aby příjemce tísňové výzvy jasně určil, zda se jedná o zásah v horské oblasti spadající do působnosti horské služby, nebo zda zásah přísluší jiné složce IZS, případně zda je požadováno nasazení horské služby mimo horské oblasti. (Horská služba ČR, 2013)

Tento pokyn byl vypracován za účelem zrychlení a zkvalitnění rozhodovacích procesů při záchraně osob v horském prostředí a slouží všem členům horské služby zapojeným do záchranných akcí. Při přijetí výzvy dochází ke zpracování informací a následnému postupu podle charakteru výzvy. Pokud jde o zásah jiné složky IZS, příjemce předá informaci příslušné složce. Pokud je žádost o nasazení horské služby mimo horské oblasti, postupuje se podle pokynů oblastního náčelníka. V případě výzvy od státní správy nebo složky IZS se po konzultaci s vedoucím žádající složky rozhoduje o oprávněnosti zásahu a určuje rozsah nasazení. (Horská služba ČR, 2013)

Horská služba jako součást IZS zasahuje na základě vyžádání a v horských a nepřístupných oblastech často působí samostatně nebo ve spolupráci s policií. Při pátracích akcích v nebezpečných skalních lokalitách nebo při situacích, kde hrozí fatální následky, jsou horští záchranáři nepostradatelnými partnery policie, a to i v kriminálních záležitostech. V počáteční fázi zásahu si horská služba většinou „vystačí sama“ díky své odbornosti a znalosti terénu. Následně se zapojují další složky IZS, které poskytují logistické zázemí, nebo se přímo podílejí na záchranných operacích. Horská služba pokrývá celé definované území, bez ohledu na charakter zásahu, ať už jde o lyžařské nebo turistické úrazy, nehody spojené s lavinami, pády paraglidistů nebo jiné krizové situace. Záchranná akce zahrnuje svolání záchranářů podle poplachového plánu, kontaktování psovoda, který může být na pokyn oblastního náčelníka nasazen do akce. Tato flexibilita a odbornost jsou důležité pro řešení krizových situací v náročném a méně přístupném horském terénu. (Vaňura, 2019)

2 HISTORIE HORSKÉ SLUŽBY

Hory tvořily kolem českých zemí přirozenou ochranu už od dávných časů. Vpád nepřátel byl omezen pouze na průsmyky, avšak nevýhodou této ochrany byly omezené styky se sousedy, pomalý rozvoj obchodu a technologií, zapříčiněný složitými podmínkami překonání horských bariér. V rovinatých nížinách probíhalo osidlování mnohem rychleji než v pohraničních horách. Lovci byli první, kdo se odvážil do hor za hledáním zvířat a kožešin. Po jejich stopách se později vydali sběrači léčivých rostlin, hledači cenných kovů a dřevorubci. Pohraniční oblasti osídlili a zúrodnili cizinci z Německa a Itálie, které ve 13. století zvali přemyslovští králové. Salašnictví na horských pastvinách rozvíjeli pastevci dobytka, koz a ovcí, kteří kosili horské louky a na zimní období sušili seno. Seno se sváželo na saních do údolí. Pod hřebeny hor vznikaly boudy pro pastevce, což zaručilo, že ke konci 18. století nebylo žádné pohoří neosídlené a pusté. (Kolář, 2016)

Od 19. století nastal rozmach turistiky. Hory lákaly lidi na túry a obyvatelé salaší začali přizpůsobovat své boudy a salaše na přespání či stravování turistů. Lidovým sportem se stávalo sánkování, lyže se poprvé objevily v Krkonoších. V roce 1895 se Jan Buchar z Dolních Štěpanic podílel na založení krkonošského spolku Ski Jilemnice, čímž významně přispěl k rozmachu lyžování v Čechách. Z dnešního pohledu byl počet turistů v horách tehdy skutečně nepatrný. Přesto zde číhala nebezpečí, která mohla, zejména v zimě, ale i v létě, náhle změnit situaci, například náhlá změna počasí. Často se stávalo, že se za jasného dne náhle objevila mlha, jež ztížila orientaci v terénu. (Kolář, 2016)

2.1 Vývoj horské služby v České republice

Zvyšující se počet turistů vedl k založení horské služby jako reakce na potřebu bezpečnosti v horách. První záchranné skupiny organizovali dobrovolníci a instruktoři lyžování. Významnou roli sehrávalo také četnictvo, které mělo k dispozici telefonní spojení a účastnilo se pátracích akcí. V roce 1930 opatřil Svaz lyžařů Československé republiky hřebenové chaty lékárníčkami pro poskytování první pomoci. (Horská služba ČR, 2013)

Organizované záchranné skupiny se nejdříve objevily v západních Krkonoších, konkrétně v Rokytnici nad Jizerou. Tam byla v zimě 1933 a 1934 pod vedením Aloise Wenzla, zkušeného lyžaře a alpského znalce, vytvořena desetičlenná skupina zaměřená na záchranu v horách. Skupina byla složena z místních dřevařů a zdůraznila potřebu jednotné záchranné organizace. Z iniciativy JUDr. Jana Kamenického byla 12. 4 1935 ve Špindlerově Mlýně založena Horská služba v Krkonoších. (Horská služba ČR, 2013)

Bylo zřízeno šest hlavních a 35 pomocných stanic vybavených materiálem, jako byly lékárníčky, nosítka, saně a lana. Podobný vývoj probíhal i v dalších českých pohorích. Do druhé světové války vznikaly záchranné sbory v Jizerských horách, Krušných horách a na Šumavě. (Horská služba ČR, 2013)

Po mnichovské dohodě v roce 1938 se pohraniční hory staly součástí Německé říše. Po obnovení Československa v roce 1945 bylo nutné nejen obnovit turistické trasy, ale také vytvořit podmínky pro bezpečný návrat turistů. Svaz lyžařů organizoval opravy značení tras a budování nových cest. V roce 1947 byla ve Svatém Petru u Špindlerova Mlýna otevřena první lanová dráha, která výrazně zlepšila dostupnost hor. Další lanovky vznikly na Špičáku na Šumavě, v Harrachově, Jeseníkách, na Klínovci a na Studniční hoře. Tyto lanovky byly obklopeny nově vznikajícími lyžařskými svahy a tratěmi. Na jaře 1946 se na Labské boudě uskutečnil první státní kurz pro členy Horské záchranné služby, který vedli odborníci z alpských zemí. Členové se tam učili moderní metody záchrany a využívali materiál zanechaný německou armádou. V roce 1947 byli čeští záchranáři vysláni do Švýcarska, aby se inspirovali tamními postupy. Postupně vznikaly další regionální pobočky horské služby v Jeseníkách (1948), na řadu přišla Šumava, Orlické hory, Beskydy a Jizerské hory. Dokončení sítě nastalo v roce 1955 otevřením stanice v Krušných horách. (Kolář, 2016)

Rok 1954 přinesl sjednocení české horské služby s Tatranskou horskou službou pod jednotný název Horská služba (dále HS). Byla vytvořena centralizovaná organizace s jednotnou metodikou, státní podporou a novým znakem, jehož autorem byl Ing. arch. Jaromír Petřík. Členové Horské služby museli absolvovat odborné zkoušky, pravidelně se účastnit výcviku a dodržovat zavedené standardy. V 50. letech se také zavedly moderní technologie, jako byly radiostanice, a výrazně se zlepšilo vybavení, například díky zavedení kanadských saní. V roce 1966 se česká horská služba poprvé zúčastnila zasedání Mezinárodní organizace záchranných služeb (ICAR) a o dva roky později se stala jejím členem. Po roce 1968 došlo v důsledku federace Československa k rozdělení na českou a slovenskou horskou službu. Českou část vedl Jiří Fryč. (Horská služba ČR, 2013)

Na společném shromáždění obou organizací v září 1969 vznikla rada Horské služby jako nejvyšší federální orgán. Té předsedal František Mrázik za slovenskou stranu. Vedení federálního výboru bylo několik desetiletí v rukou slovenských delegátů. Statut a směrnice se průběžně aktualizovaly, například v letech 1975 a 1986, aby odpovídaly měnícím se potřebám. (Kolář, 2016)

Sametová revoluce přinesla změny i do organizace horské služby na našem území. Rozpad Československého svazu tělesné výchovy vedl k osamostatnění horské služby jako speciální záchranné organizace. Jednotlivá oblast získala samostatný právní status, avšak dohromady založily Sdružení horských služeb za účelem spolupráce a koordinace. Od roku 1994 byla horská služba převedena pod Ministerstvo zdravotnictví ČR a začleněna do IZS. Koordinátorem tohoto systému je Hasičský záchranný sbor ČR a zahrnuje složky jako zdravotnická záchranná služba, policie, a další záchranné organizace. Tento systém se plně rozvinul po povodních v roce 1997 a byl oficiálně ustanoven v roce 2001. (Kolář, 2016)

V roce 2002 byl předložen návrh zákona o Horské službě, který měl upravit její povinnosti, financování a postavení v rámci státní správy. Tento návrh však nebyl schválen. Až v roce 2009 byla Horská služba zakotvena v zákoně č. 159/1999 Sb., o cestovním ruchu, jež upravuje její fungování. V devadesátých letech byla Horská služba financována z různých zdrojů včetně sponzorských darů. V roce 2004 se pod vedením ministerstva pro místní rozvoj podařilo zajistit stabilní financování a reorganizovat Horskou službu jako obecně prospěšnou společnost (o.p.s.). Od 1. ledna 2005 existují v České republice dvě složky Horské služby. Občanské sdružení Horská služba ČR sdružuje členy organizace a další je Horská služba o.p.s. (Kolář, 2016)

2.2 Historie horské služby v zahraničí

Prvním organizovaným týmem dobrovolníků pro horskou záchranu byli pravděpodobně augustiniánští mniši, kteří kolem roku 1050 založili klášter v Alpách. Tento klášter, založený Bernardem z Menthonu, měl za úkol pomáhat cestovatelům v horských průsmycích a nyní poskytuje služby návštěvníkům italských Alp a švýcarských Penninských Alp. Mniši byli známi díky práci se záchranářskými psy, kteří pocházeli z římského plemene molossů. Tito psi byli ideální pro drsné alpské prostředí díky své odolnosti, silné srsti a pevným nohám. Měli vynikající čich a přátelskou povahu, což je činilo ideálními pro záchranné práce. Psi, původně známí jako Hospice Dogs a později přejmenovaní na svaté bernardýny, od roku 1707 zachránili více než dvě tisícovky životů. Bernard z Menthonu byl v roce 1923 prohlášen patronem horolezců papežem Piem XI. (Molnaar, 2009)

S nárůstem počtu horolezců se zvyšoval i počet nehod v horském terénu. V Alpách a ve Velké Británii byla koncentrace horolezců velmi vysoká, bylo nutné mít k dispozici stále a připravené záchranářské týmy. To vedlo k potřebě zavedení školení a certifikace.

Výcvik musel být přizpůsoben specifickým klimatickým a topografickým podmínkám v jednotlivých regionech, které se značně lišily. (Molenaar, 2009)

V roce 1957 se ukázalo, že dobrovolnické týmy ve Washingtonu a Oregonu potřebují lepší koordinaci. Organizace jako MRSCO (Mountain Rescue and Safety Council of Oregon) a SMRC (Seattle Mountain Rescue Council) se zaměřovaly na koordinaci záchranných aktivit. Některé záchranné mise vyžadovaly specializované vybavení a odborné dovednosti. (Molenaar, 2009)

V listopadu 1958 byl zřízen první regionální výbor pro horskou záchranu, který se sešel v Olympii. Jedním z hlavních bodů bylo zavedení minimálních požadavků na školení záchrannářů, jako byla pokročilá první pomoc a školení s vrtulníky. Dalším důležitým tématem byla jednotná insignie pro horskou záchranu, která měla sloužit ke snadné identifikaci kvalifikovaných záchrannářů na místě zásahu. V červnu 1959 se v Timberline Lodge na Mount Hoodu konalo školení, kterého se zúčastnilo více než 400 lidí. Toto setkání vedlo k založení MRA (Mountain Rescue Association), což bylo klíčovým krokem pro lepší koordinaci a rozvoji horské záchrany ve Spojených státech. (Molenaar, 2009)

Každý stát nebo oblast má svou historii vývoje horolezectví nebo horské služby, to se týká i Cairngorm Mountain Rescue Teamu (CMRT), který vznikl v roce 1963 a sídlí ve státě Columbia v Aviemore. Tým se specializuje na pomoc lidem, kteří se ztratili nebo zranili v náročném terénu severní části Cairngorms. Jeho oblast působnosti zahrnuje severní část národního parku Cairngorms, pohoří Monadhliath na východ od Loch Ness a Ben Alder na jihu. Od svého založení zasahoval tým u přibližně 2 500 případů. (Allen, 2019)

Jedním z významných okamžiků historie týmu byla tragédie v roce 1971, kdy na náhorní plošině Cairngorm Plateau zahynulo pět teenagerů a jejich mladý průvodce v důsledku extrémního počasí. Tato tragédie vedla k výraznému zpřísnění bezpečnostních opatření pro pohyb v horách. V roce 1988 byla také ve Skotsku zavedena první služba předpovědi lavin, která zvýšila bezpečnost návštěvníků hor. CMRT se v průběhu let stal průkopníkem nejen v oblasti záchranných operací, ale také v zapojení žen do horské záchrany. V roce 1972 Heather Morning vstoupila do historie jako první žena ve Spojeném království, která vedla horský záchranný tým, právě v rámci CMRT. Významné milníky v historii horské záchrany ve Skotsku zahrnují také podporu organizace St. John Scotland. V roce 1997 financovala výstavbu záchranné základny v Aberdeenu a o rok později poskytla první granty na nákup vozidel pro horské záchranné týmy. Tyto iniciativy přispěly k rozšíření a modernizaci záchranných operací v celém regionu. V roce 2023 oslavil CMRT

60. výročí svého vzniku. Během šesti dekád své existence se stal jedním z nejuznávanějších záchranných týmů ve Skotsku. Dnes tvoří tým přibližně 45 dobrovolníků. (Allen, 2019)

2.3 Horská služba v sousedních státech

Rakouská horská záchranná služba (ÖBRD) je dnes jednou z nejstarších a nejvýznamnějších organizací svého druhu na světě a byla založena v reakci na neštěstí v Alpách. Klíčovou událostí byl incident z 8. března 1896, kdy na Raxu v Dolním Rakousku lavina zasypala tři vídeňské horolezce. Jejich záchrana nebyla úspěšná, ale případ vedl k založení první organizované alpské záchranné služby – Alpine Rescue Committee Vienna (ARAW). S připojením Rakouska k nacistickému Německu v roce 1938 byly jednotlivé organizace sloučeny pod Německou horskou službu. V roce 1946 byla oficiálně obnovena pod názvem Rakouská horská záchranná služba (ÖBRD). Sedmdesátá a osmdesátá léta 20. století přinesla zásadní rozvoj v důsledku politické podpory, díky lepšímu financování, vybavení a školení. Významnou změnou bylo začlenění žen do řad záchranářů od konce 90. let 20. století, což znamenalo větší diverzitu a rozšiřování personálních kapacit. (Fejfar, 2018)

Německá horská služba (DRK-Bergdienst) je součástí Červeného kříže. První záchranná akce se uskutečnila v roce 1912 v Sasku, kdy byla vytvořena záchranná skupina z členů saského Samaritského oddílu. Formálně byla založena v roce 1920 jako reakce na poválečné nepokoje a začala vykonávat záchranné a lékařské úkoly při hlídkách v horách. Následující roky přinesly sjednocení alpských záchranných center a horské služby do jedné instituce. Paralelně s těmito aktivitami vznikla v rámci Červeného kříže Horská nehodová služba (GUD), která se zaměřovala na oblasti spojené s rozvojem lyžování. V roce 1952 byl založen oddíl lavinových psů a o rok později byla zavedena přenosná rádiová zařízení. Bundeswehr v roce 1959 zřídil vlastní službu SAR (Search and Rescue) a v roce 1966 byli v Allgäu vyškoleni první letečtí záchranáři. Od roku 1976 se horská služba podílela na ochraně přírody, zejména v nivách řeky Isar. V roce 1978 byla zavedena lyžařská záchranná služba jako společný projekt Německého lyžařského svazu a horské služby. V roce 1999 se organizace začala věnovat krizovým intervencím a v roce 2002 rozšířila své poslání o jeskynní záchranu. Drony se v horské záchraně začaly používat v roce 2010 a při povodních v roce 2013 se organizace osvědčila v rámci krizového řízení. Organizace dnes patří k nejdůležitějším institucím svého druhu a spojuje dlouhou tradici s moderními záchrannými technologiemi. (ALPS, 2020)

Horská služba v Polsku má své kořeny ve druhé polovině 19. století, kdy byly na území Haliče založeny první turistické a průvodcovské organizace. V roce 1873 vznikla společnost Tatranský spolek, od roku 1919 známá jako Polský tatranský spolek. Mezi klíčové úkoly patřilo sjednocování turistů, výstavba horských přístřešků, ubytovacích zařízení a hotelů, stejně jako značení turistických cest. Významnou roli při vzniku horské záchranné služby sehrála smrt mladého skladatele, který zahynul v lavině během lyžařského výletu. Tato událost vedla k založení Tatranského dobrovolnického pátracího a záchranného spolku (TOPR) v roce 1909. Organizace fungovala nezávisle až do první světové války, kdy byla její činnost omezena. Mezi světovými válkami prošla řadou změn, včetně začlenění do Polského tatranského spolku (PTT) v roce 1927. Během druhé světové války byla činnost TOPR přerušena, ale na příkaz německých úřadů byla v roce 1940 obnovena pod názvem „Tatra Bergwacht“. V 50. letech začaly díky iniciativě vedení TOPR vznikat horské záchranné služby také v Beskydech a Sudetech. V roce 1952 byly zřízeny polní oddíly, které se později staly součástí struktury Gopr (Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe). V roce 1968 byl Gopr přijat za člena ICAR. V roce 1991 se Tatranská skupina Gopr osamostatnila a obnovila svůj historický název TOPR. V současné době jsou obě horské záchranné organizace nejuznávanější v Evropě. (Sznowski, 2022)

Horská služba Slovenska se začala formovat jako organizace specializující se na záchranu lidí v horských oblastech. Předchůdci organizované horské služby byly různé dobrovolnické spolky, které vznikaly zejména v turistických oblastech, jako jsou Vysoké Tatry. Zásadní změna nastala v roce 1954, kdy byly všechny dosavadní záchranné spolky na území Československa rozpuštěny a na jejich základě vznikla jednotná organizace Horská služba jako celostátní orgán podřízený tělovýchově. Horská služba na Slovensku byla úzce propojena s českou částí organizace, protože Československo fungovalo jako jeden stát. Na Slovensku se horská služba rozšiřovala do všech horských oblastí. Jednou z prvních byla oblast Vysokých Tater. Postupně vznikaly další oblasti, například Velká Fatra, Nízké Tatry, Malá Fatra nebo Slovenský ráj. Rozdělení Československa v roce 1993 přineslo samostatnost i horské službě na Slovensku. Zůstala zachována kontinuita činnosti, ale organizace začala fungovat nezávisle na české části. V roce 2003 došlo k výrazné změně, kdy část členů přešla pod státní správu a vznikla samostatná občanská sdružení, která se soustředila na konkrétní oblasti. Horská služba se tak rozdělila na organizace působící v rámci státní správy a nezávislé dobrovolnické složky. V roce 2012 vzniklo například občanské sdružení Horská služba Velká Fatra. (Sznowski, 2022)

3 SOUČASNOST HORSKÉ SLUŽBY

Horská služba ČR se zaměřuje na organizaci a realizaci zásahů při nehodách v horách, poskytnutí neodkladné zdravotní péče a přepravu zraněných osob. Aktivně se podílí na zajištění bezpečnosti návštěvníků v horských oblastech, spravuje stanice pro záchranu a hlášení incidentů a zajišťuje instalaci i údržbu bezpečnostních prvků, tvorbu a distribuci osvětových a bezpečnostních materiálů a zjišťuje informovanost veřejnosti o aktuální situaci a počasí a stavu sněhu i o přijatých krocích podniknutých k ochraně návštěvníků a zvýšení bezpečnosti. Důležitou součástí činnosti je sledování úrazovosti, analýza příčin nehod a návrh opatření k jejich minimalizaci. Horská služba také dohlíží na bezpečnost na horských stezkách a sjezdovkách, zajišťuje nepřetržitou připravenost na zásah na svých záchranných bodech. Provádí lavinová pozorování, také se věnuje výcviku i školení členů a čekatelů. Při svém působení úzce koordinuje aktivity se státními institucemi, ochranou přírody i dalšími organizacemi, a to v rámci ČR i zahraničí. (Horská služba ČR, ©2025)

3.1 Struktura Horské služby ČR

Horská služba v České republice je organizovaná ve dvou propojených strukturách: Horská služba České republiky, z.s. (spolek) a Horská služba České republiky, o.p.s. (obecně prospěšná společnost). Horská služba České republiky, z.s., zajišťuje výkon záchranných činností prostřednictvím svých členů a regionálních struktur. Horská služba ČR, o.p.s., poskytuje technické a materiální zabezpečení, koordinuje školení a školení personálu a zajišťuje spolupráci se státními i mezinárodními partnery. Společně tvoří komplexní systém, který garantuje bezpečnost návštěvníků českých hor a efektivní zvládání krizových situací. Horská služba ČR, o.p.s., a Horská služba ČR, z.s., spolupracují na základě Smlouvy o spolupráci a sdílení společných úkolů, který byla uzavřena 22. prosince 2004. Obě organizace společně zajišťují záchrannou a preventivní činnost v horském prostředí. (Horská služba ČR, ©2025)

Horská služba ČR, z.s., funguje jako sdružení v souladu s právní úpravou o spolcích podle zákona č. 83/1990 Sb. a od roku 2014 registrovaný jako spolek podle nového občanského zákoníku. Organizace má sídlo a je evidována v rejstříku spolků pod správou Krajského soudu v Hradci Králové pod číslem L 156. Činnost spolku funguje prostřednictvím regionálních sekcí, které odpovídají hlavním pohořím České republiky. Základním organizačním článkem je okrsek, což je nejnižší organizační jednotka a vede ji vedoucí okrsku, zvolený členy aktivními v příslušeném okrsku. Další je oblast, která

se skládá z několika okrsků a plně zodpovídá za činnost horské služby na svém území. Oblastní radu vede zvolený předseda, kterého podporují dva zaměstnanci: náčelník a oblastní metodik. Posledním organizačním článkem je Rada Horské služby České republiky, která představuje nejvyšší řídicí orgán spolku a tvoří ji představitelé jednotlivých oblastí, z nichž volí svého předsedu. Valná hromada spolku, tvořená všemi členy, představuje vrcholný rozhodovací orgán organizace. Spolek umožňuje několik typů členství, a to čekatelské, dobrovolné či lékařské členství. (Horská služba ČR, ©2025)

Horská služba ČR, o.p.s., byla zřízena rozhodnutím státní správy ČR prostřednictvím Ministerstva pro místní rozvoj dne 21. 12. 2004. Jejím hlavním posláním je zabezpečování veškeré záchranné činnosti a podpory spolku Horské služby ČR, z.s. Hlavní činnosti jsou záchranné a pátrací akce, což znamená provádění zásahů při nehodách v horách a zajištění neodkladné zdravotní péče. Prevence a bezpečnost zahrnuje instalace výstražných zařízení, údržbu informačních tabulí a vydávání bezpečnostních materiálů. Zajišťuje informování o povětrnostních podmínkách a analýzu úrazovosti v horách. Obstarává technické vybavení pro spolek Horská služba ČR z.s., a jeho členy a úzce spolupracuje s orgány veřejné správy, ochranou přírody a zahraničními záchrannými organizacemi. Řízení organizace spadá pod správní radu, jež řídí činnost společnosti. Vedení organizace zajišťuje statutární zástupce, jenž nese tradiční titul náčelník. Poslední je dozorčí rada, což je kontrolní orgán společnosti, jejíž členy jmenuje ministerstvo pro místní rozvoj. (Horská služba ČR, ©2025)

3.2 Financování Horské služby ČR

V roce 2025 je financování Horské služby ČR, o.p.s., zajištěno zejména prostřednictvím dotací z Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Byla poskytnuta neinvestiční dotace ve výši 206 milionů Kč a zároveň byla přidělena investiční dotace určená na konkrétní projekty plánované pro rok 2025. V roce 2024 tvořil hlavní část financování příspěvek ministerstva ve výši 239,5 milionu Kč, doplněný o kapitálovou dotaci. Další prostředky poskytují jednotlivé kraje na pokrytí aktuálních potřeb. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, ©2025)

Jihočeský kraj přispěl částkou 160 tisíc Kč na pořízení technického a zdravotnického vybavení, které zlepší záchranné činnosti na Šumavě. Zlínský kraj poskytl 200 tisíc Kč na podporu první pomoci a záchranných činností v Beskydech. Pardubický kraj věnoval 155 tisíc Kč na údržbu a obnovu vybavení stanice Horské služby v Dolní Moravě a Čenkovicích, zatímco Královehradecký kraj přispěl částkou 450 tisíc Kč na zdravotnický materiál a cvičení leteckých záchranářů v Krkonoších a Orlických horách. Významnou investici

zajistil Moravskoslezský kraj, který poskytl 1 milion korun na zakoupení dvou vozidel určených pro Jeseníky a Beskydy. Liberecký kraj přispěl 200 tisíc Kč na záchranné vybavení a svozné prostředky pro Jizerské hory a Krkonoše. Karlovarský kraj pak vyčlenil 200 tisíc Kč na zdravotnický a záchranný materiál. (Horská služba ČR, ©2025)

Dále probíhá program „Rozvoj a obnova materiálně technické základy Horské služby ČR“ zaměřený na modernizaci záchranné techniky, výstavby služeben, rozvoj rádiové sítě, informační systémy a další podpůrné vybavení. Tento program, s alokací 577,3 milionů korun českých, řídí Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a financování je možné čerpat až do roku 2026. (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, ©2025)

Společnost Horská služba České republiky má zároveň povinnost vést účetnictví oddělující náklady a výnosy z různých činností a podléhá pravidelným auditům. Tyto prostředky a opatření slouží k zajištění bezpečnosti a zlepšení záchranných služeb v horských oblastech České republiky. (Dostálová, ©2025)

3.3 Odborná komise

Cílem odborných komisí je poskytovat specializovanou odbornou podporu a poradenství v jednotlivých oblastech činnosti horské služby. V rámci struktury působí dva republikovní metodici, kterým jsou podřízeni všichni oblastní metodici. Zřizovatelem komisí je Rada Horské služby ČR. Každý stát má své vlastní odborné komise zaměřené na specifické oblasti, které se starají o rozvoj a podporu svých členů.

Letecká komise organizuje a usměrňuje aktivity leteckých záchranářů horské služby a navrhuje inovativní i ověřené metody pro záchranné operace za využití vrtulníků. Mezinárodní komise pro záchranu v Alpách (ICAR) se specializuje na organizaci a zajištění leteckých záchranných operací v náročných horských podmínkách. Komise se zaměřuje na výměnu zkušeností mezi svými členy, podporu vzdělávání, tvorbu doporučených postupů, jež ukazují různorodost pravidel a podmínek v jiných oblastech. (Shimanski, 2022)

Lékařská komise se intenzivně zabývá specifiky poskytování lékařské péče v horském prostředí, kde jsou dostupné zdroje (vybavení a čas) často omezené. Její práce je klíčová pro rozvoj záchranných postupů, které odpovídají náročným podmínkám vysokohorského terénu. Hlavní oblasti jejího zaměření zahrnují výzkum a implementaci metod pro zvládání akutních zdravotních problémů typických pro hory, jako je podchlazení, lavinová traumata, výšková nemoc nebo úrazy spojené s extrémním prostředím. Zásadní součástí komise

je rovněž standardizace zdravotnického vybavení. Komise se zaměřuje na vývoj a doporučování přenosných zdravotnických pomůcek, které jsou lehké, kompaktní a zároveň plně funkční i v extrémních podmínkách. (Brugger et al., 2021)

Lavinová komise se věnuje prevenci lavinového nebezpečí, jež patří k nejzávažnějším hrozbám v horských oblastech. Důraz je kladen na vzdělávání veřejnosti i záchranářů prostřednictvím školení, výukových materiálů a praktických cvičení. Součástí její činnosti je testování a doporučování lavinového vybavení. Jedná se o lavinové vyhledávače, sondy nebo airbagové batohy a tvorbu doporučení k bezpečnostním opatřením. Komise se také podílí na standardizaci lavinových stupňů nebezpečí a zajišťuje kompatibilitu používaných zařízení. (EAWS, © 2025; Thomas, 2022)

Materiálová komise má na starost výběr, testování technického vybavení používaného členy Horské služby ČR. Prověřuje odolnost a spolehlivost výstroje, jako jsou lana, karabiny, oděvy či transportní prostředky, aby vyhovovaly náročným horským podmínkám. Spolupracuje s výrobcí na vývoji nových technologií a dbá na dodržování přísných bezpečnostních standardů. Dále zajišťuje pravidelnou kontrolu a údržbu současného vybavení. (Horská služba ČR, © 2025)

Metodická komise je zodpovědná za vzdělávání členů horské služby. Přípravuje školení pro nováčky, organizuje pravidelné doškolování a sleduje aktuální trendy v oblasti záchranných technik. Zaměřuje se na oblasti jako horolezecké dovednosti, poskytování první pomoci nebo pohyb v náročných klimatických podmínkách. Využívá nejnovější poznatky a materiály, které následně zavádí do praxe, čímž významně přispívá ke zvýšení kvality a bezpečnosti zásahů. (Horská služba ČR, © 2025)

Technická komise se specializuje na vývoj a zdokonalování technických postupů a prostředků využívaných při zásazích. Cílem její práce je zajištění efektivních, bezpečných a jednotně používaných metod při záchranných operacích v těžko přístupném terénu. Důležitou částí její činnosti je také testování nových způsobů transportu zraněných a inovace vybavení. (Barbisch, 2022)

Kynologická komise se stará o metodiku tréninku, zajišťuje pravidelný výcvik a dohlíží na připravenost psovodů a jejich čtyřnohých pomocníků pro nasazení v horském terénu. Tito psi jsou klíčoví při hledání pohřešovaných osob v lavinách, při pátrání v nepřístupném terénu a dalších krizových situacích. Komise se stará o výběr psů vhodných pro záchranářský výcvik a dohlíží na jejich pravidelnou certifikaci. (Rupp, © 2025)

3.4 Systém zdravotního pojištění

Při cestování do zahraničí je nutné zvážit riziko vysokých nákladů na lékařskou péči, neboť podmínky financování se v jednotlivých zemích značně liší. Občané České republiky mohou v rámci Evropské unie a státu Evropského hospodářského prostoru využít Evropský průkaz zdravotního pojištění (EHIC), který umožňuje čerpání lékařské péče za stejných podmínek jako místní pojištěnci. Tento systém však není bez nedostatků, v některých státech může být nutné hradit spoluúčast, která může být pro české občany finančně náročná. Ve Francii si pacienti musí uhradit přibližně 30 % nákladů na ambulantní ošetření a část této sumy jim pak může být refundována pojišťovnou. V Německu je spoluúčast stanovena na 10 € za návštěvu lékaře či den hospitalizace. Tyto dodatečné náklady nejsou kryty českým veřejným zdravotním pojištěním a mohou se vyšplhat na tisíce korun. (Divoký, © 2025)

Výdaje na záchranu v horských oblastech se odvíjejí od typu zásahu, použitých prostředků a konkrétní země. Největší finanční zátěž obvykle představuje letecká přeprava, která se může pohybovat v řádech desítek až stovek tisíc korun. V Rakousku a Německu je nutné si zásah horské služby hradit, pokud nemá turista sjednané speciální pojištění nebo připojištění. Při pěším zásahu se náklady pohybují mezi několika tisíci až deseti tisíci korunami, zatímco letecká záchrana může stát i více než 100 000 Kč. Podobná situace je ve Francii, kde mohou být některé výlohy částečně pokryty veřejným pojištěním, avšak spoluúčast bývá značná. Ve švýcarských horách patří mezi nejvyšší náklady na záchranu převoz vrtulníkem, který může přesáhnout částku 300 000 Kč, což činí vhodné cestovné pojištění nezbytností. (Mašín, 2022)

Zásah horské služby může cizince v Krkonoších či Jeseníkách vyjít na 3 000 až 15 000 Kč a v případě nasazení vrtulníku se částka může vyšplhat až na 70 000 Kč. Na rozdíl od českých občanů, kterým náklady hradí veřejné zdravotní pojištění, musí zahraniční turisté počítat s možnými problémy při proplácení těchto výdajů. Některým pojišťovnám totiž zásah nespadá do krytí a vznikají tak dluhy a právní komplikace. Řada turistů riziko podceňuje a až při nehodě zjistí, že nemají dostatečné pojištění. (Divoký, © 2025)

Vhodným řešením je sjednat si speciální pojištění zahrnující horskou záchranu, případně vstoupit do alpských klubů, jako je rakouský Alpenverein, které často kryjí i velmi vysoké náklady na zásahy a transport. Mnoho komplikací při úhradě vzniká i kvůli špatné dokumentaci úrazu či špatné komunikaci s pojišťovnou. Vhodné je uchovávat veškeré doklady a zprávy od lékařů, které jsou nutné pro proplácení nákladů. (Top-Pojištění, 2024)

4 ZÁCHRANNÉ ČINNOSTI A VYBAVENÍ

Horská služba vykonává širokou škálu záchranných činností zaměřených na pomoc osobám v horském prostředí. Mezi hlavní patří vyhledávání a záchrana osob při lavinových nehodách, evakuace z lanovek a hledání za pomoci psů. To vše by nešlo bez technického vybavení, které se liší v letním a zimním období.

4.1 Speciální záchranné operace

Za složité záchranné operace se považují nehody, které se odehrávají v obtížně přístupném terénu nebo v lavinových oblastech. V takových případech je zásah náročný nejen kvůli nepříznivým podmínkám, ale také kvůli nutnosti rychlého a efektivního vyhledávání zasypaných osob. Proto jsou k těmto zásahům povolávání speciálně vyškolení záchranáři, kteří pracují s lavinovými psy. Výcvik těchto psů je náročný a vyžaduje dokonalou spolupráci s jejich psovody, kteří je vedou v extrémních podmínkách horského prostředí.

4.1.1 Laviny

Lavina je pohybující se masa sněhu, která sklouzává dolů po svahu vlivem gravitace. Kromě sněhu mohou laviny obsahovat i další materiály, jako jsou kameny, kusy ledu, vyvrácené stromy nebo půda, což výrazně zvyšuje jejich ničivý potenciál. Lavinový terén zahrnuje oblasti, kde mohou laviny vznikat a pohybovat se. Mapování lavinového terénu umožňuje správné plánování cest a výstavbu infrastruktury. Některé rizikové oblasti podléhají speciálním opatřením nebo omezením. (Campbell et al., 2016)

Lavinové jevy se rozlišují podle způsobu vzniku a pohybu sněhu. Nejčastěji se setkáváme s deskovými lavinami, jež vznikají vlivem větru, sněhových bouří nebo perzistentních sněhových vrstev. Hluboké deskové laviny jsou nebezpečné zejména v dolních vrstvách sněhové pokrývky, kde mohou hrozit dlouhodobá rizika. Mokré laviny se obvykle vyskytují v období tání, kdy voda narušuje soudržnost sněhových vrstev. Laviny ze suchého sněhu vznikají, když sníh snadno klouže po tvrdší vrstvě pod ním. Kluzné laviny se mohou objevovat na hladkém povrchu, například na trávě nebo skalách. Pády sněhových převisů jsou charakteristické pro situace, kdy se nahromaděný sníh na okrajích hřebenů utrhne vlastní vahou. Každá lavina má tři hlavní části: místo vzniku (startovní zóna), trasu pohybu (dráha) a oblast, kde se zpomalí (zóna zastavení). V některých případech může lavina vytvořit tlakovou vlnu, která může poškodit okolní krajinu nebo budovy. (Campbell et al., 2016)

Lavinové nebezpečí se hodnotí podle mezinárodní stupnice zavedené v Evropě v roce 1933. Tato stupnice má pět úrovní, a to nízké, mírné, značné, vysoké a velmi vysoké nebezpečí. Pro snížení rizika lavinového neštěstí je klíčové pravidelně vyhodnocovat aktuální lavinovou situaci. Jednou z metod je kompresní test. Pokud lavina zasype člověka, zásah záchranářů musí být co nejrychlejší – největší šanci na přežití má zasypaný během prvních dvaceti minut. K vyhledávání se používají laviní psi, elektronické vysílače, termokamery a lavinové batohy s nafukovacími vaky, které pomáhají udržet zasypanou osobu na povrchu sněhové masy. (Horská služba ČR, © 2025)

Historické zmínky o lavinách pocházejí již z dávných dob, první doložené lavinové neštěstí v Krkonoších se datuje k 15. únoru 1655, kdy lavina zničila dvě chalupy v obci Sklenařovice. V průběhu staletí následovalo několik dalších tragických událostí, které si vyžádaly životy mnoha lidí, nejvíce záznamů pochází z období od 17. do 20. století. Celkem laviny v Krkonoších zabily 92 osob. V roce 1968 došlo k tragickému neštěstí v oblasti Bialy Jar, kde zahynulo 19 turistů, což vedlo k výraznému zvýšení pozornosti věnované prevenci lavin a záchranářským technologiím. V 50. letech 20. století se začaly využívat pátrací sondy, laviní psi a další metody pro záchranu zasypaných. Krkonoše se staly centrem intenzivního výzkumu lavin, v roce 2003 bylo v této oblasti zaznamenáno 727 lavinových sesunů. Na české straně Krkonoš bylo identifikováno 44 lavinových polí, na polské straně dalších 23. Výzkum se zaměřil na studium sněhových podmínek, větrných vlivů a dalších faktorů ovlivňující vznik lavin. (Novák, 2004)

V Jeseníkách začal výzkum lavin později, v 60. letech 20. století. Významným milníkem bylo připojení Ing. Jaromíra Charváta k Horské službě Jeseníky v roce 1970, kdy začala pravidelná měření na dalších lavinových svazích. V 70. letech byl zaveden systém pro předpovědi lavinového nebezpečí a výcvik psů pro záchranu zasypaných osob, což se ukázalo jako efektivní pomoc při lavinových neštěstích. Jeseníky se tak připojily k širší síti lavinového výzkumu v ČR. V současnosti je výzkum lavin ČR na vysoké úrovni a klade důraz na prevenci i vzdělávání veřejnosti o bezpečnosti při zimních sportech. (Novák, 2004)

4.1.2 Kynologie

První zmínky o použití psů v horské službě pocházejí z roku 1773. V Československu se první psi objevili v roce 1966, například to byli německý ovčák Udo a fenka Herma, která pomáhala při lavinovém neštěstí v roce 1968. Od 70. let se psi využívají nejen v lavinových oblastech, ale i v dalších pohořích pro hledání ztracených osob. (Smejkal, 2015)

Aby se někdo stal psovodem horské služby, musí být jejím členem a projít náročným výcvikem. Po splnění všech podmínek se může stát dobrovolníkem a později psovodem. Psi nejsou ve vlastnictví horské služby, ale jsou zapůjčeni k její činnosti. Výcvik zahrnuje zkoušky z lavinového vyhledávání, topografie, orientace. Závěrečný test zahrnuje denní i noční vyhledávání v horském terénu. Psovodi horské služby pravidelně spolupracují se zahraničními kolegy. O nasazení rozhoduje dispečer oblasti nebo Policie České republiky. Od roku 2010 se účastnili 40 pátracích akcí. (Smejkal, 2015)

ICAR subkomisi psovodů vede prezident a dnes funguje samostatně. Dříve byla součástí ICAR lavinové záchranné komise. Hlavním cílem je výměna zkušeností a doporučení pro výcvik záchranných psů. Psovodi se každoročně setkávají na ICAR konvenci, kde absolvují praktické workshopy a odborná jednání. Každé dva roky se koná čtyřdenní workshop pro vedoucí psovodů. (Meier, 2022)

V posledních letech se působnost ICAR psovodů výrazně rozšířila, dnes pokrývají širokou škálu operací. Jedná se o vyhledávání ve volném terénu, psi sledují lidský pach v ovzduší, pracují efektivně ve velkých oblastech. Stopaři a sledovací psi sledují pach konkrétní osoby na základě částic kůže nebo přesné trasy pohybu. Dále jsou psi cvičeni pro hledání osob v sutinách budov po katastrofách nebo identifikují pach lidských ostatků na povrchu i pod zemí. Lavinoví psi vyhledávají osoby zasypané pod sněhem a ve vodě zase psi detekují plyny unikající z lidských těl pod vodou. (Meier, 2022)

Atestační zkoušky pořádá jak ministerstvo vnitra, tak i samotná horská služba. Hodnocení atestačních zkoušek je třístupňové a hodnotí dovednosti psa ve spolupráci s psovodem při různých činnostech, jako jsou denní a noční pátrání, poslušnost a další disciplíny. Atesty jsou náročné a jejich průběh je přizpůsoben věku a zkušenostem psů. Starší a zkušenější psi musí prokazovat svou fyzickou kondici a připravenost k celodennímu pátrání, které se může uskutečnit ve dne, v noci a v průběhu 24 hodin. Méně zkušení psi absolvují pátrání po dvou dnech, jeden den se věnují dennímu pátrání a druhý den nočnímu. V mezičase se konají metodická cvičení, zaměřená na individuální dovednosti psů. Po atestech roku 2024 Horská služba ČR disponuje šestnácti atestovanými psy, z nichž tři jsou noví, kteří úspěšně absolvovali zkoušky. (Horská služba ČR, © 2025)

Horská služba se zapojuje do celé řady dalších speciálních záchranných operací, které vyžadují specifické dovednosti, vybavení i organizaci. Jedná se o evakuace z lanových drah, pátrací akce, záchrana na vodních tocích v horských oblastech, za extrémních povětrnostních podmínek a v těžko přístupném terénu, kde se jedná o skalní stěny, soutěsky a rokle.

4.2 Technické vybavení horské služby

Horská služba využívá širokou škálu technických a transportních prostředků, které jsou klíčové pro efektivní provádění záchranných operací v horském terénu. Tyto prostředky jsou pečlivě vybírány a pravidelně testovány, každý člen týmu prochází důkladným školením pro jejich bezpečné a efektivní využití.

4.2.1 Letní technické vybavení

K základnímu vybavení při záchraně v obtížném terénu patří **improvizované sedačky z horolezeckého lana**. Ty se zhotovují ze 40–50metrového lana o průměru alespoň 8 mm, které se smotá do smyčky a zajišťuje osmičkovým uzlem. Tím vznikne jednoduchá sedačka, která umožňuje bezpečné spouštění zraněného. Dalšími důležitými prostředky jsou **nosítka horolezeckého lana**, která vyžadují minimálně čtyři záchranáře pro spuštění v exponovaném terénu. Pro těžší terén a náročné podmínky jsou využívány pevné transportní prostředky. Patří sem například **evakuační sedačky** (Petzl, Singing Rock), určené pro transport osob bez vážných zranění, které jsou zajištěny karabinou a odsedávací smyčkou. Pro transport v těžkém terénu nebo při vrtulníkových operacích se používají **transportní vaky** jako Vakuform VM114, které jsou vybaveny fixačními popruhy a nosnými smyčkami pro bezpečný transport pacienta v horizontální poloze. **Košová nosítka** (Ferno) jsou univerzální a mohou být použita v různých typech terénu, včetně podzemí nebo vodních ploch. Jsou vybavena popruhy pro fixaci pacienta a otvory pro připevnění na nosné lano. (Horská služba ČR, 2013)

Obrázek 1 - Transportní vaky

(zdroj: Horská služba ČR, 2013)

Sked (Vakuform RS100) je dalším lehkým a odolným prostředkem, vhodným pro horizontální a vertikální transport, zejména při použití s vakuovou matrací. Pro specifické potřeby je používán **univerzální transportní prostředek UT 2000**, který má hliníkový rám a polyetylenovou vaničku pro transport na sněhu nebo v obtížně přístupném terénu.

Pro efektivní zásahy v horském terénu během letní sezony disponuje Horská služba ČR specializovanou technickou výbavou. Mezi základní dopravní prostředky patří **terénní vozidla**, jako je například spolehlivý **Land Rover Defender**, vybavený navijákem a záchranným vybavením pro provoz v náročném terénu. Tam, kde není možný příjezd autem, nastupují do akce **čtyřkolky**, například Bombardier Traxter, které jsou nezbytné pro rychlý transport a zásahy v těžkém terénu, především v oblastech, kam není možné se dostat s běžnými vozidly. Čtyřkolky jsou ideální pro přepravu zraněných, případně pro evakuaci v obtížně dostupných oblastech. (Horská služba ČR, 2013, NOTMRT, © 2025)

Obrázek 2 - Záchranné vozidlo horské služby

(zdroj: Fryš, 2025)

Součástí výbavy jsou i zdravotnické pomůcky nezbytné pro první pomoc a stabilizaci zraněného. Vozidla a záchranné týmy jsou vybaveny širokým spektrem lékařských pomůcek, včetně vakuovaných matrací, které poskytují stabilitu během transportu zraněného, kyslíkových bomb, defibrilátorů, lékárníček, obvazů, dlah a škrtidel pro zastavení silného krvácení. Kromě toho jsou k dispozici i **komunikační zařízení** k efektivní koordinaci záchranných operací. Tým používá **mobilní vysílačky a GPS navigace**, které umožňují přesnou lokalizaci zraněných osob i v těžkém terénu. Systémy pro připojení nosítek k vozidlům zajistí bezpečný transport i v náročných podmínkách. Pro záchranné operace v horském terénu se také používají tištěné mapy, kompasy a výškoměry. Tým rovněž využívá osobní lokační majáky (PLB) a satelitní komunikátory, které zajišťují komunikaci v odlehlých oblastech, kde není signál mobilních telefonů. (Tractel US, © 2025)

Pro rychlou evakuaci zraněných nebo ztracených osob je nezbytné mít také batohy pro první pomoc a lékařské vybavení, které záchranáři používají při poskytování první pomoci na místě nehody. **Ochranné oblečení** záchranářů, přilby, rukavice a pevné boty jsou samozřejmostí pro zajištění bezpečnosti všech členů týmu. (Horská služba ČR, 2013)

4.2.2 Zimní technické vybavení

Zimní technické vybavení Horské služby ČR je důležité pro rychlý a bezpečný zásah v náročném terénu. V případě nedostupnosti specializované techniky mohou záchranáři sáhnout po improvizovaných prostředcích, složených z běžné výbavy, jako jsou lyže, sněhové lopaty, lanové smyčky nebo teleskopické hole. Klasické kanadské saně, využívané desítky let, umožňují přepravu zraněného i jedním záchranářem. Jsou vybaveny vodíci ojkami a bočními lištami pro větší stabilitu, pacient je fixován pomocí deky, vakuové matrace a popruhů. Pro náročnější přepravu lze využít tažné lano a týmovou spolupráci, čímž se překonává a snižuje fyzická náročnost terénu. (Horská služba ČR, 2013)

Modernější variantu představují saně typu Akia člun, které jsou konstruovány pro přepravu dvěma záchranáři. Jejich aerodynamický tvar a pevná konstrukce zaručují hladký pohyb po sněhu a bezpečí pro transportovaného pacienta. Fixace pomocí vakuové matrace a převozové deky zajišťuje minimalizaci pohybu a omezuje riziko zhoršení zranění při manipulaci v terénu. Novinkou v oblasti transportních prostředků jsou saně Fjellpulken, které se odlišují plně zakrytým prostorem pro zraněného a pohyblivými ojkami pro snazší manipulaci. Pro rychlý přesun záchranářů k místu nehody a efektivní transport zraněných se využívají motorové prostředky. Sněžné skútry a čtyřkolky jsou vybaveny širokými pásy a lyžemi, což jim zajišťuje výbornou stabilitu a schopnost pohybovat se v hlubokém sněhu. Často jsou kombinovány s tažením saní typu Akia, což umožňuje bezpečný transport zraněného do nižších poloh. Pro větší skupiny nebo delší přepravy slouží sněhová rolba Kassbohrer Pisten Bully 100. (Horská služba ČR, 2013)

Obrázek 3 - Motorový prostředek

(zdroj: Fryš, 2025)

Mezi základní výbavu Horské služby patří také lavinový set sestávající z vyhledávače, sondy a lopaty, který je nezbytný při pátrání po zasypaných osobách. Záchranáři zároveň disponují lezeckými lany, kladkami, cepíny a dalšími pomůckami určenými pro zásahy v náročném terénu. Veškeré vybavení je navrženo tak, aby zajistilo maximální bezpečnost při práci v extrémních podmínkách a umožnilo účinnou pomoc jak zraněným, tak samotným členům týmů. (Liwacz, 2023)

4.2.3 Zahraniční záchranné prostředky

V horských oblastech Spojených států amerických používají záchranné týmy celou škálu speciální techniky, která zajišťuje rychlý a efektivní zásah i ve velmi náročném terénu. Mezi nejběžnější patří sněžné skútry, které umožňují svižný pohyb po zasněžených svazích, často se používají výkonné modely značky Bombardier, známé svou odolností v náročných podmínkách. (Berna a Thomsen, 2024)

Sněžné rolby slouží k přepravě vícečlenných týmů a potřebného vybavení i v hlubokém sněhu. Terénní vozidla osazená pásy namísto kol se uplatňují tam, kde je povrch zledovatělý nebo příliš měkký, a díky své konstrukci zvládnou i obtížně propustný terén. Bývají vybavena navijáky a další technikou pro náročné záchranné operace. Po transport zraněných osob se často používají speciální saně, které lze připojit za sněžný skútr nebo rolbu. Každé z těchto vozidel je navrženo tak, aby poskytovalo záchranářům co nejlepší možnosti pro efektivní a bezpečnou práci v horské oblasti. (Berna a Thomsen, 2024)

Dalším prostředkem, který se pohybuje v horách, je vozidlo s označením Mountain Rescue Edition (MK_1). Prostředek je navržen pro potřeby horských záchranných služeb, které vyžadují robustní vozidlo schopné operovat v náročném terénu. (Gonderman, 2023)

Obrázek 4 - Mountain Rescue Editon

(zdroj: Gonderman, 2023)

4.3 Bezpečnostní aspekty v horách

Bezpečnostní chování v horách je důležité a někdy až rozhodující pro prevenci nehod. Každý, kdo se vydá do hor, by měl dodržovat stanovená pravidla oblasti, prostudovat si jednotlivá místa a pročíst si doporučení. Doporučuje se nahlédnout na stránky dané oblasti nebo horské služby, kde jsou uvedena pravidla a varování pro jednotlivá místa. Žádný výlet by se neměl brát na lehkou váhu a není dobré podceňovat dostatečnou přípravu a sbalení s sebou potřebných věcí, které mohou pomoci zajistit bezpečnost jak nám osobně, tak i dalších lidí v okolí při výpravě do hor. Základem výbavy by měla být alespoň základní lékárnička, teplé oblečení, vhodná obuv a do zledovatělých úseků také nesmeky. (Horská služba ČR, ©2025)

Horská služba na svých stránkách uvádí doporučená pravidla pro bezpečný pohyb v horském terénu, která by měl každý turista dodržovat. Klíčové je důkladně naplánovat trasu a přizpůsobit vybavení aktuálním podmínkám i fyzické a psychické kondici všech členů skupiny. Před odchodem je nezbytné zjistit aktuální předpověď počasí, lavinovou situaci a informovat někoho z blízkých o plánované trase a předpokládaném čase návratu. Je třeba správně používat mapu, znát význam turistického značení a výstražných tabulí a vyhýbat se pohybu mimo značené cesty. S sebou je nezbytné mít lékárničku a být schopen správně reagovat v situaci vyžadující okamžitou zdravotní péči, stejně jako mít uložena důležitá telefonní čísla na záchranné složky, zajistit si dostatečně nabitě komunikační zařízení a mít druhý zdroj napájení. Dále je důležité znát zásady chování při ztrátě orientace, zasažení lavinou či nehodě v obtížném horském úseku. (Horská služba ČR, ©2025)

Pro bezpečný pohyb ve volném horském terénu je nezbytné dodržovat několik základních pravidel. Nikdy by se člověk neměl vydávat do hor sám. Před každým výletem je důležité sledovat aktuální předpověď počasí a lavinovou situaci. Vybavení by měla zahrnovat lavinový vyhledávač, lopatu, sondu a plně nabitý mobilní telefon. Je vhodné se vyhýbat oblastem s vysokou vrstvou čerstvého sněhu, zejména v prvních dnech po vydatném sněžení. Pokud člověk nemá dostatečné zkušenosti s pohybem v náročném terénu, měl by se držet pouze značených sjezdových tras a tratí. (Horská služba ČR, ©2025)

Bezpečnost na sjezdovkách se řídí deseti pravidly FIS, která zajišťují hladký průběh a minimalizují rizika nehod. Každý lyžař a snowboardista by měl být ohleduplný k ostatním, přizpůsobit svou rychlost a styl jízdy terénu, povětrnostním podmínkám, hustotě provozu i vlastním schopnostem. Při jízdě je nutné volit trasu tak, aby nebyli ohroženi ostatní, a při

předjíždění dodržovat dostatečný odstup. Při najetí na trať nebo rozjíždění je třeba se rozhlédnout a zajistit bezpečnost. Zastavovat by se nemělo na úzkých či nepřehledných úsecích. Při pěším pohybu po sjezdovce je nutné vyžívat její okraj. Všichni uživatelé trati by měli respektovat značení a signalizaci, v krizové situaci okamžitě reagovat, poskytnout základní ošetření a zavolat pomoc záchranných služeb. Kdokoli, kdo je přítomen na místě nehody nebo ji viděl, je povinen poskytnout své identifikační údaje. Dodržování těchto pravidel výrazně přispívá k bezpečnosti na sjezdových tratích. (Horská služba ČR, ©2025)

Aplikace SnowSafe představuje nástroj pro lavinové zpravodajství a pokrývá největší počet regionů v Evropě. Je navržena tak, aby byla přehledná a jednoduchá na používání. Hlavní rozhraní obsahuje šest položek menu, mezi nimiž je i interaktivní mapa zobrazující všechny oblasti s lavinovými oblastmi. Uživatelé mohou regiony vybírat nejen přímo na mapě, ale i prostřednictvím abecedního seznamu. K dispozici je rovněž funkce sklonoměru a možnost zaslání pozorovatelského reportu. SnowSafe je dostupný i pro regiony v České a Slovenské republice. (Bulička, © 2025)

Aplikace Záchranka slouží jako důležitý pomocník pro bezpečný pohyb v přírodě, především v horách, kde je napojena přímo na Horskou službu ČR. Umožňuje rychlé přivolání pomoci, přehled o aktuální situaci v terénu a nabízí i preventivní funkce. Jednou z nich je **elektronická kniha túr**, kam uživatel zadá plánovanou trasu. Modul Patron pak umožní sdílet jeho polohu s blízkou osobou prostřednictvím SMS odkazu a zároveň průběžně zaznamenává pohyb v terénu s přibližnou přesností na 300 metrů. V případě nehody, kdy uživatel nemůže sám zavolat pomoc, může sdílená poloha významně zrychlit záchrannou akci. **Varovná upozornění** zajišťují automatické notifikace o nebezpečí v horských oblastech, jako jsou změny počasí či lavinová rizika. Funkce přispívá k lepší informovanosti bez nutnosti vyhledávání dat na webu. Hlavní výhodou aplikace je **rychlé přivolání pomoci jedním tlačítkem**, které zároveň odešle přesnou GPS polohu uživatele. Tísňový signál je automaticky přeposlán nejen zdravotnické záchranné službě, ale také horské službě, což urychluje zásah. (Záchranka, z.s., © 2025)

Na webových stránkách Horské služby najdeme užitečná doporučení i pro cyklisty pohybující se v horách, pravidla pro turisty a zásady ohleduplného chování při návštěvě přírody či chráněných území. K dispozici je také interaktivní mapa, která přehledně zobrazuje polohu všech stanic, aktuální počasí, informace o lavinovém nebezpečí, výstrahách a upozorněních. Na některých místech jsou dokonce dostupné webkamery, které poskytují aktuální pohled na danou lokalitu.

5 VÝCVIK A KLASIFIKACE ZÁCHRANÁŘŮ

Člen horské služby je zodpovědný za organizaci a realizaci pátracích a záchranných operací v horském prostředí a zajištění předlékařské neodkladné zdravotní péče. Jeho úkolem je zajistit bezpečnost návštěvníků hor a vykonávat řadu činností zaměřených na prevenci úrazů a zajištění efektivní pomoci v případě nehod. (MPSV, © 2017)

5.1 Podmínky k přijetí k HS

Hlavním bodem je vzdělání. Pro výkon tohoto povolání je požadováno ukončené středoškolské studium zakončené maturitou, ideálně zaměřenou na oblast ošetrovatelství, případně příbuzné obory. Dále je vyžadováno absolvování odborných kurzů a školení zaměřených na záchranařství, první pomoc a techniky horských záchrán v souladu s legislativou upravující proces ověřování a uznávání dosaženého vzdělávání. Záchranař horské služby je profesní kvalifikace nezbytná pro výkon této funkce. Další výhodnou kvalifikací je průkaz způsobilosti záchranaře, což je doporučeno pro získání odborné způsobilosti v oblasti horské záchrany. (MPSV, © 2017)

Pro úspěšné vykonávání tohoto povolání je nezbytné mít znalosti a dovednosti v oblastech, jako je orientace v terénu, znát strukturu a organizaci horské služby a orientovat se v meteorologických podmínkách. Dále je důležité umět provádět záchranné práce jak v létě, tak i v zimě, včetně poskytování první pomoci v obou obdobích. Součástí jeho dovedností je také schopnost vykonávat záchranné práce při lavinách, prokazovat fyzickou zdatnost v létě i v zimě a mít dovednosti v horolezectví a lyžování. K tomu patří i organizace a koordinace záchranných operací. (MPSV, © 2017)

Obecné odborné kompetence zahrnují dovednosti, které jsou potřebné pro práci, ale nejsou vázány na konkrétní profesi. Jsou užitečné napříč různými obory a zahrnují například práci s počítačem, řízení osobního automobilu, schopnost počítat, ekonomické a právní znalosti a jazykové dovednosti v češtině a angličtině. Digitální kompetence se týkají znalostí a dovedností při používání moderních technologií a digitálních nástrojů při výkonu pracovních povinností. Člen horské služby by měl mít rozvinuté osobní dovednosti, jako je schopnost zvládat stres, pracovní zátěž a ochotu k celoživotnímu učení. Důležitá je také flexibilita, kreativita a schopnost přizpůsobit se změnám. V oblasti mezilidských dovedností by měl umět dobře komunikovat, spolupracovat s ostatními a orientovat se na potřeby lidí. Musí být schopný vést a podporovat ostatní, umět vyhledávat informace a efektivně je používat. (MPSV, © 2017)

Posuzování zdravotní způsobilosti uchazečů o pracovní pozici odpovídá platným právním předpisům vztahujícím se k poskytování specializovaných zdravotnických služeb (zákon č. 373/2011 Sb.) a regulaci pracovnělékařských prohlídek. Tato vyhláška specifikuje, jaké zdravotní faktory mohou ovlivnit způsobilost výkonu práce, a vylučuje nebo omezuje výkon určitých povolání v případě, že jsou přítomny rizikové faktory nebo nemoci. Zdravotní způsobilost k vykonávání konkrétního povolání je posuzována na základě aktuálního zdravotního stavu osoby a zohledňuje specifické pracovní činnosti a podmínky daného zaměstnání. (MPSV, © 2017)

Důležité je pro přijetí do horské služby si zjistit, zda je v daném okrsku volné místo, což lze ověřit přímo na stanici HS. Uchazeč musí mít stabilní pobyt v regionu, kde probíhá nábor, s pevně stanovenými územními limity. Trvalý pobyt by měl být maximálně do 5 km od této hranice. Pokud je bydliště dál, je šance na přijetí nízká, ale záleží na aktuální situaci v oblasti. Minimální věk pro přijetí činí 18 let, horní věková hranice v době schvalování v regionu je stanovena na 45 let. (Horská služba ČR, ©2025)

5.2 Formy členství v Horské službě ČR

Do řad Horské služby ČR může vstoupit každý, kdo splní požadavky uvedené ve stanovách a statusu. Formy členství zahrnují čekatele, dobrovolného člena, lékaře horské služby a čestného člena. (Holub, 2022)

Zájemce o členství neboli **čekatel** musí být fyzicky zdatný, spolehlivý, dobře znát terén dané oblasti a doložit lékařskou způsobilost. Věk nesmí přesáhnout 45 let v době přijetí. Přijít je možné po předložení písemné žádosti doporučené dvěma už pracujícími členy horské služby s minimálně čtyřletou praxí. Čekatel nemůže pracovat samostatně a musí splňovat všechny podmínky pro přechod na dobrovolné členství do čtyř let. Čekatelství může skončit několika způsoby, například dobrovolným odstoupením, ztrátou způsobilosti, nesložením požadovaných zkoušek, vyloučením, úmrtím či rozpuštěním horské služby. (Holub, 2022)

Čekatel, který splní požadavky, jako je minimálně roční praxe, absolvování základního školení a složení zkoušek, se může stát **dobrovolným členem**. Tento proces zahrnuje složení slavnostního slibu, v němž člen slibuje plnit své povinnosti s ohledem na ochranu zdraví a života lidí. Dobrovolné členství zaniká například dosažením důchodového věku, ztrátou zdravotní způsobilosti, nesplněním odborných prověrek, vyloučením, úmrtím nebo rozpuštěním horské služby. (Holub, 2022)

Lékař horské služby musí mít lékařské vzdělání a úspěšně absolvovat zkoušku z lyžování. Je povinen se podílet na výuce zdravotní péče, účastnit se pravidelných školení a odsloužit stanovený počet služeb. Lékař, který neprošel základním školením horské služby, nesmí samostatně používat lanové prostředky při záchraně. Ukončení členství lékaře je z všeobecných důvodů, například kvůli věku, nebo při porušení povinností. Členství lékaře končí také v případě rozpuštění horské služby. (Holub, 2022)

Čestným členem může být například dobrovolný člen po ukončení aktivní činnosti, osoba s významným přínosem pro horskou službu nebo někdo, kdo utrpěl trvalé zdravotní následky při službě. Čestné členství může zaniknout odstoupením, odejmutím členství rozhodnutím rady oblasti, úmrtím nebo rozpuštěním horské služby. (Holub, 2022)

Členové mohou volit, být voleni, účastnit se akcí horské služby a využívat poskytnuté vybavení. Za určitých podmínek mohou požádat o pozastavení členství na dobu až 5 let. Každý člen musí dodržovat pravidla a předpisy horské služby, chránit její dobré jméno, účastnit se záchranných akcí a školení, udržovat svou fyzickou a zdravotní kondici a nosit předepsaný stejnokroj při výkonu činnosti. Vážná porušení, jako přítomnost či činnost pod vlivem alkoholu, absence ve službě bez omluvy nebo ohrožování bezpečnosti, mohou vést až k vyloučení člena. Méně vážné prohřešky mohou být řešeny napomenutím. (Holub, 2022)

5.3 Zahraniční a rozvojová spolupráce

Horská služba České republiky se aktivně podílí na mezinárodní spolupráci v oblasti záchranných akcí, prevence nehod a rozvoje bezpečnosti v horských oblastech. Tato spolupráce přispívá nejen k rozvoji odbornosti a výměně zkušeností, ale i k posílení vztahů mezi jednotlivými horskými organizacemi po celém světě. Jedná se i o mezinárodní mise a projekty, technologickou a materiální pomoc, projekty v rozvojových zemích a humanitární spolupráci. Přínosy zahraniční spolupráce je zvyšování odbornosti, budování prestiže, prevence a bezpečnost. (Horská služba ČR, ©2025)

Horská služba ČR se v letech 2020–2022 podílela na iniciativě zaměřené na rozvoj schopností horských záchranářů v Bosně a Hercegovině. Cílem bylo zlepšit spolupráci mezi ministerstvem v oblasti krizového řízení a místními záchrannými složkami působící v horských oblastech. Mezi další patřil projekt v Albánii (2017), jehož cílem bylo vybudování horské záchranné služby. Horská služba podporuje rozvoj horského záchranného systému v Gruzii v oblasti Kavkazu. Organizace ICAR pravidelně organizuje výměnu zkušeností a školení v oblasti horské záchrany. (Litecká, 2020; Horská služba ČR, © 2025)

6 ZMAPOVÁNÍ JESENICKA

Jesenicko má rozlohu 740 km² a je v nadmořské výšce 339–1492 m n.m. Na tomto území se nachází několik zvláště chráněných oblastí, včetně čtyř národních přírodních rezervací, osmnácti přírodních rezervací a šesti přírodních památek. Mezi nejvýznamnější lokality patří například národní přírodní rezervace Králický Sněžník či národní přírodní památka Na Špičáku. Dále sem spadají přírodní zajímavosti, jako je Ptačí hora, Rešovské vodopády, Velký Roudný nebo jeskyně Na Pomezí a Borový. (Bělaška, 2022)

Oblast CHKO Jeseníky leží v severní části Moravy, kde se setkávají Moravskoslezský a Olomoucký kraj. Rozkládá se v okresech Bruntál, Jeseník a Šumperk a její součástí je Hrubý Jeseník i okolní vrchoviny. Reliéf oblasti je typický členitým horským terénem s hluboce zaříznutými údolími a zaoblenými hřebeny. Geologické podloží tvoří hlavně chudé, kyselé horninové podloží tvořené zejména rulami, svory a fylity. Přirozenou vegetaci reprezentují horské lučiny, ve vyšších polohách pak převažují smrčiny a alpinská společenstva s rašeliništi. Kosodřevina, která se v oblasti vyskytuje, je nepůvodní dřevina a její absence v přirozené vegetaci přispívá k vysoké druhové rozmanitosti některých lokalit v alpském pásmu. (Bělaška, 2022)

Jedním z nejbohatších botanických míst v České republice je Velká kotlina, kde roste několik stovek druhů vyšších rostlin. Klimaticky patří většina CHKO Jeseníky do chladné oblasti a vrcholové partie, například Praděd, se řadí mezi nejchladnější místa v republice. Na Pradědu se průměrná teplota pohybuje kolem 0,9 °C a během roku tam spadne značné množství dešťových srážek – v objemu 1 440 milimetrů. Významnou roli v utváření zdejšího reliéfu sehrály anemo-organické systémy, které přispěly ke vzniku ledovcových karů a ovlivnily floristické bohatství oblasti. (Bělaška, 2022)

CHKO Jeseníky byla vyhlášena v roce 1969 s cílem chránit jedinečné přírodní hodnoty tohoto území. Nejvyšším bodem oblasti je Praděd s výškou 1 492 metrů nad mořem. Lesy pokrývají přibližně 80 % plochy CHKO, převládají druhotné smrčiny a bučiny. Nejhodnotnější části přírody jsou v chráněných rezervacích Praděd, Šerák-Keprník, Rejváz a rašeliniště Skřítek, v horách je i dalších 18 přírodních rezervací a šest chráněných přírodních útvarů. (Bělaška, 2022)

Pohoří Hrubého Jeseníku leží na rozhraní kontinentálního a atlantského klimatu. Charakteristické jsou vysoká relativní vlhkost a převládající západní větry, které přinášejí značné množství srážek. Vrcholové partie patří do velmi chladné oblasti s dlouhými zimami

a krátkým, chladným létem. V nižších polohách jsou podobné podmínky mírnější, avšak i tam přetrvává dlouhá sněhová pokrývka. Na Pradědu se mohou vyskytovat mrazy po celý rok a teploty pod bodem mrazu byly zaznamenány i v letních měsících. Sníh tam leží v průměru od konce listopadu do poloviny dubna a v některých lokalitách, například ve Velké kotlině, přetrvává až do července. Jeseníky patří k největrnějším místům v Česku, průměrná rychlost na Pradědu dosahuje 4,3 stupně Beaufortovy stupnice. (Bělaška, 2022)

Krajina je bohatá na prameniště a vodní toky. Mezi nejdůležitější řeky patří Opava, která vzniká spojením Střední, Bílé a Černé Opavy. Dalším významným tokem je Desná, vznikající soutokem Hučivé a Divoké Desné. Hřeben Hrubého Jeseníku tvoří hlavní evropské rozvodí – voda ze svahů na východě odtéká do Baltského moře, zatímco voda ze západních svahů míří do Černého moře. Jeseníky jsou díky vysokým srážkám důležitou oblastí akumulace vod. (Bělaška, 2022)

Jeseníky se pyšní mimořádně bohatou flórou. Mezi vzácné rostlinné druhy v této oblasti patří například jitrocel černavý sudetský, hvozdík kartouzek sudetský, ale také lipnice jesenická a zvonek jesenický, které se vyskytují pouze v Jeseníkách. Na horských loukách rostou druhy jako hořec tečkovaný, sasanka narcisokvětá či zvonek vousatý. Významná jsou také rašeliniště s borovicí blatkou, rojovníkem bahenním a masožravkou rosnatkou okrouhlostou. Z fauny patří mezi nejvýznamnější rys ostrovid, který se v oblasti vyskytuje v počtu několika jedinců. V posledních letech byl potvrzen i návrat vlků, jejichž počet v Jeseníkách roste. Monitoring z roku 2024 zaznamenal několik smeček a doložil narození vlčat. Naopak medvěd hnědý se v oblasti trvale nevyskytuje, pouze ojediněle do lokality zavítají jedinci z jiných oblastí. Z ptactva v regionu hnízdí například tetřev hlušec, tetřívěk obecný, sokol stěhovavý či chřástal polní. V jeskyních i starých důlních štolách zimují různé druhy netopýrů. Ke druhům, které v Jeseníkách nebyly původně rozšířené, patří kamzík horský, jenž se v oblasti teď vyskytuje ve větších počtech. (Bělaška, 2022)

V oblasti Jeseníků je několik meteorologických a horských stanic, které dlouhodobě monitorují klimatické podmínky a poskytují důležité údaje o počasí, teplotách, srážkách a sněhové pokrývce. Mezi klíčové záchranné a turistické stanice patří například stanoviště Horské služby Jeseníky. Stanice se nacházejí v různých nadmořských výškách a pomáhají analyzovat regionální rozdíly v klimatu. Zvláště významná je meteorologická stanice na Rejvízu. Díky těmto měřením je možné lépe pochopit klimatické charakteristiky Jeseníků. (Bělaška, 2022)

DÍLČÍ ZÁVĚR

Z teoretické části vyplývá, že horská služba představuje celek, který je vysoce specializovaný a funkčně provázaný systém, jenž hraje hlavní roli při zajištění bezpečnosti v horských oblastech. Její činnost však zdaleka nespočívá pouze ve výjezdech k nehodám. Zahrnuje široké spektrum preventivních, organizačních, vzdělávacích a koordinačních aktivit, díky nimž je schopna efektivně reagovat na rizika vyplývající z pohybu osob v náročném přírodním prostředí.

Právní rámec činnosti horské služby je vymezen prostřednictvím několika právních předpisů, které určují její postavení v rámci integrovaného záchranného systému, přestože samotná organizace nemá samostatný zákon. Historický vývoj ukazuje, že horská služba se vyvíjela od dobrovolných záchranných skupin až po dnešní profesionální a efektivně řízenou strukturu. Zásadní význam má organizační členění, činnost odborných komisí a výcvik záchranářů, které společně zajišťují odbornou úroveň celé služby. Horská služba se nevěnuje pouze běžným zásahům na turistických trasách či sjezdovkách, ale realizuje záchranné akce při lavinových nehodách nebo slaňování v těžkém terénu a pátrací akce s využitím kynologických týmů. V těchto oblastech je nezbytná nejen odborná připravenost, ale i mezinárodní spolupráce především s organizacemi jako ICAR či UIAA, které umožňují výměnu zkušeností a další metodický rozvoj. Důležitý podíl na kvalitě zásahů má rovněž moderní technické a zdravotnické vybavení, které se pravidelně obnovuje. Riziko úrazů se také snižuje díky prevenci a osvětě veřejnosti, na které kladou důraz příslušníci. Horská služba se zaměřuje na šíření pravidel bezpečného pohybu v horách, chování na sjezdovkách a využívání moderních nástrojů, jako jsou aplikace Záchranka nebo Snowsafe, které zvyšují šanci na rychlé přivolání pomoci a informovanost turistů o aktuálních podmínkách.

Specifickou problematikou je financování zásahů a otázka zdravotního pojištění. Zatímco čeští občané mají náklady hrazené z veřejného zdravotního pojištění, zahraniční turisté mohou čelit velmi vysokým výlohám. V některých zemích se zásah horské služby může pohybovat kolem desítek až stovek tisíc korun, proto je vhodné mít komerční připojištění. Jesenicko je oblast s častými změnami počasí, chráněnou přírodou a náročným terénem, který se často stává obtížný nejen pro návštěvníky, ale i pro samotné záchranáře. Celkově lze shrnout, že Horská služba ČR tvoří silný a efektivní systém, jehož fungování stojí na propojení odbornosti, kvalitního technického zázemí, mezinárodní spolupráce a zodpovědného přístupu veřejnosti. V době rostoucího turistického ruchu, klimatických změn a zvyšujících se nároků na záchranné operace je role této služby nenahraditelná.

II PRAKTICKÁ ČÁST

7 POKRYTÍ HORSKÉ SLUŽBY JESENÍKY

Horská služba Jeseníky vykonává dohled nad bezpečností a provádí záchranné akce v tomto horském regionu. Dělí se na sedm okrsků, pod které spadá deset záchranných stanic rozmístěných tak, aby pokrývaly jak hodně navštěvovaná místa, tak i obtížně přístupné horské terény. Stanice jsou na Červenohorském sedle, Dolní Moravě, Francisce, v Hynčicích pod Sušinou, Karlově, Koutech nad Desnou, Ovčárně, Paprsku – Velkém Vrbně, Ramzové a na Skřítku. Takové rozmístění umožňuje rychlý zásah a efektivní pokrytí celého území Jesenicka. (Horská služba ČR, © 2025)

Jako nedílná součást Integrovaného záchranného systému má Horská služba Jeseníky zajištěné radiové spojení s Integrovaným bezpečnostním centrem v Ostravě i s dispečinky Letecké záchranné služby v Ostravě a Olomouci. Díky této síti mohou záchranáři efektivně koordinovat své zásahy a v případě potřeby využít i leteckou podporu pro transport v nepřístupném terénu. Službu lze přivolat prostřednictvím nonstop dispečinku (602 666 603), linky 155 nebo univerzální tísňové volání 112. (Horská služba ČR, © 2025)

7.1 Specifika jednotlivých oblastí

Každý okrsek Horské služby Jeseníky má odlišné charakteristiky, rizika a podmínky, které vyžadují specifický přizpůsobený přístup k záchranné činnosti. **Červenohorské sedlo** je jedno z nejrušnějších lyžařských center v Jeseníkách. Horská služba se tam nejčastěji setkává s úrazy na sjezdovkách. Mezi nejčastější zranění patří pohmožděniny, zlomeniny a vykloubení zejména v důsledku pádů na zledovatělém povrchu nebo při srážkách s jinými lyžaři nebo úrazech cyklistů na horských kolech v létě. Často jde o poranění hlavy a otřesy mozku po nebezpečných pádech, mnohdy i kvůli nepoužití ochranné přilby. Časté bývá i podchlazení a vyčerpání, obzvláště u turistů, kteří podcení obtížnost zimních túr a nevhodně se obléknou.

Dolní Morava díky atrakcím, jako je Stezka v oblacích a visutý most Sky Bridge 721, je velmi frekventovanou oblastí. To se odráží i ve spektru zásahů, jako jsou úrazy na sjezdovkách ve formě zlomenin, podvrtnutí a pohmožděnin, jež jsou běžné u začátečníků i zkušených lyžařů. Během letní sezony záchranáři řeší mnoho pádů cyklistů, často se jedná o zlomeniny klíční kosti, předloktí nebo otřesy mozku. Vyčerpání a dehydratace může nastat při dlouhých trasách a prudkém převýšení a mohou přivodit i kolapsy návštěvníků hor, kteří nejsou na tyto túry dostatečně připraveni.

Karlov je známý jako oblíbený lyžařský areál, zatímco **Ovčárna** slouží jako výchozí bod pro hřebenové túry v okolí Pradědu. Horská služba zde často zasahuje u případů podchlazení a omrzlin zejména v zimních měsících, kdy dochází k prudkým změnám počasí. Dezorientace a bloudění v mlze nebo sněhové vánici patří mezi nejčastější krizové situace, pokud se turisté často vydávají na hřebenové túry bez dostatečné výbavy, což může vést k vyčerpání. Zranění lyžařů a snowboardistů vznikají především při nehodách na prudších svazích a neupravených sjezdových trasách.

Ramzová a Paprsek jsou lokality populární mezi běžkaři, turisty a lyžaři. Mezi nejčastější zásahy v oblasti patří případy vyčerpání a dehydratace na dlouhých běžkařských trasách, kdy návštěvníci přecení své síly nebo podcení proměnlivé počasí, což často vede k podchlazení. Dalším častým problémem jsou pády na zledovatělých stezkách, které způsobují zlomeniny zápěstí, žeber či poranění kolen. V letní sezoně přibývá cyklistických nehod, zejména při případech v náročném terénu, kde dochází k poranění klíčních kostí, frakturám a otřesům mozku.

Skřítek a Kouty nad Desnou – tato lokalita je typická divokou přírodou a zhoršenou dostupností pomoci. Častým typem zásahů zde bývají ztracení turisté a případy dezorientace, neboť lidé bez mapy či GPS snadno zabloudí v hustých lesích a složitém horském terénu. Podchlazení a vyčerpání v zimním období spojené s rychlým klesáním teploty a příchodem husté mlhy vede k dezorientaci a vyčerpání turistů. Úrazy při pohybu v náročném terénu zahrnují uklouznutí na mokřích kamenech, pád z prudkého svahu nebo přecenění vlastních sil při výstupu.

7.2 Lavinové oblasti a odlehlé úseky

V Jeseníkách existuje několik míst s rizikem lavin, mezi která patří Velký a Malý Kotel, Sedlo pod Vřesovkou a Sněžná kotlina u Pradědu. Horská služba v těchto oblastech pravidelně kontroluje stav pokrývky sněhu a ověřuje bezpečnost za provedení lavinových testů. Připravenost k rychlému zásahu zajišťují lavinové vyhledávače, sondy a sněžné skútry, které se využívají v těžko dostupném terénu. Veškerá oznámení o zvýšeném riziku laviny vydává horská služba, která může uzavírat úseky s rizikem nebezpečí. Hlavním zdrojem aktuálních informací o podmínkách zprostředkovává web horské služby a mobilní aplikace, které mohou turisté otevřít kdekoli a sledovat nejnovější zprávy o bezpečnosti a výstrahách. Paprsek a Hynčice pod Sušinou se považují za odlehlé oblasti, neboť při zásahu je potřeba využít speciální vozidla nebo vrtulník. (Horská služba ČR, © 2025)

Záchranáři zde pracují v extrémních podmínkách, nízké teploty a silný vítr komplikují nejen pohyb, ale i efektivní záchranné operace. V některých případech dochází k tzv. sekundárním lavinám, kdy sněhové masy uvolněné prvotním sesuvem spustí další lavinu, což výrazně ztěžuje záchranné práce. Z tohoto důvodu se záchranáři musí pohybovat v lavinových oblastech s maximální opatrností a často využívají speciálně vycvičené lavinové psy, kteří pomáhají vyhledávat zavalené osoby pod sněhem. V listopadu 2024 probíhaly v Jeseníkách atestační zkoušky pro záchranné psy a letos bylo atestováno 16 psů, včetně tří nových. Jeseníky mají k dispozici tři psy a psovody. Party má sídlo a zázemí v Karlově, na Červenohorském sedle je zase Hektor a Cora.

Co se týče lavinového nebezpečí, v lednu 2025 byl v Jeseníkách vyhlášen třetí stupeň lavinového nebezpečí z pětibodové škály, což znamená značné riziko. Během tohoto období napadlo v některých částech hor až 25 cm nového sněhu, což zvýšilo riziko lavinových sesuvů. Horská služba proto důrazně doporučuje všem návštěvníkům hor sledovat aktuální informace o podmínkách na horách a dbát na vlastní bezpečnost při pohybu v rizikových oblastech. (Horská služba ČR, © 2025)

7.3 Kapacity a technické zázemí

Horská služba Jeseníky se může spolehnout na tým 60 členů, z nichž 10 jsou profesionální záchranáři a 3 sezonní zaměstnanci. V zimním období je nepřetržitý provoz zajištěn na pěti hlavních stanicích.

Technické vybavení zahrnuje sněžné skútry a čtyřkolky pro rychlý přesun záchranářů v náročném terénu. Díky nim mohou zasahovat i ve špatně dostupných oblastech, kde nelze využít jiná vozidla. K dispozici jsou terénní záchranná vozidla i mikrobuses pro transport zraněných osob. Některá vozidla jsou vybavena speciálními nosítky pro převoz pacientů v obtížných podmínkách. Rozsáhlá rádiová síť je propojena s dalšími záchrannými složkami. Tato síť umožňuje nepřetržitou komunikaci i v místech, kde není dostupný mobilní signál. Ve výbavě je zdravotnické vybavení, včetně vakuových dlah, horolezecké výstroje a speciálních transportních prostředků. Horská služba disponuje také defibrilátory a lékařskými batohy s potřebnými léčivými pro akutní zásahy. Letečtí záchranáři jsou schopni provádět zásahy ve spolupráci s vrtulníkovou službou. Při vážných nehodách nebo v nepřístupných terénech může být pacient letecky evakuován během několika minut.

Tato zázemí umožňuje Horské službě Jeseníky efektivně reagovat na jakékoli nouzové situace, ať už jde o běžné úrazy na turistických trasách, lavinové nehody či náročné

záchranné operace v těžko dostupných oblastech. Standardní osobní výbavou každého člena jsou spodní prádlo, membránové kalhoty, membránová bunda, tepelná vrstva, pohorky, čepice, šátek, rukavice, batoh, lékárnička, čelovka, nůž a skialpinistická výbava. Každý má u sebe lavinovou výbavu v podobě lavinového vyhledávače, sondy, lopaty. Členové horské služby musí být vždy připraveni na rychlé změny počasí, které jsou v horách běžné. Proto je důležité nosit vrstvené oblečení umožňující efektivní regulaci tělesné teploty v daný čas. Hlavní je mít vždy k dispozici záložní vybavení, pro schopnost rychlého zásahu v jakýchkoli podmínkách, včetně extrémního mrazu, silného větru nebo náhlé bouřky. V tabulce č. 1 je uveden seznam techniky na okresech v Jeseníkách.

Tabulka 1 - Seznam techniky Horské služby Jeseníky

Stanice	Vysokohorská technika	WW Bus	Čtyřkolky	Skútry	Šestikolky	Motorový naviják
ČHS		1 ks	2 ks	1 ks		
Kouty	Toyota 1 ks		2 ks			
Ovčárna	Toyota 1 ks		2 ks	1 ks		1 ks
Karlovy	Defender 1 ks	1 ks	2 ks			
Skřítek			1 ks			
Ramzová	Toyota 1 ks		2 ks			
Hynčice	Toyota 1 ks		2 ks			
Alpina		1 ks	1 ks	1 ks		
Dolní Morava	Toyota 1 ks	1 ks	1 ks	1 ks	1 ks	
Celkem	6 ks	4 ks	15 ks	4 ks	1 ks	1 ks

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

Na základě uvedené tabulky lze analyzovat rozložení techniky Horské služby Jeseníky a její připravenost na různé typy zásahů. Horská služba využívá různé typy terénních vozidel, včetně vozů Toyota Hilux či Land Rover Defender. Tato vozidla jsou rozmístěna mezi jednotlivými stanicemi a slouží především k přepravě záchranářů a materiálů v těžko dostupném terénu. Z tabulky vyplývá, že WW Bus je k dispozici na několika stanicích,

což naznačuje, že jde o specializované vozidlo využívané pro konkrétní úkoly, například přepravu většího počtu osob nebo materiálu. Nejrozšířenější technikou jsou čtyřkolky, které se nacházejí téměř na všech stanicích a jsou klíčovým prvkem při rychlém přesunu v terénu, kudy běžná vozidla neprojedou. V zimním období jsou stanice doplněny sněžnými skútry, které umožňují efektivní pohyb po zasněžených plochách a rychlý zásah v těžko přístupných oblastech. Šestikolka je pouze na stanici Dolní Morava, což naznačuje, že zdejší podmínky vyžadují speciální techniku pro přepravu v extrémním terénu. Motorový naviják je rovněž umístěn na jedné stanici, pravděpodobně pro specifické záchranné operace, kde je nutné vyprošťování vozidel nebo zraněných osob v těžko přístupném terénu.

Tabulka 2 - Transportní a svozná prostředky

Stanice	Fjellpuken	Kanadské saně	Akia člun	Ferna	UT 2000	Sked	Rakouský vozík	Kong
ČHS	2 ks	2 ks	1 ks	1 ks			1 ks	
Kouty	2 ks	1 ks	1 ks	1 ks	1 ks	1 ks	1 ks	1 ks
Ovčárna	1 ks	2 ks	1 ks	1 ks	1 ks	1 ks	1 ks	1 ks
Karlov	2 ks	4 ks	1 ks	3 ks	1 ks			
Skřítek	1 ks	2 ks			1 ks			
Ramzová	2 ks							
Hynčice	2 ks			1 ks	1 ks		1 ks	
Alpina	1 ks			2 ks			1 ks	
Dolní Morava	3 ks	1 ks	1 ks	3 ks			1 ks	
Celkem	16 ks	12 ks	5 ks	12 ks	5 ks	2 ks	6 ks	2 ks

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

Na základě uvedené tabulky lze analyzovat rozmístění a využití záchrannářského vybavení v rámci Horské služby Jeseníky. Zaměříme se na hlavní trendy a účel jednotlivých typů vybavení. Fjellpulk (speciálně tažené saně pro transport zraněných) je nejčastěji zastoupené vybavení, což naznačuje jeho univerzální využití. Téměř každá stanice disponuje několika kusy, což svědčí o vysoké potřebě transportu zraněných v zasněženém a náročném

terénu. Největší počet se nachází na Dolní Moravě, což může souviset s vyšší návštěvností této oblasti a náročnějšími podmínkami. Kanadské saně patří mezi nejčastěji využívané vybavení horské služby, nejvíce jich je shromážděno v oblasti Karlova. Díky své pevné konstrukci a stabilitě se hodí pro převoz zraněných i těžkých nákladů. Akia člun je přítomen na pěti stanicích, jeho menší rozšíření napovídá, že jde o specializované saně, využívané především ve strmém terénu a lavinových oblastech.

Transportní nosítka typu Ferna jsou rozprostřena mezi stanicemi a jejich největší koncentrace je v Karlově a Dolní Moravě, což může souviset s vyšším počtem zásahů v těchto lokalitách. UT 2000 je určen pro převoz zraněných ve velmi náročném terénu, zejména na sněhovém či ledovém podkladu, a je dostupný jen na několika místech. Sked, tedy speciální evakuační prostředek pro lanové akce či těžko přístupná místa, mají pouze dvě stanice, což svědčí o jeho využití při výjimečných situacích. Rakouský vozík je k dispozici na šesti stanicích a jeho rozšíření je větší než u některých dalších specializovaných zařízení, i když nedosahuje počtu běžných saní nebo Fjellpulků. Pouze dvě stanice disponují vybavením Kong, které se používá při technicky nejnáročnějších zásazích, což ukazuje na jeho specifické určení.

Horská služba Jeseníky disponuje širokou škálou techniky strategicky rozmístěné podle terénních podmínek a potřeb jednotlivých oblastí, od terénních vozidel přes sněžné skútry, šestikolky a motorové navijáky až po specializované transportní prostředky, jako jsou saně, nosítka a Akia čluny, což umožňuje efektivní zásahy v různých typech terénu a povětrnostních podmínkách. Nejlépe vybavené jsou stanice jako Kouty, Ovčárna, Červenohorské sedlo, Karlov a Dolní Morava. Nedílnou součástí jejich práce je také lavinová prevence, od testování sněhových vrstev přes práci lavinových psů až po informování veřejnosti.

Důležitá je i spolupráce s leteckou záchranou službou, která umožňuje zásahy v odlehlých místech. Moderní zdravotnické a komunikační prostředky, jako defibrilátory, lékařské batohy, vakuové dlahy a rádiové sítě, zajišťují profesionální úroveň péče i tam, kde není dostupný mobilní signál. Díky tomuto vybavení může horská služba reagovat na nejrůznější typy událostí, od úrazů lyžařů až po pátrání po ztracených turistech. Kromě samotného zásahu hraje stále větší roli prevence a osvěta veřejnosti, což přispívá nejen k rychlé pomoci, ale i ke dlouhodobému snižování rizik v horském prostředí. To se netýká pouze českých hor, ale přírodního prostředí všeobecně.

8 STATISTIKA ÚRAZOVOSTI

Statistika úrazovosti se vede především z důvodu evidence analýzy jednotlivých úrazů, což je klíčové nejen pro horskou službu, ale také pro zdravotnické záchranné složky, pojišťovny a správce lyžařských areálů. Systematické zaznamenávání úrazů umožňuje lépe pochopit nejčastější příčiny nehod, identifikovat riziková místa a přijímat preventivní opatření ke zvýšení bezpečnosti návštěvníků hor. Každý rok se snaží lyžařské areály nebo horská služba vyvarovat úrazů a předejít jim v místech, kde se dějí tyto úrazy nejvíce.

8.1 Letní sezona

V letní sezoně se jedná zejména o nehody na horských kolech a na turistických trasách. Letní sezona je od 1. května do 30. listopadu. Na základě získaných statistických dat lze vidět v tabulce č. 3 úrazovost za rok 2023 od 1. května do 30. listopadu.

Tabulka 3 – Zásahy v oblasti Jeseníky v letním období 2023

Činnost při nehodě	ČHS	Dolní Morava	Karlov	Ovčárna	Ramzová	Skřítek	Staré Město	Součet
pěší turistika	26	47	4	19	17	5	5	123
přepravní zařízení	0	1	1	0	1	0	0	3
paragliding	1	2	0	0	0	0	0	3
jiné	20	35	7	1	7	13	1	84
cyklistika	47	268	52	4	1	0	23	395
koloběžka	22	11	0	1	0	0	0	34
autonehoda	4	3	0	0	0	0	0	7
elektrokolo	1	0	0	0	0	0	1	2
Součet	121	367	64	25	26	18	30	651
Počet zásahů celkem	143	436	90	37	32	19	38	795

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

Z tabulky je vidět, že nejvíce zásahů proběhlo v oblasti Dolní Moravy. Nejčastější příčinou úrazů je jízda na kole, následovaná turistikou a dalšími aktivitami. V letním období je cyklistika v Jeseníkách nejčastějším důvodem zásahů, je to dáno tím, že oblasti jako ČHS, Karlov, Dolní Morava nebo Staré Město jsou pokryty bikeparky. Naopak zásahy při paraglidingu nebo autonehodách jsou spíše výjimečné. Pěší turistika tvoří druhou část nehod, hlavně v oblastech jako ČHS nebo Dolní Morava. Menší počet výjezdů je ve stanicích Ovčárna, Skřítek nebo Ramzová. V tabulce č. 4 jsou data z letní sezony 2024, kdy se úrazovost pohybovala v jednotlivých okrscích hodně podobně jako předchozí rok.

Tabulka 4 - Zásahy v oblasti Jeseníky v letní sezoně 2024

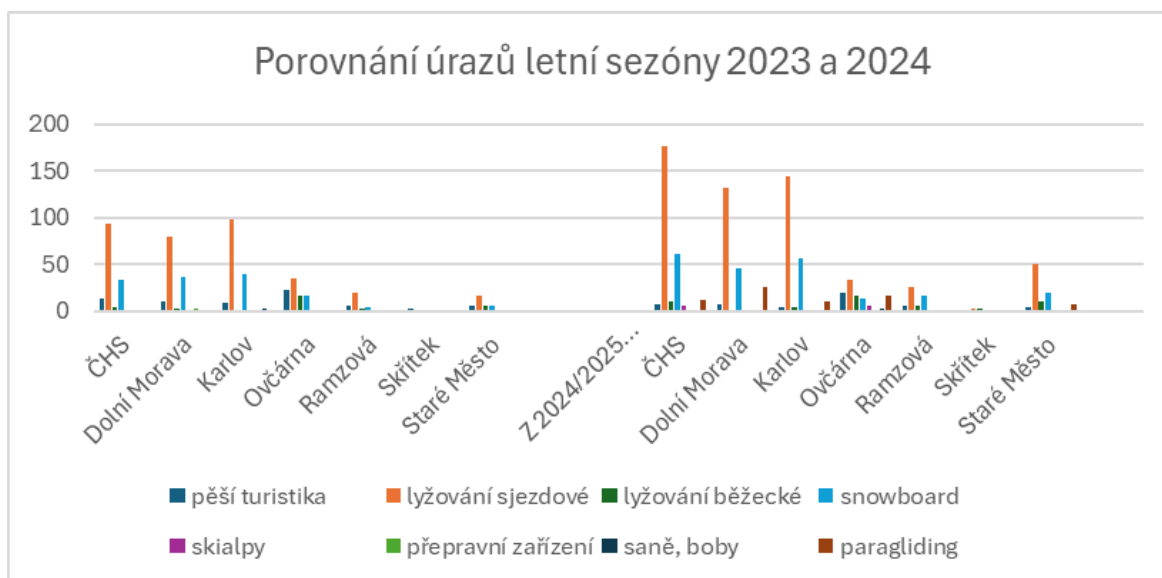
Činnost při nehodě	ČHS	Dolní Morava	Karlov	Ovčárna	Ramzová	Skřítek	Staré Město	Součet
pěší turistika	31	51	10	31	11	2	7	143
přepravní zařízení	0	1	0	0	0	0	0	1
paragliding	0	2	0	0	0	0	0	2
jiné	19	34	8	5	1	13	11	91
cyklistika	44	276	77	1	3	0	19	420
koloběžka	65	8	0	4	0	0	0	77
autonehoda	3	2	0	0	0	1	0	6
elektrokolo	1	0	0	0	0	0	1	2
Součet	163	374	95	41	15	16	38	742
Počet zásahů celkem	164	377	97	45	16	31	38	768

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

Z tabulky vyplývá, že nejčastější příčinou zásahů Horské služby Jeseníky v letní sezoně je cyklistika. Největší výskyt těchto událostí je zejména v oblasti Dolní Moravy, kde tvoří úrazy na kolech naprostou většinu všech zásahů. To souvisí s rozvojem trailů pro horská

kola, které lákají stále více návštěvníků, a to i bez dostatečných zkušeností a vybavení. Další kategorií je pěší turistika, která tvoří také větší část zásahů, a to zejména v lokalitách jako Karlov, Ovčárna nebo Červenohorské sedlo, kde jsou většinou výchozí body pro často delší túry v členitém a někdy i náročném terénu. Větší počet zranění je také způsoben jízdou na koloběžce a naprostá většina těchto případů byla zaznamenána v oblasti Červenohorského sedla. Méně časté jsou nehody týkající se paraglidingu, elektrokol, přepravních zařízení (vleky, lanovky) nebo pomoc při autonehodách.

Obě tabulky jsou níže graficky znázorněny v grafu č. 1 porovnání zásahů v oblasti.

Graf 1 - Porovnání zásahů v oblasti Jeseníků v letních sezonách

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

Celkově data ukazují, že zásahy Horské služby Jeseníky v létě jsou nejčastěji spojeny s aktivním sportem, ať už se jedná o cyklistiku nebo jízdu na koloběžkách, je zde však zahrnuta i pěší turistika. Vzhledem k tomu je vhodné stále vymýšlet preventivní opatření k minimalizaci těchto úrazů. Může se jednat o neustálou osvětu, zlepšení značení tras, která ale nejsou na špatné úrovni, nebo upozornit na rizikové úseky a motivovat návštěvníky k používání správného vybavení do hor.

Po zásahu horské služby a poskytnutí první pomoci dochází k části zajištění další péče o zraněného. Podle toho, jak vážné bylo zranění a kde přesně se nehoda stala, se rozhoduje, jak bude osoba dál transportována. Někdy je zraněný schopný odejít sám nebo v přítomnosti další osoby, ale pokud se jedná o vážnější úrazy, je potřeba využít záchrannou službu. To znamená, že zásah horské služby nekončí na místě nehody, ale pokračuje až do chvíle, kdy je postižená osoba předána do péče dalšího odborného personálu, anebo je v bezpečí.

Následující tabulky ukazují detailní přehled, komu byli zranění předáváni a v jakých oblastech byla záchranná služba využita nejvíce.

Tabulka 5 - Seznam předání zraněných v letní sezoně 2023

L 2023	ČHS	Dolní Morava	Karlov	Ovčárna	Ramzová	Skřítek	Staré Město	Součet
ZS	8	19	7	7	4	0	9	54
RZP	36	74	36	1	8	1	4	160
rodinný příslušník	27	110	10	13	6	5	8	179
jiná osoba	10	64	8	6	6	0	6	100
odešel sám	55	149	21	6	6	0	8	245
LZS Olomouc	4	9	1	2	2	0	2	20
LZS Ostrava	0	0	3	0	0	0	0	3
pohřební služba	0	0	1	0	0	0	0	1
LZS Hradec Králové	0	2	0	0	0	0	0	2
Součet	140	427	87	35	32	6	37	764
Počet zásahů celkem	143	436	90	37	32	19	38	795

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

Přehled předání zraněných osob během letní sezony 2024 ukazuje, že nejčastější variantou ukončení zásahu bylo, že zraněný odešel sám, nebo byl předán do péče rodinného příslušníka nebo jiné osoby. To potvrzuje, že došlo sice ke zranění a výjezdu příslušníků horské služby, avšak zranění nebyla vážná. Zdravotnická záchranná služba (RZP) byla přivolána hlavně v oblastech s větším počtem úrazů, čemuž z tabulky úrazů odpovídá

lokalita Dolní Morava, Karlov a Červenohorské sedlo. Letecká záchranná služba (LZS) byla volána méně často, avšak nejvíce úrazů pokryla LZS Olomouc a v některých případech LZS Ostrava. Pohřební služba byla zavolána pouze v jednom případě, a to na Karlov, což dokazuje, že smrtelné nehody jsou pouze ve výjimečných případech. Celkově lze shrnout, že během letní sezony 2023 byla většina případů řešena bez potřeby intenzivní lékařské péče. V následující tabulce č. 6 jsou uvedena data pro letní sezonu 2024.

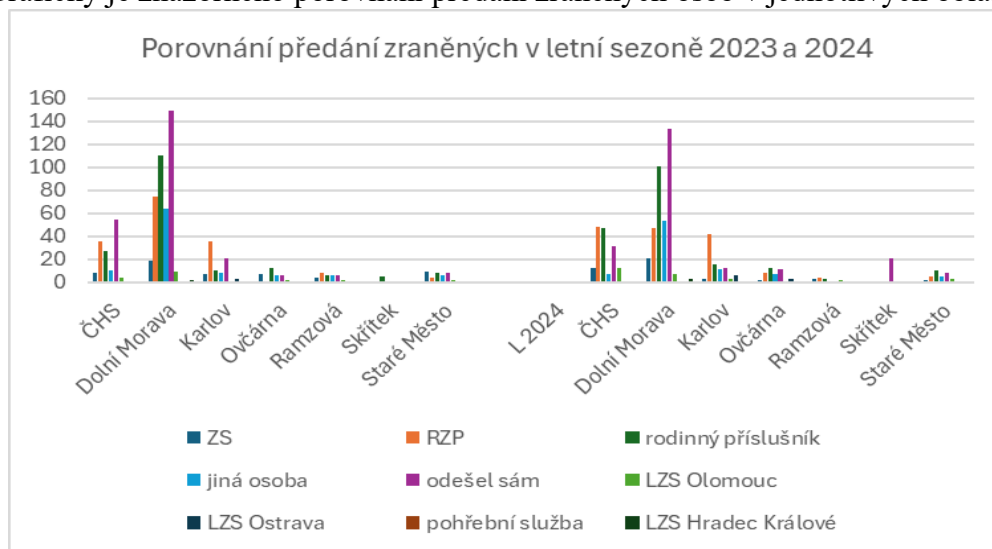
Tabulka 6 - Seznam předání zraněných v letní sezoně 2024

L 2024	ČHS	Dolní Morava	Karlov	Ovčárna	Ramzová	Skřítek	Staré Město	Součet
ZS	13	21	3	2	3	0	2	45
RZP	48	47	42	8	4	1	5	155
rodinný příslušník	47	101	16	12	3	1	10	190
jiná osoba	7	53	11	7	1	0	5	84
odešel sám	31	133	13	11	1	21	8	218
LZS Olomouc	12	7	3	0	2	0	3	27
LZS Ostrava	0	0	6	3	1	0	0	10
pohřební služba	1	0	0	0	1	0	0	2
LZS Hradec Králové	0	3	0	0	0	0	0	3
Součet	159	365	94	43	16	23	34	734
Počet zásahů celkem	164	377	97	45	16	31	38	768

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

Z přehledu za letní sezonu 2024 vyplývá, že nejčastějšími způsoby předání zraněných osob po zásahu horské služby byly nehody, kdy zraněný odešel sám nebo byl předán rodinnému příslušníkovi. Z toho se dá odvodit, že velká část úrazů se týkala lehčích zranění, která nevyžadovala další odborný transport ani hospitalizaci ve zdravotnickém prostředí. Avšak některé případy vyžadovaly přítomnost rychlé zdravotnické pomoci, a to především v oblastech s větším počtem zásahů, jako je Dolní Morava, Karlov nebo Červenohorské sedlo. Předání do péče letecké záchranné služby bylo využíváno méně často, jednalo se spíše o výjimečné situace, kdy šlo o těžší zranění nebo špatně přístupný terén. Nejčastěji zasahoval vrtulník z Olomouce, pak z Ostravy a Hradce Králové, což odpovídá rozmístění leteckých základen. Ve dvou případech byla přivolána pohřební služba. Celkově lze shrnout, že převážná většina případů byla řešena bez nutnosti intenzivní lékařské péče.

Graficky je znázorněno porovnání předání zraněných osob v jednotlivých oblastech.

Graf 2 - Porovnání předání zraněných osob v letní sezoně

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

Když porovnáme letní sezony 2023 a 2024 z hlediska předání zraněných po zásahu Horské služby Jeseníky, celkový součet je velmi podobný. V obou letech převažovaly lehčí úrazy, kdy zranění odešli sami (245 v roce 2023, 218 v roce 2024), nebo byli předáni rodině (179 vs. 190) a jiné osobě (100 vs. 84). V roce 2023 šlo celkem o 160 předání RZP a v roce 2024 to bylo velmi podobné, jednalo se 155 případů. Letecká záchranná služba byla v obou sezonách využita jen v omezeném počtu případů, celkem to bylo 25 zásahů v roce 2023 a 40 zásahů v roce 2024. Nejvíce letů měla LZS Olomouc, menší počet výjezdů pak měly základny v Ostravě a Hradci Králové. Smrtelné nehody byly velice výjimečné. Celkově můžeme uvést, že mezi letními sezonami nebyl zaznamenán velký rozdíl. Převážná většina případů je řešitelná přímo na stanici horské služby a není potřeba volání RZP.

8.2 Zimní sezona

V zimní sezoně se jedná zejména o nehody na sjezdovkách spojené s lyžováním, snowboardem a bobováním. Avšak i v zimě jsou úrazy spojené s pěší turistikou nebo rizika spojená s náledím. Zimní sezona trvá od 1. prosince do 30. dubna. Na základě získaných statistických dat lze vyhodnotit úrazovost za sezonu 2023/2024.

Tabulka 7 - Zásahy v oblasti Jeseníky v zimní sezoně 2023/2024

Činnost při nehodě	ČHS	Dolní Morava	Karlovy Vary	Ovčárna	Ramzová	Skřítek	Staré Město	Součet
pěší turistika	13	11	9	23	6	2	5	69
lyžování sjezdové	93	79	98	35	19	0	17	341
lyžování běžecké	4	2	1	16	2	0	5	30
snowboard	33	37	40	17	4	0	6	137
skialpy	0	1	0	1	0	0	0	2
přepravní zařízení	1	3	0	0	0	0	0	4
saně, boby	0	0	2	0	0	0	0	2
paragliding	0	1	0	0	0	0	0	1
jiné	12	12	5	12	4	0	5	50
cyklistika	4	17	1	0	0	0	1	23
Součet	160	163	156	104	35	2	39	659
Počet zásahů celkem	167	161	162	112	34	3	42	681

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

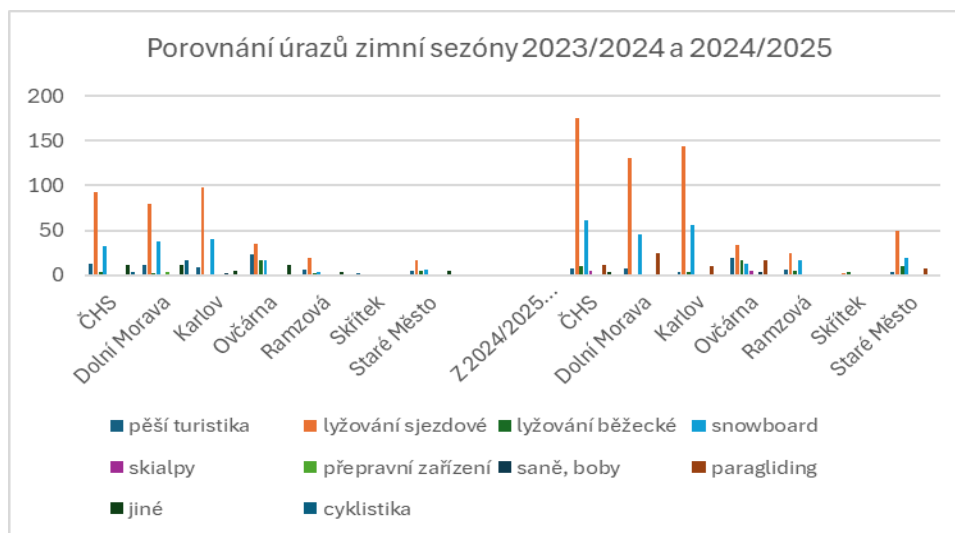
Z tabulky vyplývá, že nejvíce úrazů je u sjezdového lyžování a snowboardingu. Dále se objevují úrazy při pěší turistice, a to zejména na Ovčárně nebo Červenohorském sedle, neboť to jsou výchozí body pro mnoho turistických túr. Výjimkou v úrazech není ani běžecké lyžování, kde k zásahům dochází spíše na delších trasách. Méně úrazů se stává na skialpech nebo při jízdě na bobech nebo saních. V tabulce se objevují nehody spojené s cyklistikou, neboť jarní počasí láká na vyjížděku, ale nějaké úseky mohou být namrzlé a může tak docházet ke zraněním. V tabulce č. 8 jsou data ze zimní sezony 2024/2025, avšak zde nejsou uvedeny všechny úrazy za tuto sezonu, neboť statistika byla získána k 6. 4. 2025.

Tabulka 8 - Zásahy v oblasti Jeseníky v zimní sezoně 2024/2025

Činnost při nehodě	ČHS	Dolní Morava	Karlov	Ovčárna	Ramzová	Skřítek	Staré Město	Součet
pěší turistika	8	8	4	19	6	1	4	50
lyžování sjezdové	176	131	144	34	25	2	50	562
lyžování běžecké	10	0	4	16	5	3	10	48
snowboard	61	46	56	13	16	0	19	211
skialpy	5	0	0	5	0	0	1	11
přepravní zařízení	0	0	1	0	1	0	0	2
saně, boby	1	0	0	3	0	0	1	5
jiné	12	25	10	16	0	0	7	70
autonehoda	3	0	0	0	0	0	0	3
Součet	276	210	219	106	53	6	92	962
Počet zásahů celkem	279	213	225	108	55	7	98	986

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

Z tabulky vyplývá, že úrazů v zimní sezoně je více než předešlý rok, i když není sezona zcela u konce. Drtivou většinu případů tvoří sjezdové lyžování a snowboarding. Nejvíce zásahů bylo v oblasti Červenohorského sedla, Karlova a Dolní Moravy. Běžecké lyžování a skialpinismus opět tvořily nejmenší procento zraněných. I když je pěší turistika v zimě stále vyhledávaná, je to samozřejmě v menší míře než v létě, z toho důvodu je méně i výjezdů ke zraněným osobám. Minimálně nehod bylo při sáňkování, na přepravních zařízeních a u autonehod. Následující graf č. 3 zobrazuje porovnání obou období.

Graf 3 - Porovnání zásahů v oblasti Jeseníků v zimních sezonách

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

Z porovnání zimních sezon 2023/2024 a 2024/2025 v oblasti Jeseníků vyplývá, že letošní sezona byla výrazně horší z pohledu počtu zásahů horské služby. Zatímco v loňském období bylo evidováno 681 zásahů, nyní ke dni 6. dubna 2025 jich bylo už 986, a to ještě sezona oficiálně neskončila. Nejvíce úrazů souvisí se sjezdovým lyžováním, kde došlo k nárůstu z 341 na 562 případů. Totéž je patrné i u snowboardingu, kde se počet zásahů zvýšil ze 137 na 211. V letošním roce však došlo k poklesu při pěší turistice o 19 zranění. Úrazy při běžeckém lyžování a skialpinismu tvoří malou část záchranných akcí, přesto i zde došlo k malému nárůstu u běžek o 18 a u skialpů o 9 zásahů. Ojedinelé případy se týkají například sáňkování, pádů z přepravních zařízení, jako jsou vleky a lanovky. Pár nehod se stalo i při cyklistice, zejména na jaře při oteplování. Nejvíce zraněných bylo v nejnavštěvovanějších oblastech jako Červenohorské sedlo, Karlov a Dolní Morava. Celkově letošní zimní sezona byla náročná, areály byly plné návštěvníků, byl dostatek sněhu, jenž zajišťoval plné sjezdovky, což se odrazilo i ve vyšším počtu výjezdů horské služby. Jak již bylo i v podkapitole výše zmíněno, k zásahu patří také předání postižené osoby do další odborné péče, pokud to její zranění a okolnosti vyžadují.

V následujících tabulkách bude uveden přehled předání zraněných osob, který bude následně rozebrán a graficky znázorněn.

Tabulka 9 - Seznam předání zraněných v zimní sezoně 2023/2024

Z 2023– 2024	ČHS	Dolní Morava	Karlovy Vary	Ovčárna	Ramzová	Skřítek	Staré Město	Součet
ZS	14	18	2	21	5	1	14	75
RZP	34	37	55	26	10	0	5	167
rodinný příslušník	47	38	44	25	8	0	7	169
jiná osoba	29	29	32	18	7	1	10	126
odešel sám	33	35	20	14	2	0	1	105
LZS Olomouc	7	1	1	0	1	0	2	12
LZS Ostrava	1	0	4	4	0	0	0	9
LZS Hradec Králové	0	1	0	0	0	0	0	1
Součet	165	159	158	108	33	2	39	664
Počet zásahů celkem	167	161	162	112	34	3	42	681

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

Údaje ukazují, že zraněný buď odešel sám, nebo byl předán rodinným příslušníkům či jiné osobě. RZP byla přivolána u 167 případů, a to hlavně ve střediscích s větší návštěvností, jako je Karlovy Vary, Dolní Morava nebo Červenohorské sedlo. Tam se častěji objevovala vážnější zranění, která vyžadovala odborný zásah a převoz postiženého do nemocnice. LZS zasahovala jen v několika málo případech, většinou se jednalo o letecký převoz do Olomouce, pak Ostravy a v jednom případě do Hradce Králové. Na rozdíl od letní sezony nebyla přivolána pohřební služba. Z celkových zásahů lze určit, že se ve většině

případů jednalo o lehčí zranění, která potřebovala základní ošetření od horské služby, bez nutnosti přivolání záchranné zdravotnické služby. V další tabulce č. 10 jsou zobrazeny údaje za zimní sezonu 2024/2025. Data nejsou opět úplná, statistika byla pořízena k 6. 4. 2025.

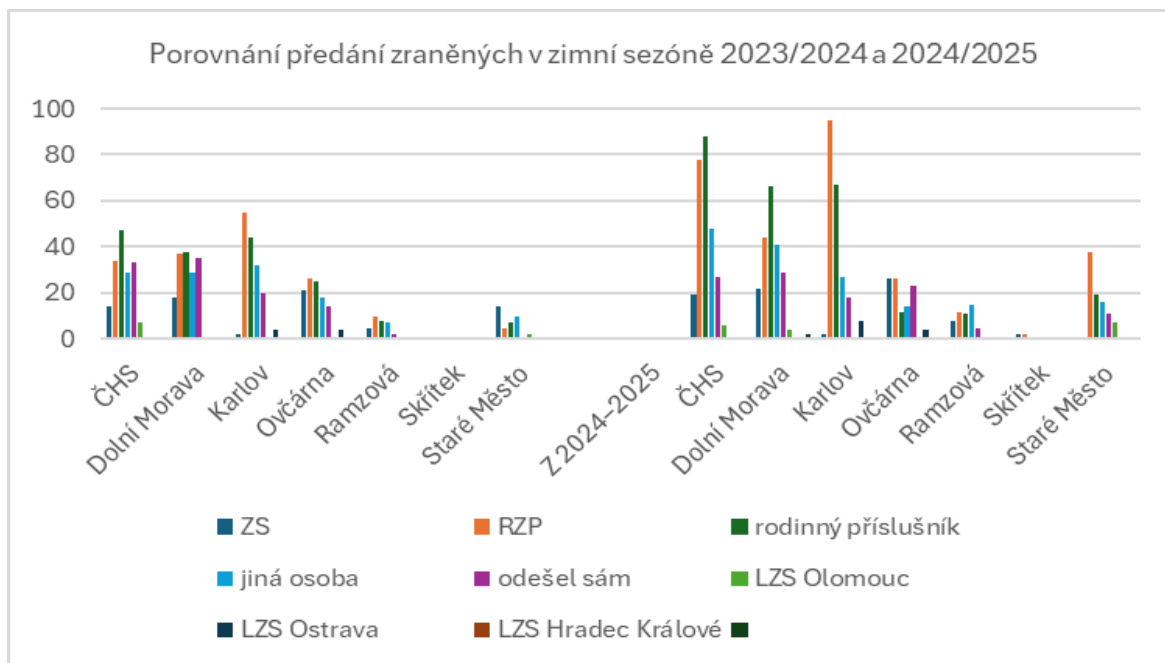
Tabulka 10 - Seznam předání zraněných v zimní sezoně 2024/2025

Z 2024– 2025	ČHS	Dolní Morava	Karlov	Ovčárna	Ramzová	Skřítek	Staré Město	Součet
ZS	19	22	2	26	8	2	1	80
RZP	78	44	95	26	12	2	38	295
rodinný příslušník	88	66	67	12	11	1	19	264
jiná osoba	48	41	27	14	15	1	16	162
odešel sám	27	29	18	23	5	0	11	113
LZS Olomouc	6	4	0	1	1	0	7	19
LZS Ostrava	0	0	8	4	0	0	0	12
pohřební služba	1	0	0	0	0	0	0	1
LZS Hradec Králové	0	2	0	0	0	0	0	2
Součet	267	208	217	106	52	6	92	948
Počet zásahů celkem	279	213	225	108	55	7	98	986

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

Z údajů je zřejmé, že většina zraněných osob byla po prvním ošetření předána záchranné službě, ať už se jednalo o standartní RZP nebo LZS. Avšak i zde jako v předešlých tabulkách větší počet zásahů byl u lehčích zranění, která neomezovala

postiženého tolik, že by nemohl odejít sám, případně byl předán do péče rodinných příslušníků či jiné osoby, která tam byla s ním. Nejvytíženějšími oblastmi byly opět Červenohorské sedlo, Karlov a Dolní Morava, což odpovídá opět jejich velké návštěvnosti a oblíbenosti. Nejvíce zásahů měla letecká základna z Olomouce a následně z Ostravy. Bylo nutné i přivolat pohřební službu na Červenohorské sedlo.

Graf 4 - Porovnání předání zraněných osob v zimních sezonách

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

V porovnání zásahů v zimních sezonách 2023/2024 a 2024/2025 je patrný nárůst celkového počtu výjezdů, a to ještě není sezona zcela u konce. V předchozím roce bylo evidováno celkem 681 nehod, zatímco v sezoně 2024/2025 už jich bylo 986, což představuje nárůst asi o 305 záchranných akcí. Ze všech kategorií došlo nejvýrazněji ke zvýšení počtu zásahů, počet přivolání RZP vzrostl o 130 výjezdů. Také předání zraněných rodinným příslušníkům se zvýšilo ze 169 na 264 případů, což naznačuje, že stále dochází k lehkým úrazům, které mohou zahrnovat vymknuté kotníky nebo kolena, naraženiny nebo lehké fraktury. Podobně to bylo i s počtem případů, kdy zraněný odešel sám nebo s jinou osobou, většinou se jedná o kamarády nebo učitele na lyžařských výcvicích. Letecká záchranná služba také zaznamenala více akcí než v přechodných obdobích, nejvíce létali záchranáři ze základny z Olomouce, pak Ostravy a několik případů měli i příslušníci z Hradce Králové. Totéž bylo i ze strany ZS, tam zásahy vzrostly jen z 75 na 80. Celkově graf ukazuje, že zimní sezona 2024/2025 byla zjevně náročnější, což je pravděpodobně způsobeno zvýšenou návštěvností.

9 ANALÝZA RIZIK

Analýza rizik by měla poskytnout odpovědi na otázky, jaké hrozby mohou ohrozit společnost, jaké jsou její slabé stránky vůči těmto hrozbám, jaká je pravděpodobnost, že dojde k jejich realizaci, a jaký dopad by jejich zneužití mohlo mít na organizaci. (Čermák, 2023)

9.1 Identifikace rizikových míst

Pro minimalizaci úrazů a ochrany bezpečnosti turistů je důležité mít zmapovaná a identifikovaná riziková místa. Česká republika má celkově sedm oblastí, kde horská služba má své další oblastní okrsky. Každá oblast je zaměřena na jedno z našich pohoří. Jeseníky zaujímají velké území, a proto i rozmístění stanic je strategicky důležité. Na obrázku č. 5 je zobrazena oblast, o kterou se Horská služba Jeseníky stará.

Obrázek 5 - Stanice Horské služby Jeseník

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

Každá stanice se stará o konkrétní část regionu, samozřejmě si ale stanice mezi sebou mohou vypomáhat a spolupracovat. Na základě statistických dat lze identifikovat přibližná místa s největší frekvencí nehod. Červenohorské sedlo se nachází v Hrubém Jeseníku a je důležitým turistickým uzlem, neboť je známé svou vyhovující dopravní dostupností.

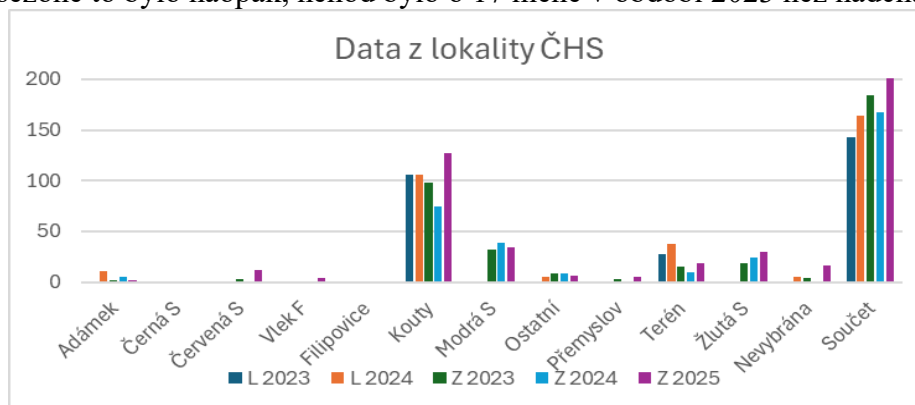
Na obrázku č. 6 jsou zobrazena nejčastější místa zásahů Horské služby. Žlutá barva značí stanice a lokality, kde se stává více úrazů, červenou barvou. Na mapě jsou zobrazeny Kouty nad Desnou, jež jsou známé svým lyžařským areálem a v létě jedním z nejnavštěvovanějších bike parků plných cyklotras. Dalším častým lyžařským místem, kde je větší počet úrazů, je Přemyslov; ten také nabízí turistické trasy a přírodní rezervace. Filipovice se nacházejí ze všech míst nejvíce na severu, jedná se o místo hlavně pro lyžaře, ale v letním období tu vedou turistické trasy například na Keprník. Posledním významným místem s nejvíce nehodami je samotné Červenohorské sedlo. Horská služba nezasahuje pouze v lyžařských areálech, ale v okolí se nachází Sněžná kotlina, Točnick, Šindelná hora, Šerák, Velký Klín, Švýcarska, Suchá hora a spousta dalších významných turistických míst.

Obrázek 6 - Mapa zobrazení v lokalitě ČHS

(zdroj: Openstreet Map; Strnadová, 2025; vlastní)

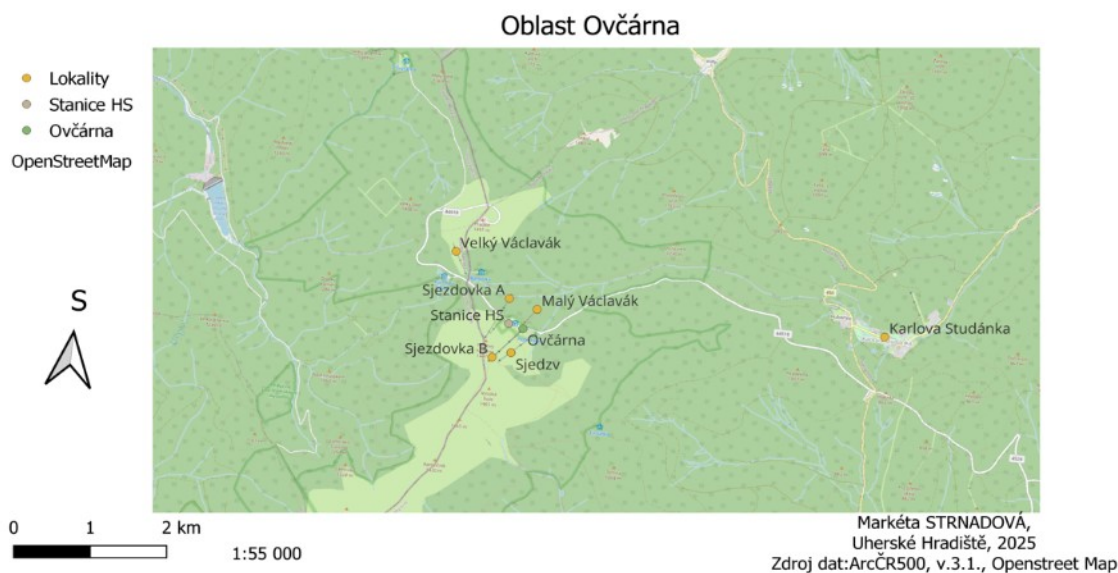
Ze statistických údajů vyplývá, že více úrazů převládá v zimní sezoně než v letní, avšak také na základě výsledků byla letní sezona v roce 2024 o 21 zásahů vyšší než předchozí rok. V zimní sezoně to bylo naopak, nehod bylo o 17 méně v období 2023 než nadcházejícím.

Graf 5 - Data z lokality ČHS

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

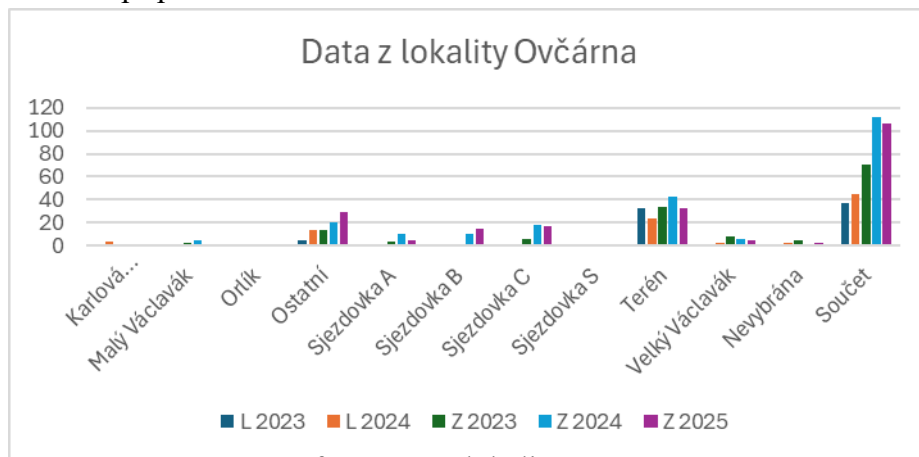
Další oblastí, kde je umístěná stanice horské služby, je Ovčárna, která je nejvýše umístěným lyžařským centrem v České republice, a proto tam jsou sněhové podmínky nejlepší a lyžuje se v ní nejdéle. Ovčárna je hlavním rozcestím běžeckých, koloběžkových, cyklistických a turistických tras, které vedou k Pradědu, Petrovým kamenům na Skřítek až k Červenohorskému sedlu. Z Ovčárny vede stezka z Bílé Opavy až do Karlovy Studánky. V okolí se nachází Velký kotel, Vysoká hole, Divoký kámen, Medvědí důl, naučná stezka Po hřebenech a Se skřítkem v okolí Pradědu.

Obrázek 7 - Mapa zobrazení v lokalitě Ovčárna

(zdroj: Openstreet Map; Strnadová, 2025; vlastní)

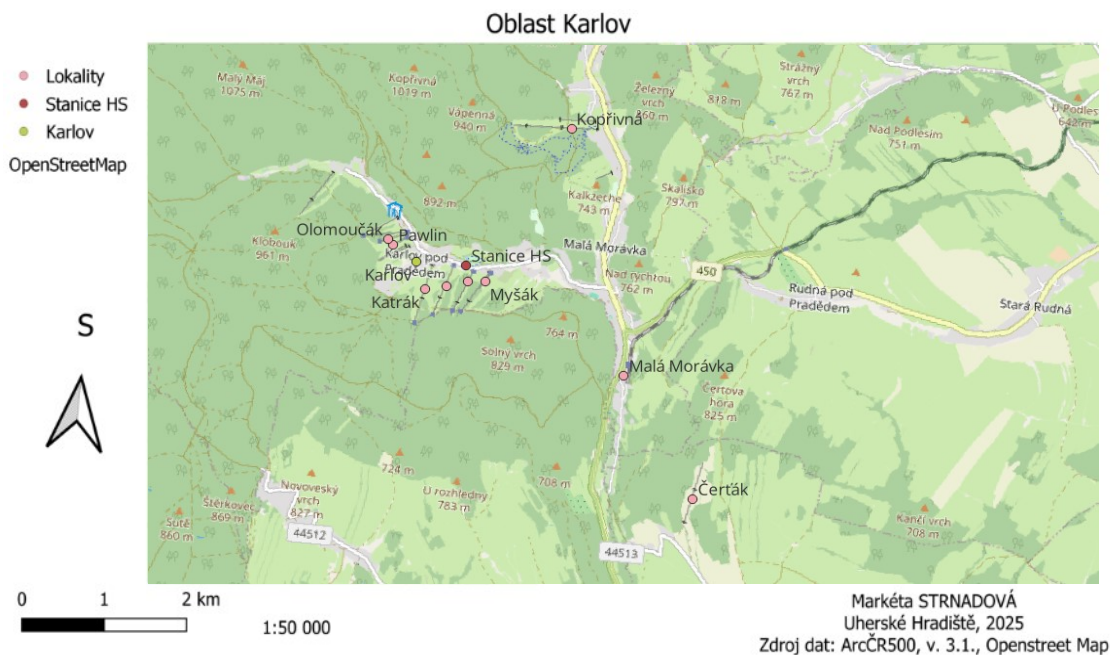
Na základě získaných dat se nejvíce úrazů v obou obdobích odehrává v terénu. Tato oblast je velice zrádná a ne všude se dostane technika, takže záchranáři musí často chodit „po svých“. Další místa s větším počtem nehod jsou sjezdové tratě. Vyjíždí se také do Karlovy Studánky, avšak příslušníci z horské služby Ovčárna vyjíždějí k případům na okolních chatách, neboť se k případům dostanou dříve než zdravotnická záchranná služba.

Graf 6 - Data z lokality Ovčárna

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

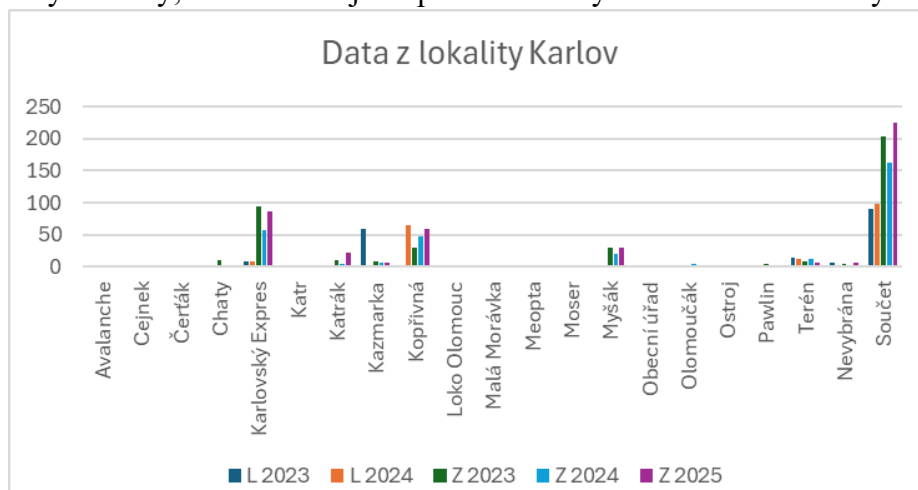
Karlov pod Pradědem je u obce Malá Morávka, stejně jako ostatní oblasti je i tato lokalita známa svými lyžařskými sjezdovkami a tratěmi na cyklistiku. Místo je plné upravovaných tratí lyžařské magistrály, která vede až na Praděd. Jesenicko má dost naučných stezek, není zde výjimkou, že jedna z nich zavede návštěvníky do Velké kotliny.

Obrázek 8 - Mapa zobrazení v lokalitě Karlov pod Pradědem

(zdroj: Openstreet Map; Strnadová, 2025; vlastní)

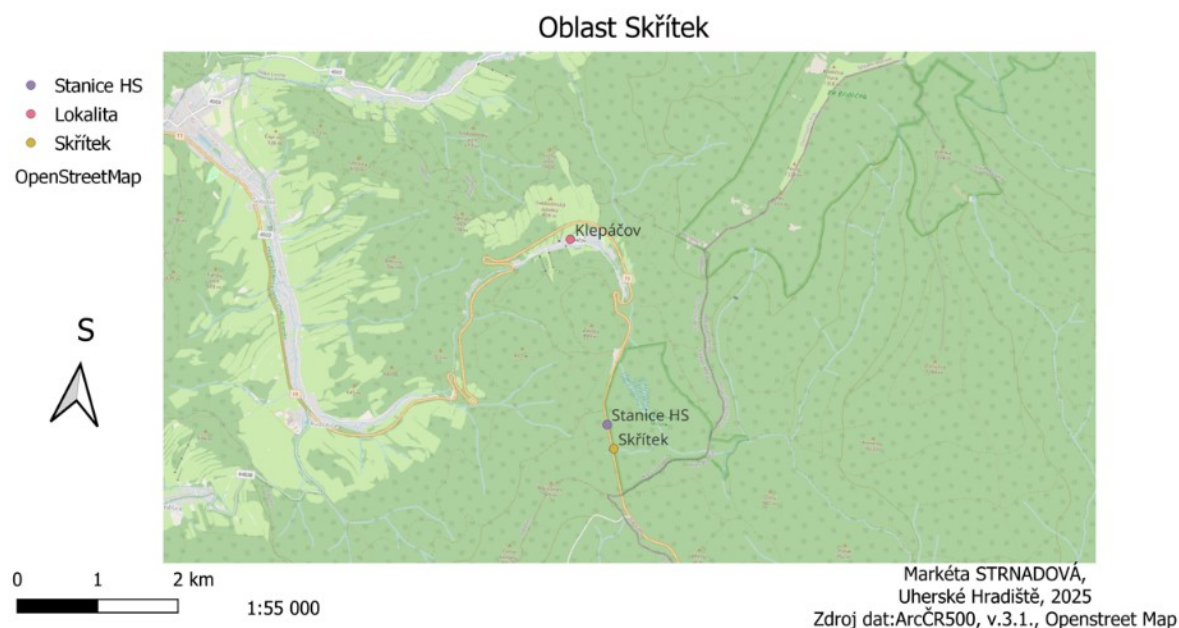
Horská služba Karlov je mezi areály Express a Kazmarka. Nejčastěji vyjíždí k nehodám ve ski areálu Express, Myšák, Kopřivná, také na Kazmarku, Katrák, Pawlin a Olomoučák. Dále záchranáři jezdí do Malé Morávky a na okolní chaty, kam se dostanou dříve než záchranná služba z Bruntálu. V letním období je nejvíce úrazů na Kopřivné, která je známa svými traily, další oblastí je Express a nehody v terénu na turistických trasách.

Graf 7 - Data z lokality Karlov pod Pradědem

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

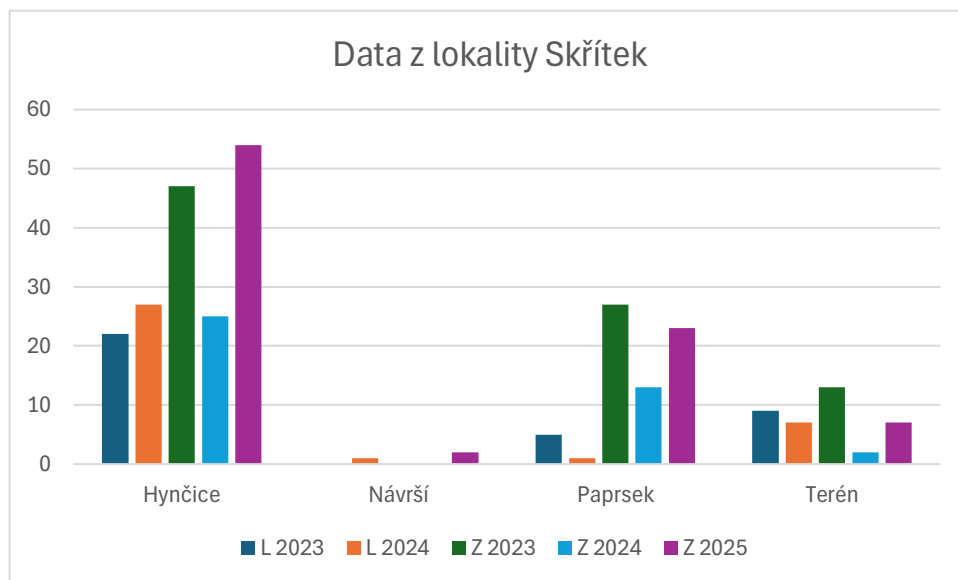
Hrubý Jeseník a Hraběšické hornatiny odděluje horské sedlo Skřítek. Většinu plochy tvoří Rašeliniště, které je přírodní rezervací. Skřítek je hlavním bodem pro mnoho hřebenových turistických cest. V okolí se nacházejí Rabštejn, Klepáčov, Bílé a Ztracené kameny a spousta dalších naučných stezek.

Obrázek 9 - Mapa zobrazení v lokalitě Skřítek

(zdroj: Openstreet Map; Strnadová, 2025; vlastní)

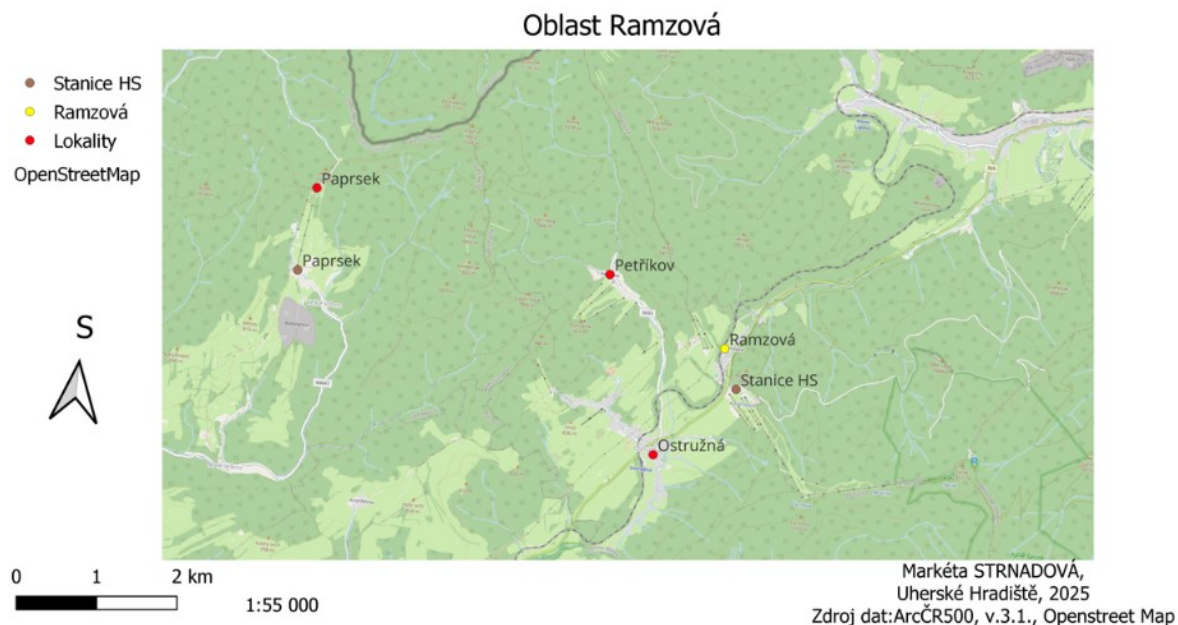
Horská služba je tady méně vytížená než v jiných oblastech, ale stále je potřebná. V letní sezoně jsou nehody jak na Klepáčově, tak na turistických trasách. V zimní sezoně nejsou záchranáři v oblasti tolik zatíženi, ale stále jsou připraveni na případné výjezdy.

Graf 8 - Data z lokality Skřítek

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

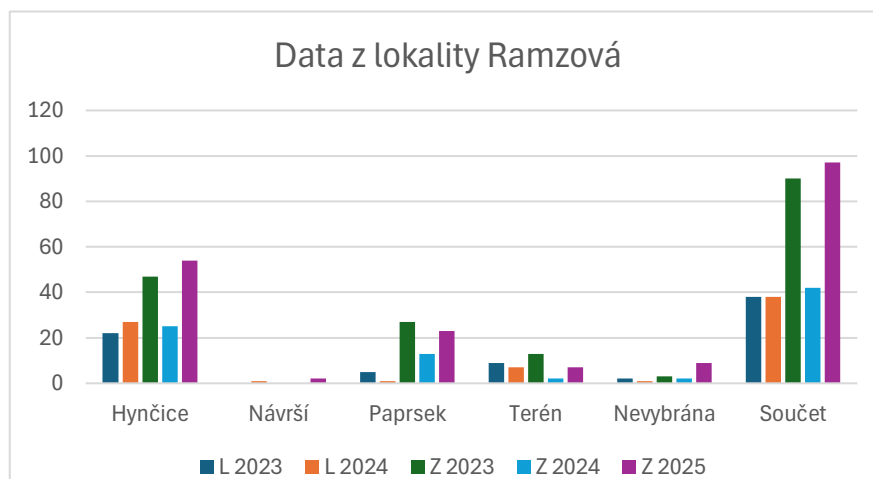
Ramzová je oblastí s lyžařskými sjezdovkami v okolí a turistickými zajímavostmi jako Obří skály, Šerák, Keprník a Vozka. Ostružná stejně jako Ramzová a Petříkov jsou oblíbené pro turistické a lyžařské aktivity. Přes oblasti vedou také cyklostezky a naučné stezky po hřebenech Jeseníků. Paprsek, kde se nachází druhá stanice horské služby, je významným lyžařským střediskem. V okolí se nachází kaplička na Paprsku či Dalimilova rozhledna.

Obrázek 10 - Mapa zobrazení v lokalitě Ramzová

(zdroj: Openstreet Map; Strnadová, 2025; vlastní)

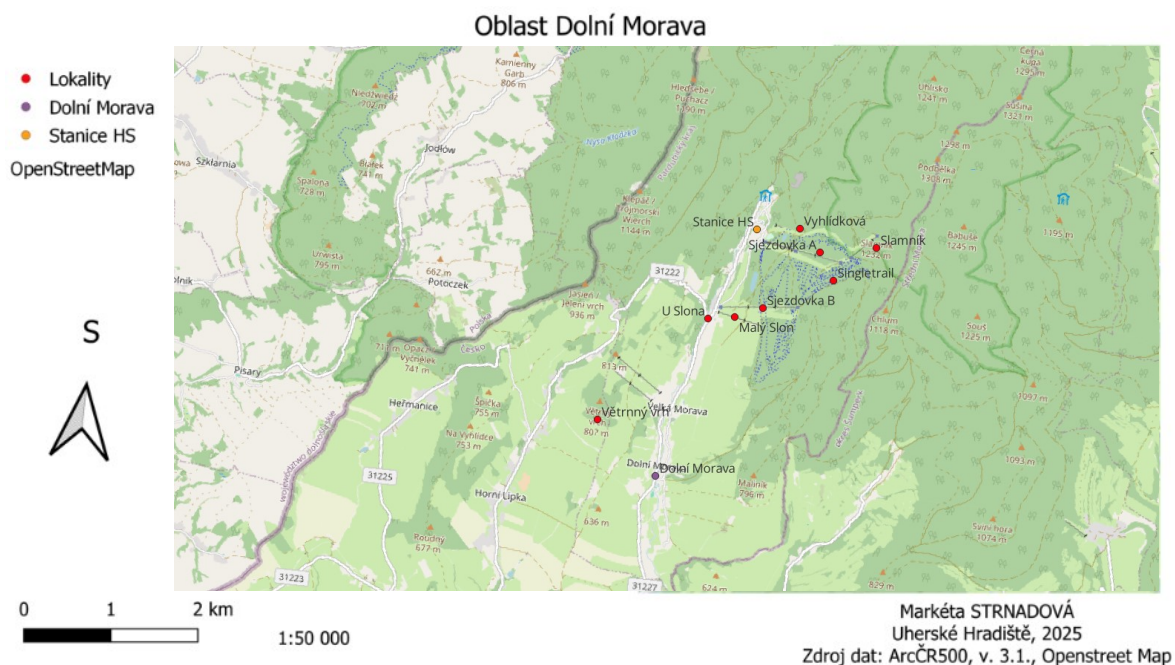
Z poskytnutých údajů je nejvíce úrazů v lokalitě Ramzová a v terénu na turistických trasách. To se týká obou sezon, kde se počty úrazů liší v zimním období, kdy jich je více. V tomto místě jsou umístěné dvě Horské služby, jedna je na Paprsku a druhá na Ramzové, k výjezdům tak jezdí příslušníci, kteří to mají blíže k postižené osobě.

Graf 9 - Data z lokality Ramzová

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

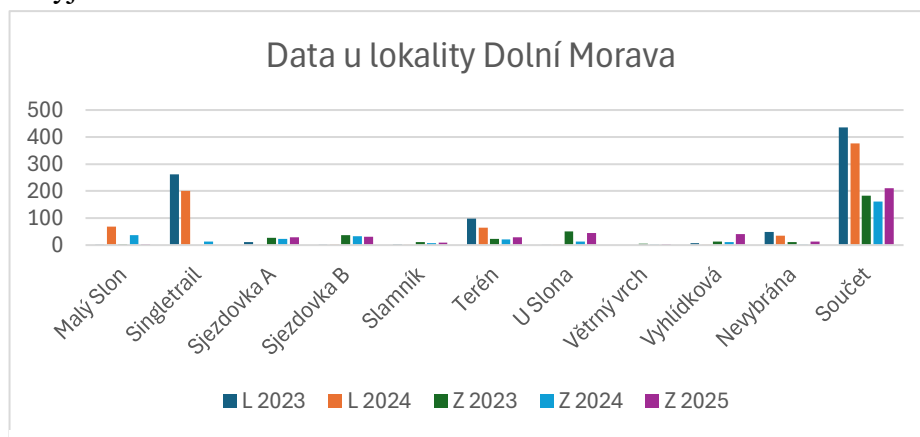
Dolní Morava je obec pod Králickým Sněžníkem. Je to obrovský resort, plný rodinných atrakcí a zážitků. V lokalitě jsou lyžařské sjezdovky, dětské zábavní parky, stezka v oblacích, visutý most a v létě cyklotraily a projížďka po hřebenech na koloběžkách. V okolí se nachází spousta turistických tras, směřujících jak do sousedního Polska, tak i do Starého Města nebo na samotný Králický Sněžník.

Obrázek 12 - Mapa zobrazení v lokalitě Dolní Morava

(zdroj: Openstreet Map; Strnadová, 2025; vlastní)

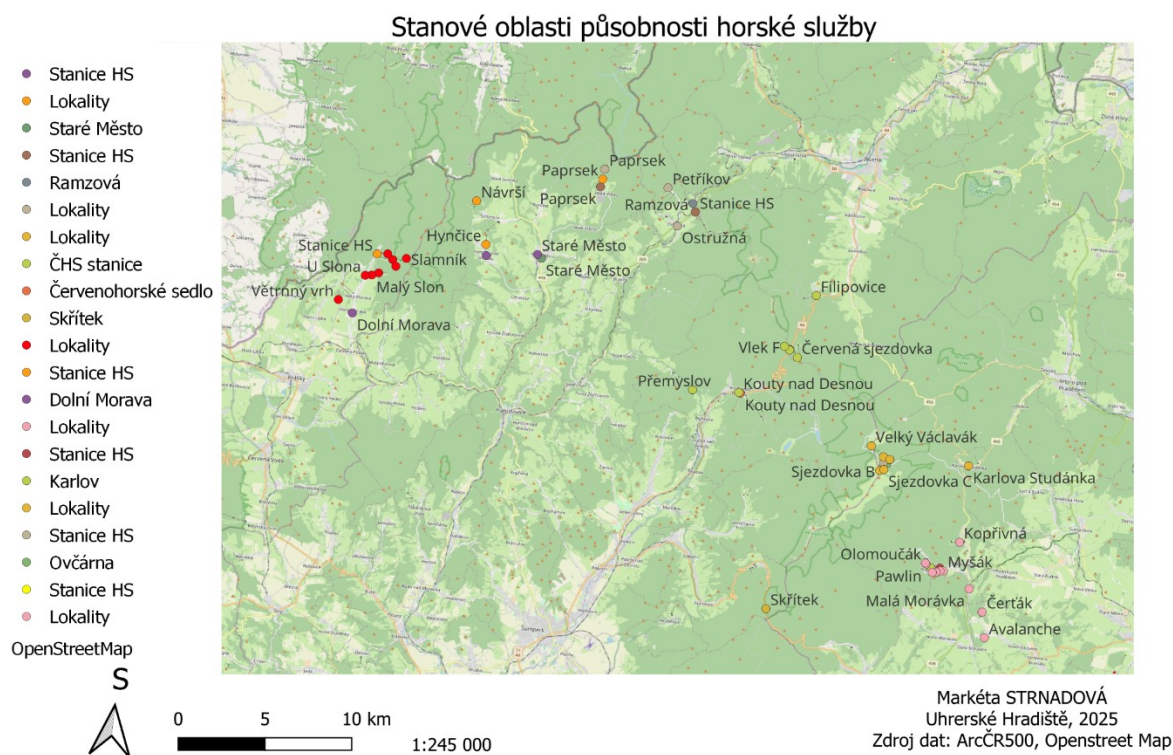
Poslední stanicí je Horská služba na Dolní Moravě, která má nejvíce úrazů v letní sezoně, a to na tratích pro horská kola. Zde je během letní sezony kolem 200 úrazů, následně jsou pak nehody v terénu. V zimní sezoně je zranění průměrně okolo 160, a to pouze na sjezdovkách, které mají různé obtížnosti a na tratích jsou překážky, jež mohou přispívat k častějším výjezdům.

Graf 11 - Data z lokality Dolní Morava

(zdroj: Horská služba Jeseníky, zpracování vlastní)

Na základě analýzy rizikových míst byla do mapy identifikována území s vysokou frekvencí úrazů, jako je Červenohorské sedlo, Dolní Morava, Kouty nad Desnou, Ramzová, údolí Bílé Opavy a občas oblast Rychlebských hor. Tato místa jsou známá velkou návštěvností a zároveň se tak zvyšuje riziko úrazů. Většina míst je dobře pokryta, ale stále existují místa, kam je těžký přístup a od toho se může odvíjet rychlost zásahu a zvolení techniky pro terén, ve kterém je zraněná osoba. Vzhledem k rostoucí návštěvnosti hor a rozvoji sportovních aktivit je důležité pokračovat v prevenci, vzdělávání a informování turistů, aby se minimalizovalo riziko počtu úrazů a zlepšila se tím bezpečnost v horském prostředí. Při podrobnější analýze je však patrné, že rizikových míst v Jeseníkách je mnohem více. Kvůli členitému terénu a velké síti stezek a cest je přesná lokalizace komplikovaná. Mezi rizikové oblasti může patřit například rozsáhlé území mezi Jeseníkem a Zlatými Horami, kde je národní přírodní rezervace Rejvíz. Okolí Dolní Moravy je také rozsáhlé, s velkou sítí turistických tras a bohatou přírodní i kulturní krajinou.

Obrázek 13 - Lokality zásahů Horské služby Jeseníky

(zdroj: Openstreet Map; Strnadová, 2025; vlastní)

Jeseníky nabízejí krásnou přírodu, ale zároveň mohou být pro návštěvníky náročné. Proto je stále důležité brát zřetel na možná rizika a dobře se připravit, sledovat aktuální podmínky a mít všechno správné a potřebné vybavení a základní znalosti, které v případě nouze mohou rozhodovat.

9.2 SWOT analýza

SWOT analýza je nástroj, který pomáhá zjistit, jak na tom aktuálně jsou firmy nebo projekty. Díky této analýze se hodnotí, co organizace dělá dobře (silné stránky), kde by se mohly subjekty zlepšit (slabé stránky), jaké příležitosti mohou využít pro růst a jako hrozby by mu mohly uškodit. Silné a slabé stránky se týkají vnitřního prostředí, tedy toho jaké její procesy, vztahy nebo strukturu, může společnost ovlivnit. Na druhé straně příležitosti a hrozby se zaměřují na vnější okolnosti, jako konkurenci, ekonomické změny nebo tržní podmínky, které firma nemůže přímo ovládat. Analýza pomáhá lépe pochopit, jaké jsou silné stránky a kde se organizace mohou zlepšit, jaké příležitosti nebo problémy mohou v budoucnu ovlivnit jejich úspěch a další správné fungování. (Otáhal, 2012)

Hlavním cílem SWOT analýzy, která je provedena níže, bude zjištění, co všechno funguje dobře, a kde naopak je potřeba něco zlepšit. Metoda se provádí v jednotlivých fázích. V prvním kroku byly zvoleny parametry interního a externího prostředí. Ke každé kategorii bylo zvoleno pět klíčových hledisek.

S – Silné stránky:

- Strategické rozmístění stanic – Horská služba Jeseníky má stanice rozmístěné po celé oblasti, což zajišťuje pokrytí jak frekventovaných turistických oblastí, tak i odlehlejších míst, kam se nechodí tak často.
- Technické vybavení – Stanice horské služby jsou vybaveny moderní technikou, včetně terénních vozidel, sněžných skútrů, čtyřkolek, rakouských vozíků a saní, což umožňuje rychlý zásah v náročném terénu.
- Koordinace a spolupráce – rychlou a přesnou reakci na krizové situace zajišťuje propojení s Integrovaným záchranným systémem a leteckými záchrannými službami v Olomouci, Ostravě a Hradci Králové může horská služba efektivně koordinovat záchranné akce.
- Personální zabezpečení – Horská služba má zkušené příslušníky, včetně profesionálních záchranářů, a využívá pomoc dobrovolníků k pokrytí provozu v náročných obdobích (hlavně svátky a víkendy).
- Prevence a osvěta – Horská služba se aktivně podílí na prevenci a osvětě, a to jak prostřednictvím informování turistů o bezpečnosti, tak také na rozvoji aplikací, jako je Záchranka, která usnadňuje lokalizaci v případě úrazu.

W – Slabé stránky:

- Velká oblast pokrytí – Jeseníky pokrývají velkou oblast, což v některých lokalitách znamená delší dojezdovou dobu při záchranných akcích, zejména v odlehlých lokalitách, jako jsou Rychlebské hory nebo údolí Bílé Opavy.
- Kvalita turistických tras – na některých trasách jsou špatné turistické chodníky a poničená dřevěná zábradlí.
- Přístupnost terénu – některé oblasti, jako je údolí Bílé Opavy nebo oblasti okolo Králického Sněžníku, jsou pro záchranáře obtížnější, a kam se nedostanou technikou, musí jít „po svých“ nebo využít leteckou záchrannou službu.
- Materiální a technické zabezpečení – horská služba disponuje kvalitním vybavením, ale v některých oblastech, jako jsou lavinové zóny, by bylo vhodné rozšířit o moderní technologie, například o drony.
- Závislost na dobrovolnících – v některých oblastech se nedaří zajistit dostatečný počet dobrovolníků, což v období zvýšené návštěvnosti hor zvyšuje zátěž na stálé příslušníky.

O – Příležitosti:

- Rozvoj infrastruktury – zlepšení přístupových cest v odlehlých oblastech, jako jsou Rychlebské hory.
- Nové technologie – zavedení nových technologií, jako jsou drony pro sledování rizikových oblastí.
- Spolupráce a výměna zkušeností mezi stanicemi HS – spolupráce mezi stanicemi horské služby je v současnosti na dobré úrovni. Pravidelná výměna zkušeností pomáhá zlepšovat postupy, protože každá stanice čelí jiným podmínkám a rizikům a sdílení informací je velmi přínosné.
- Finanční podpora – prostředky pomáhají v modernizaci techniky, stanic, pokrytí nákladů na personál. Horská služba dostává dotace od ministerstva pro místní rozvoj a od krajů.
- Zahraniční stáže – to by mohlo znamenat mezinárodní výměnné pobyty pro záchranáře, účastnit se zásahů v jiných zemích, které čelí podobným výzvám, což by mohlo přinést nové přístupy a techniky.

W – Hrozby:

- Růst návštěvnosti hor – nové zážitky v resortech a zvyšují se počty turistů a sportovců v horách a tím vzniká větší možnost úrazů.
- Změny počasí – nepředvídatelné změny počasí mohou zásadně ztížit práci Horské služby jak v přístupných oblastech, tak i v těžkých.
- Nedostatek financí – nízké nebo nevyrovnané financování může omezit schopnost Horské služby investovat do nových technologií a zlepšovat vybavení. Bez dostatečných prostředků by mohl být problém udržovat kvalitní značení a opravy poškozených cest.
- Zneužití záchranné služby – přivolávání pro drobné problémy nebo dokonce falešná volání o pomoc či jiné neoprávněné požadavky mohou vést k přetížení systému a zpoždění u skutečných zásahů. Je to tak i u jiných složek IZS.
- Nepřípravenost turistů – tento prvek vede k většině úrazů i v dnešní době. Pokud více návštěvníků hor nebude chodit připravených, bude úrazů více a výsledkem nemusí pak být pouze lehká zranění, ale i mnohem těžší.

V tabulce č. 11 jsou vypsány jednotlivé parametry.

Tabulka 11 - SWOT analýza

	Silné stránky	V	H	V*H		Slabé stránky	V	H	V*H
1	Strategické rozmístění stanic	0,3333	5	1,67	1	Velká oblast pokrytí	0,27	-4	-1,1
2	Technické vybavení	0,2667	5	1,33	2	Závislost na dobrovolnících	0,13	-3	-0,4
3	Koordinace a spolupráce	0,1333	4	0,53	3	Přístupnost terénu	0,07	-4	-0,3
4	Personální zabezpečení	0,2	4	0,8	4	Materiální a technické zabezpečení	0,33	-3	-1
5	Prevence a osvěta	0,0667	5	0,33	5	Kvalita turistických tras	0,2	-5	-1
Celkem		1	<1;5>	4,67			1	<-1;-5>	-3,7
	Příležitosti	V	H	V*H		Hrozby	V	H	V*H
1	Rozvoj turistiky	0,0667	4	0,27	1	Růst návštěvnosti hor	0,13	-4	-0,5
2	Nové technologie	0,2	5	1	2	Změny počasí	0,07	-4	-0,3
3	Spolupráce a výměna zkušeností mezi stanicemi HS	0,2667	5	1,33	3	Nedostatek financí	0,33	-5	-1,7
4	Finanční podpora	0,3333	5	1,67	4	Zneužití záchranné služby	0,27	-4	-1,1
5	Zahraniční stáže	0,1333	4	0,53	5	Informovanost turistů	0,2	-4	-0,8
Celkem		1	<1;5>	4,8			1	<-1;-5>	-4,3

(zdroj: vlastní)

Jednotlivé parametry v rámci kvadrantů byly následně ohodnoceny podle stupnice. Pro silné stránky a příležitosti byla použita škála $\langle 1,5 \rangle$, zatímco pro slabé stránky a hrozby bylo měřítko $\langle -1,-5 \rangle$. Parametry byly vybírány na základě výsledků z rozhovorů, identifikace rizikových míst a analýzy současného stavu horské služby. Kritéria byla hodnocena příslušníkem horské služby, který má praktické zkušenosti a jasný pohled na problematiku, dále záleželo na ohodnocení osobou, která se této oblasti nevěnuje a má povědomí pouze ze sociálních sítí a médií. Výsledné body byly zahrnuty do výpočtu mediánu, což je ve skupině čísel to prostřední číslo. Medián je v tomto případě považován za nejlepší způsob, jak zohlednit všechny názory a vybrat to nejlepší. Tabulka s jednotlivým hodnocením parametrů a následným výpočtem mediánu je v příloze 1.

Dalším krokem bylo určení vah, byla zvolena Fullerova metoda, která je vhodná pro hodnocení a porovnávání různých kritérií. Metoda se používá pro vzájemné porovnávání každého parametru s každým dalším a vyhodnocuje se, který z nich je pro danou situaci důležitější. Metoda je hodnocena pomocí hodnot 1 a 0. Každý klíčový prvek se pak spočítá a k celkové sumě se přidá číslo 1. Tento krok je nezbytný pro zajištění, že každé kritérium bude mít minimální váhu, ale nebude opomenuto. Celá tabulka se nachází v příloze 2. Nakonec se vypočítají váhy tak, že se podělí celkový součet od jednotlivých parametrů. Tento výpočet zajišťuje, že váha každého faktoru bude odpovídat jeho skutečné důležitosti, a že celkový součet všech výsledků dá sumu 1. Cílem je získat objektivní váhy pro jednotlivé kritéria. Váhy a body jsou uvedeny v tabulce č. 11 výš.

Následně se váhy a body sčítají vždy mezi sebou. Všechny výsledky v jednotlivých kvadrantech se sečtou a vyjdou celkové výsledky interního a externího prostředí.

Tabulka 12 - Výsledky kvadrantů

	Silné stránky	Slabé stránky
Interní prostředí	4,6667	-3,7334
	Příležitosti	Hrozby
Externí prostředí	4,8	-4,3333

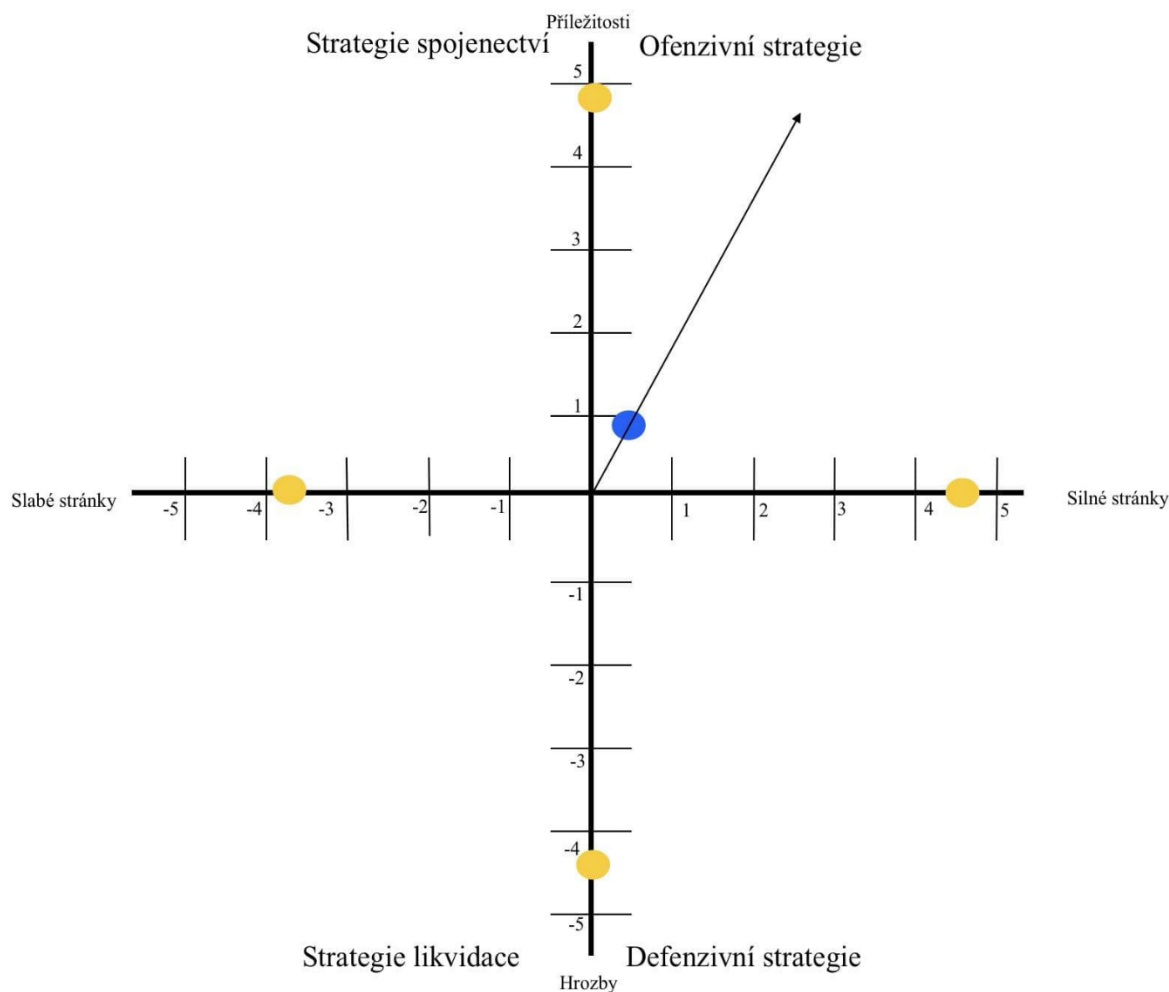
(zdroj: vlastní)

Následně byly součty pro silné a slabé stránky (interní prostředí) a pro příležitosti a hrozby (externí prostředí) sečteny, aby se získali body do grafu.

$$\text{Interní prostředí: } 4,6667 + (-3,7334) = 0,9333$$

$$\text{Externí prostředí: } 4,8 + (-4,333) = 0,467$$

Následně byl vytvořen graf, kde byly osy označené jednotlivými fragmenty, do grafu byly zaneseny jednotlivé celkové hodnoty a dva body, které určily výslednou strategii. Po zobrazení výsledků dílčích prostředí se ukazuje, že se jedná o ofenzivní strategii.

Graf 12 - Znázornění strategie SWOT analýzy

(zdroj: vlastní)

Ofenzivní strategie pro Horskou službu Jeseníky se zaměřuje na aktivní využívání jejich silných stránek a příležitostí, aby byla zajištěna bezpečnost při záchranných akcích. Tato strategie nepočítá jen s udržení aktuální situace, ale soustředí se i na zlepšení a přizpůsobení měnícím se podmínkám. Proaktivní přístup zahrnuje prevenci, rychlou reakci a využívání všech dostupných prostředků pro účinnou záchranu turistů. Horská služba má dobrý základ, na kterém může stavět, což jí umožňuje využívat příležitosti pro růst a rozvoj. I když se objevují určité slabé stránky a hrozby, jako je rostoucí počet turistů nebo problémy s financováním, horská služba se zaměřuje na to, jak tyto výzvy překonat. To jí pomáhá posílit její činnost a zlepšuje její šance na další rozvoj, což je důležité pro její dlouhodobou stabilitu a úspěšné fungování v budoucnu.

9.3 Analýza zásahu horské služby

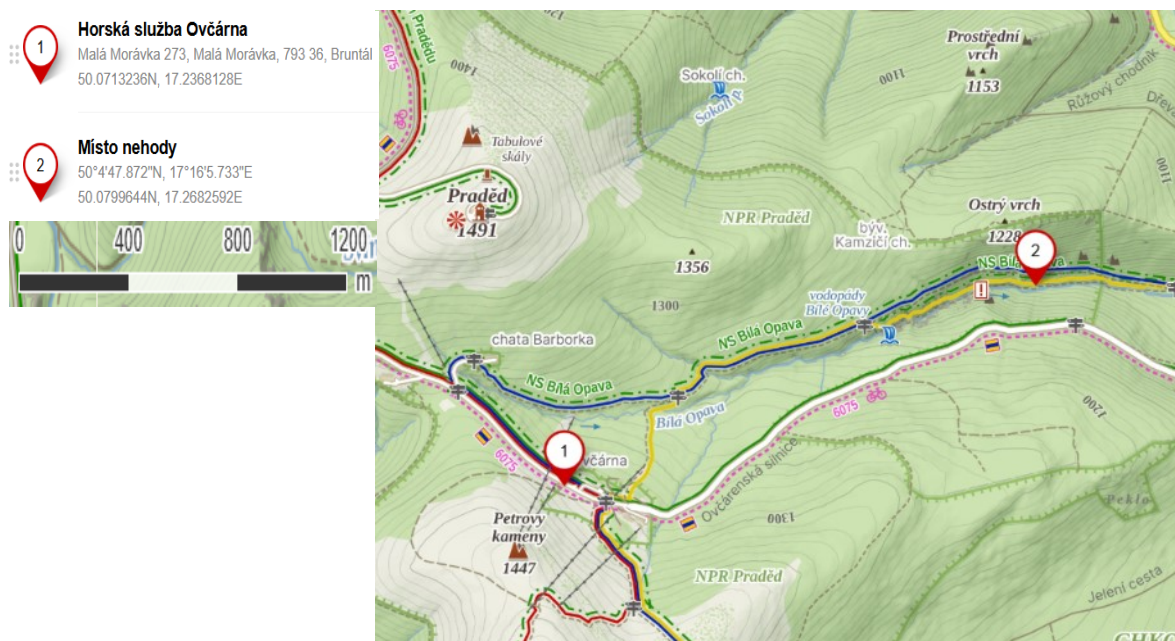
Záchranná akce byla aktivována na základě hlášení z aplikace Záchranka, které přijali členové Horské služby Ovčárna. První informace o úrazu byla stručná, kde kamarádi zraněné osoby uvedli, že se jedná o těžší zranění, ale podrobnosti o povaze nebyly blíže specifikované. Předchozí deštivé počasí způsobilo kluzké povrchy, což mohlo přispět k pádu a následnému úrazu. Z důvodu špatné dostupnosti místa byla jasná potřeba záchrany za pomoci horolezecké techniky. Lokalizace místa nehody byla zajištěna pomocí souřadnic z aplikace Záchranka. Na místo vyjíždějí dva členové Horské služby, kteří kvůli špatné dostupnosti terénu nemohou přijet přímo k zraněné osobě, a tak se vydávají dále pěšky. Záchranáři byly vybaveni potřebným horolezeckým materiálem a lékařskými prostředky pro případ nutnosti zajištění stabilizace pacientky.

Po příchodu na místo, byl zhodnocen zdravotní stav zraněné osoby. Žena byla při vědomí, ale vykazovala příznaky vícečetných zlomenin a poranění hlavy. Záchranáři zahájili okamžitou stabilizaci, což zahrnovalo ošetření povrchových zranění na hlavě, nasazení fixačního límce a fixaci zlomenin pomocí vakuových dlah. Záchranáři se rozhodli pro transport zraněné pomocí horolezecké techniky, která byla nevyhnutelná vzhledem k náročnosti terénu. Za pomoci navijáku na čtyřkolce, která se dostane co nejbližší k místu nehody, začíná přenos zraněné na záchranných nosítkách Ferna. Nosítka jsou upevněna pomocí horolezeckého lana a karabin, což zajišťuje bezpečný pohyb v náročném terénu. Záchranáři využívají jednu z transportních smyku na sjezd z cesty mezi Hvězdou a Ovčárnou, což je trasovací bod, který umožňuje bezpečný přenos na přístupovou cestu. Jakmile je postižená osoba na této přístupové cestě, je přeložena do sanitky, kde ji převezmou lékaři a je transportovaná k dalšímu ošetření do nemocnice. Celková doba zásahu se může pohybovat mezi 1 až 2 hodinami, přičemž čas transportu z místa nehody na přístupovou cestu je přibližně 20 až 30 minut, v závislosti na podmínkách terénu a počasí.

Z celého textu jde tak zanalyzovat, že reakce na nahlášení o úrazu je velice krátká, a samotný odjezd ze stanice je 3-5 minut. Aplikace Záchranka značně pomohla při lokalizaci místa nehody, což umožnilo rychlejší nasazení záchranářů. Čas od přijetí hlášení do příjezdu na místo mohl být optimální v rámci daných podmínek, neboť stanice se nachází nad údolím Bílé Opavy, a tak příjezdová doba závisí pouze na přístupnosti terénu. Stabilizace zraněné osoby probíhá rychle za použití fixačního límce a vakuových dlah. Délka transportu je souladu s terénními podmínkami, které jsou ovlivněné využitím nosítek a navijáku na čtyřkolce a dalších horolezeckých technik. Když jsou vážnější zranění a osoba se nachází

v roklině, tak se k transportu volá letecká záchranná služba z Ostravy, jež v tomto případě nebyla potřeba.

Záchranáři s sebou měli záchranný a lékařský batoh, dlahy a využívaly horolezecké techniky, jež bylo správnou volbou k náročnosti terénu. Naviják na čtyřkolce a horolezecké vybavení jako lana a karabiny poskytly záchranářům potřebnou stabilitu a umožnil bezpečný přenos pacientky přes náročný úsek. Vhodné zde byly i nosítka Ferna, které jsou přizpůsobeny pro pohyb v těžkém horském terénu. V tomto zásahu nebyla zmíněna komunikace s jinými složkami, ale předpokládá se, že vše bylo řešeno se záchrannou zdravotnickou službou a byla v záloze i LZS. Velkým přínosem byla aplikace Záchranka, která poskytla přesnou lokalizaci a urychlila komunikaci, proto se v posledních letech snaží Horská služba a zdravotnická služba na tuto aplikaci upozorňovat a více ji propagovat. Může pomoci nejen nám, ale i ostatním. Mezi možné problémy mohla být přístupnost terénu, vzhledem k tomu že předchozí den intenzivně pršelo a povrchy byly kluzké. Bohužel, pro takové případy není možné řešení než pořádná obuv s protiskluzovou podrážkou. Zásah byl proveden s optimálním počtem záchranářů, neboť na směně jsou vždy 3 členové. Při složitějším zásahu by bylo lepší nasadit více členů, a to by se mohlo jednat o pomoc z Karlova nebo Červenohorského sedla. Zásah Horské služby na Bílé Opavě probíhal efektivně a v souladu se standardními postupy pro tuto oblast.

Obrázek 14 - Místo zásahu

(zdroj: vlastní)

Na obrázku č. 14, je zobrazeno místo stanice horské služby a lokalizace zraněné osoby.

10 ROZHOVOR

Cílem bylo na základě odpovědí členů Horské služby Jeseníky provést analýzu jejich postřehů a zkušeností týkajících se připravenosti a fungování záchranného systému v oblasti. K získání relevantních dat byla vytvořena sada otázek ve formátu Microsoft Word, která obsahovala deset otevřených otázek, rozdělených do čtyř základních tematických okruhů. Po předchozí domluvě s náčelníkem horské služby byl dokument rozeslán mezi jednotlivé členy napříč různými okrsky v Jeseníkách. Cílem tohoto dotazování bylo získat reálné zkušenosti přímo od záchranářů, identifikovat klíčové problematické oblasti a navrhnout možná opatření ke zlepšení bezpečnosti a efektivity zásahů. Následně byly odpovědi respondentů analyzovány a vyhodnoceny s cílem zjistit hlavní nedostatky, opakující se problémy a možnosti optimalizace současného systému fungování Horské služby Jeseníky. Ze sedmi stanic jich odpovědělo šest.

Cílem bylo získat podrobnější představu o tom, jak členové horské služby vnímají rozmístění jednotlivých stanic a jejich schopnost efektivně pokrýt celé území Jeseníků. Otázky se zaměřují na identifikaci případných lokalit s horší dostupností, časovou náročnost zásahu v různých typech terénu a na problémy spojené s geografickými nebo klimatickými překážkami.

1. Jak hodnotíte současné rozmístění stanic horské služby v Jeseníkách? Jsou podle vás pokryty všechny rizikové oblasti?

Dolní Morava: *pokrytí je dostatečné, do budoucna by bylo vhodné lépe pokrýt oblast Rychlebských hor.*

Skřítek: *ano, podle mého názoru v tuto chvíli máme dostatečné pokrytí stanicemi.*

Ramzová: *dostačující.*

Kouty: *současný stav rozmístění stanic je asi dostačující, jen jediná lokalita Rychlebských hor není pokryta.*

ČHS: *podle našeho názoru je současné rozmístění stanic HS v Jeseníkách dostatečné. Jedno z výraznějších hluchých míst je oblast Rychlebských hor (Rychlebské stezky traily).*

Karlov: *stanice jsou strategicky rozmístěny, na nejvíce navštěvovaná místa v Jeseníkách.*

Na základě odpovědí vychází rozmístění stanic jako dostačující, avšak opakovaně se objevuje otázka Rychlebských hor, které jsou nedostatečně pokryté.

2. Jak dlouho v průměru trvá zásah horské služby v různých typech terénu? (lyžařské areály, lavinové oblasti, odlehlé turistické trasy apod.)

Dolní Morava: lyžařské areály v řádech minut. Lavinové oblasti – hlavní lavinové katastrofy dostupné maximálně do 20 minut.

Skřítek: pokud vše zprůměrujeme, tak jeden zásah jakéhokoli typu/1 hodina.

Ramzová: vše je závislé na vzdálenosti a dostupnosti cest k danému místu. Orientačně 15, 30, 60 minut.

Kouty: v areálech asi do 40 minut, v terénu 60 minut a více.

ČHS: bohužel na tuto otázku není vůbec snadné odpovědět. Naše evidence úrazů není toto schopna přesně vydestilovat do statistiky. Podle zkušeností – zranění v areálu od výzvy po předání v průměru kolem 45 minut. Akce v terénu od 1 hodiny do třeba 4 hodin, záleží na spoustě faktorů.

Karlov: lyžařské areály 30–80 minut, záleží na typu úrazu a areálu. Odlehlá místa 60 a více minut. Lavinové nehody podle rozsahu a počet zasypaných 90 a více minut.

Co se týče rychlosti zásahu, ta je v areálech velmi rychlá a pohybuje se od několika minut do cca 45 minut, vše závisí na typu úrazu a rozsahu vzdálenosti od stanice. V terénu a lavinových oblastech je doba záchrany delší, neboť je situace ovlivněna přístupností terénu, počasím, vybaveností technikou a zraněním dané osoby.

3. Existují oblasti, kde máte problém s dostupností kvůli terénu, počasí nebo technickým omezením? Pokud ano, které?

Dolní Morava: nedostupných míst z důvodu složitého terénu jsou v Jeseníkách stovky. V oblasti Dolní Moravy je to hlavně mimo jiné zelená turistická značka mezi Klepým a Králíckým Sněžníkem, modrá turistická značka mezi Podbělkou a Stříbrnickou – sedlem. Červená turistická značka mezi Zbojnickou chatou a Vlaštovčími kameny. Problém z dostupností kvůli počasí záleží na ročním období a na sněhových podmínkách.

Skřítek: je to oblast pásma Orlíku a Rychlebských hor, a to kvůli své odlehlosti, tam ale téměř nezasahujeme.

Ramzová: limitující je vzdálenost a nedostupný terén.

Kouty: nemáme, jsme složka, která je vybavena adekvátní technikou, a kam nedojede technika, musíme dojít pěšky.

ČHS: rozhodně jsou taková místa, kam nedojedete s technikou, a záchrana probíhá buď s využitím LZS nebo transportem pacienta lidskou silou. Namátkově místa v údolí Bílé Opavy a třeba Divoký důl.

Karlovy: údolí Bílé Opavy, kde se nedá dostat technikou, pacient se musí transportovat pomocí lanových technik nebo letecky, nebo pomocí rakouského vozíku Kong.

Problémové oblasti jsou zejména kvůli náročnosti terénu a chybějícím přístupovým cestám. Opakovaně byla zmiňována oblast údolí Bílé Opavy, kvůli nedostupnosti pro techniku a vyžadující letecký transport a lanové techniky pro zásah. Dále terén mezi Klepým a Králickým Sněžníkem, oblasti Divokého dolu a Rychlebských hor. Některé stanice uvedly, že technika je dostatečná a do míst kam se nedá dojet, tak musí dojít pěšky.

Celkově z prvního segmentu vychází jako dobré rozmístění stanic s dostatečnou technikou a zkušeným personálem. Většina zásahů v běžných oblastech je zvládnána rychle, zbytek oblastí se odvíjí od situace umístění zraněné osoby. Výzvou do budoucna zůstává zlepšení pokrytí hluchých míst jako Rychlebských hor a dalších těžko dostupných lokalit.

Druhý segment byl zaměřen na konkrétní typy zásahů, se kterými se příslušníci Horské služby Jeseníky nejčastěji setkávají. Cílem bylo zjistit, jaká rizika jsou v daném území nejčastější, jaký je jejich vývoj v čase a jaké faktory tyto události ovlivňují. Dále se zjišťovalo, zda existují specifické oblasti, které se opakovaně jeví jako rizikovější, a co je příčinou této skutečnosti.

4. Jaké jsou nejčastější typy zásahů v Jeseníkách? (zranění lyžařů, pády turistů, laviny, ztracené osoby, podchlazení...)

Dolní Morava: zranění lyžařů (úrazy končetin), zranění cyklistů, zranění koloběžkářů.

Skřítek: zranění kolen u lyžařů, zápěstí u snowboardistů a v létě zlomeniny klíčních kostí na single trailech.

Ramzová: na prvním místě úrazy na sjezdových tratích.

Kouty: nejčastější úrazy v zimním období jsou poranění vazů kolen, v letním období zlomeniny horních končetin.

ČHS: v zimě nejčastější pád na sjezdových lyžích. Typicky poranění kolenních vazů. Občas fraktury bérce, předloktí, klíční kosti. Méně často poranění hlavy, komoče mozku, fraktury žeber, zlomeniny femuru a poranění páteře. V letním období typicky menší nebo větší odřeniny a rány po pádu na kolech a koloběžkách, občas vážnější

úrazy jako komoce mozku, úrazy pánve a končetin. Jezdíme také čím dál častěji v režimu First responders na dopravní nehody, alergické reakce nebo KPR v okolí našich stanic.

Karlov: *v Karlově v zimní sezoně to jsou především poranění lyžařů a snowboardistů, v letním jsou to cyklisté.*

Většina příslušníků se shoduje na stejných úrazech, které se vyskytují v zimní sezoně při lyžování, jako jsou častá poranění kolen, zlomeniny horních a dolních končetin nebo poranění hlavy. V letním období se jedná o nehody na kolech a koloběžkách, které obnášejí odřeniny, zlomeniny horních končetin a úrazy pánve. Z odpovědí se dalo zjistit, že stále přibývají úrazy vzniklé i mimo samotné sportovní aktivity, jako jsou autonehody nebo alergické reakce.

5. Vnímáte změnu v počtu a charakteru zásahů v posledních letech? Pokud ano, jaké faktory na to mají vliv?

Dolní Morava: *významně přibývá letních zásahů. Je to dáno rozvojem turistické infrastruktury v Jeseníkách a zvýšenou návštěvností. Přibylo zejména úrazů cyklistů. Důvodem je velká návštěvnost v populárních bikeparcích v Jeseníkách – Karlov, Kopřivná, Kouty nad Desnou, Rychlebské stezky, Dolní Morava.*

Skřítek: *ano, vliv mělo vybudování sjezdových single trailů v létě a provoz půjčoven koloběžek na sjezd z kopce po silnici dolů.*

Ramzová: *v lokalitě, v jaké já zasahuji, je mírný nárůst, daný větší návštěvností v letních měsících.*

Kouty: *nevnímám, kromě období covidové pandemie, kdy došlo k výraznému úbytku úrazů z důvodu nízké návštěvnosti hor. Charakter úrazů, které horská služba ošetřuje, je převážně traumatického původu, i když přibývá případů, kdy zasahujeme u interních stavů.*

ČHS: *narůstající počet úrazů – je to dáno větší návštěvností hor a rozvojem lyžařských středisek a bikeparků.*

Karlov: *větší dostupnost a rozvoj areálu, a to i v letní sezoně.*

Počet zásahů za poslední roky vzrostl, hlavně v letním období na základě vzniku nových horských tratí na kola a rozvoji areálu. Naopak pokles byl během covidové pandemie, kdy bylo zakázáno se setkávat a spousta věcí nebyla povolena.

6. Jsou některé turistické trasy nebo oblasti výrazně rizikovější než jiné? Pokud ano, čím je to způsobeno?

Dolní Morava: *nejvíce úrazů na turistické trase je v údolí Bílé Opavy, je to dáno náročnějším terénem.*

Skřítek: *Bílá Opava pod Pradědem je časově náročná na transporty zraněných kvůli své členitosti terénu.*

Ramzová: *v současné době jsou problematické turistické chodníky, které nejsou průjezdné žádnou technikou.*

Kouty: *ano, jsou, je to pravděpodobně způsobeno tím, že vedou složitějším terénem.*

ČHS: *nedá se jednoznačně říci, že některé turistické trasy jsou výrazně rizikové. Možná kombinace vysoké návštěvnosti a členitého terénu, opět údolí Bílé Opavy.*

Karlov: *údolí Bílé Opavy – členitý terén a technický terén, po zimě v místech led, bláto, velká návštěvnost.*

Většina se shodla, že rizikovější lokalita je oblast údolí Bílé Opavy, která je kombinací náročného terénu a vysoké návštěvnosti, jež vytváří problém pro zásah i transport.

Ze druhého segmentu otázek vyplývá, že záchranné zásahy jsou z velké části spojené se sportovními aktivitami a jejich riziky. Zásadní roli hraje rozvoj středisek, který přináší více návštěvníků, ale i větší různorodost situací, na které musí horská služba rychle reagovat. Do budoucnosti je potřeba se více věnovat oblasti Bílé Opavy a přijít na řešení, jak zlepšit záchranu z tamních lokalit.

Otázky byly zaměřené na materiální a personální připravenost horské služby. Cílem bylo zhodnotit, zda mají záchranáři k dispozici odpovídající technické prostředky pro zásahy v náročném terénu a za různých klimatických podmínek. Rovněž se zjišťovalo, zda je početní stav personálu dostačující, zejména v období zvýšeného turistického ruchu.

7. Je současné vybavení horské služby dostatečné pro zásahy ve všech typech terénu a podmínek?

Dolní Morava: *vybavení horské služby je v tuto chvíli na vysoké úrovni a dostatečné.*

Skřítek: *jsme dostatečně vybaveni. Správně se ale uvažuje o vybavení horské služby drony.*

Ramzová: *vždy je co zlepšovat. Služba na pracovním obvodu minimálně ve dvou.*

Kouty: *současné vybavení horské služby je z mého pohledu dostatečné.*

ČHS: *myslíme si, že současné vybavení HS ČR je na vysoké úrovni, zcela dostatečné pro naše zásahy. Navíc se neustále vylepšuje.*

Karlov: *je v současné době nejlépe vybavená horská služba v EU.*

Z odpovědí vyplývá, že technické zázemí je kvalitní a dostatečné pro zvládání zásahů ve všech typech terénu. Zároveň se, ale objevuje názor, že vždy je prostor pro zlepšení, například zavedení nových technologií jako drony.

8. Máte dostatek personálu pro zvládání všech zásahů, zejména během vyčíslených období (zimní sezona, svátky, prázdniny)?

Dolní Morava: *na Dolní Moravě je dostatek personálu a daří se nám pokrývat služby v exponovaných dnech efektivně.*

Skřítek: *další počet členů, ať už profesionálů, nebo dobrovolníků, by nám usnadnil práci.*

Ramzová: *Myslím, že na zajištění služeb v systému, v jakém jsme, jsme značně personálně poddimenzováni.*

Kouty: *ano.*

ČHS: *v současné době pocítujeme na některých okrscích palčivý nedostatek dobrovolných členů, což neúměrně zatěžuje ve službách ty stávající. Náš systém služeb je o víkendech a o svátcích na dobrovolnicích částečně závislý.*

Karlov: *co se týče svátku a víkendů, pomáhá nám dobrovolná základna, v ostatních dnech jsou služby nastavené tak, aby toto bylo dostačující, pokud by někdo vypadl, přijede na pomoc kolega z jiné stanice.*

V některých oblastech je personální pokrytí ve vyčíslených obdobích hodnoceno jako dostatečné, a to díky kombinaci profesionálů a aktivních dobrovolníků. Naopak jiné stanice jako Ramzová, ČHS a Skřítek upozorňují na nedostatek personál. V těchto dnech je služba často závislá na dobrovolnicích, kterých je ale málo, což znamená větší zátěž pro stálé členy horské služby.

Shrnutí třetího segmentu zahrnuje kvalitní technické zázemí, které je ve většině případů považováno za odpovídající nárokům horského terénu. Do budoucna je lepší modernizovat

techniku i pomocí dronů. Co se týče personálního zajištění, je situace nerovnoměrná, některé oblasti nepociťují nedostatek personálu a některé naopak ano.

Závěrečná část byla zaměřena na návrhy samotných příslušníků horské služby, které by mohly vést ke zvýšení bezpečnosti návštěvníků Jeseníků. Cílem bylo získat praktické podněty přímo od těch, kteří se s nehodami a krizovými situacemi denně setkávají.

9. Jaká preventivní opatření by podle vás mohla pomoci snížit počet nehod v Jeseníkách? (zlepšení značení, informační kampaně technologie...)

Dolní Morava: *neustálá osvěta ohledně bezpečného pohybu v horách. Měli bychom se více zaměřit na prevenci v letních měsících – jak se chovat v bikeparku, jaké zvolit ochranné pomůcky apod.*

Skřítek: *laviny – nevstupovat do lavinišť, dále dodržování pravidel a značené CHKO. Je na místě akceptovat veškerá doporučení HS Jeseníky.*

Ramzová: *na sjezdových tratích je to na areálu.*

Kouty: *některé areály by mohly být lépe vybaveny po stránce zabezpečení nebezpečných míst, zabezpečení různých technologií nezbytných k provozu areálu atd. Větší kontrola těchto opatření ze strany státní správy nebo nějakých zákonných norem.*

ČHS: *velmi prospěšně hodnotíme například aplikaci Záchranka, která spoustu věcí usnadňuje. Jinak hlavní vliv na bezpečnost na horách mají lidé, kteří je navštěvují, a to svým chováním.*

Karlovy: *aby lidé nepřeceňovali svou sílu a na daný výlet se poctivě připravili už doma, na sjezdovkách dodržování pravidel.*

Odpovědi obsahují potřebu větší informovanosti v letních měsících, například o pohybu v bikeparcích či chování v CHKO. Dále je kladen důraz na dodržování pravidel značení a doporučení. Mělo by dojít ke zlepšení zabezpečení rizikových míst, a to jak technicky, tak i legislativně. Pozitivně je hodnocena aplikace Záchranka.

10. Co byste změnili na současném systému varování před nebezpečnými podmínkami? (např. lavinová rizika, náhlé změny počasí)

Dolní Morava: *současný systém varování je dostačující, velmi dobře fungují výstrahy přes aplikaci Záchranka, máme velmi dobré vazby na média, v případě vydávání výstrah jsme schopni dostat adekvátní informace dostatečným počtem návštěvníků.*

Skřítek: doporučení je dostatek, možnost lepší edukace veřejnosti se stále nabízí přes větší komunikaci se všemi stupni škol (přednášek, exkurze).

Ramzová: myslím, že informací je dost.

Kouty: systém je funkční, asi není třeba jej nějak měnit.

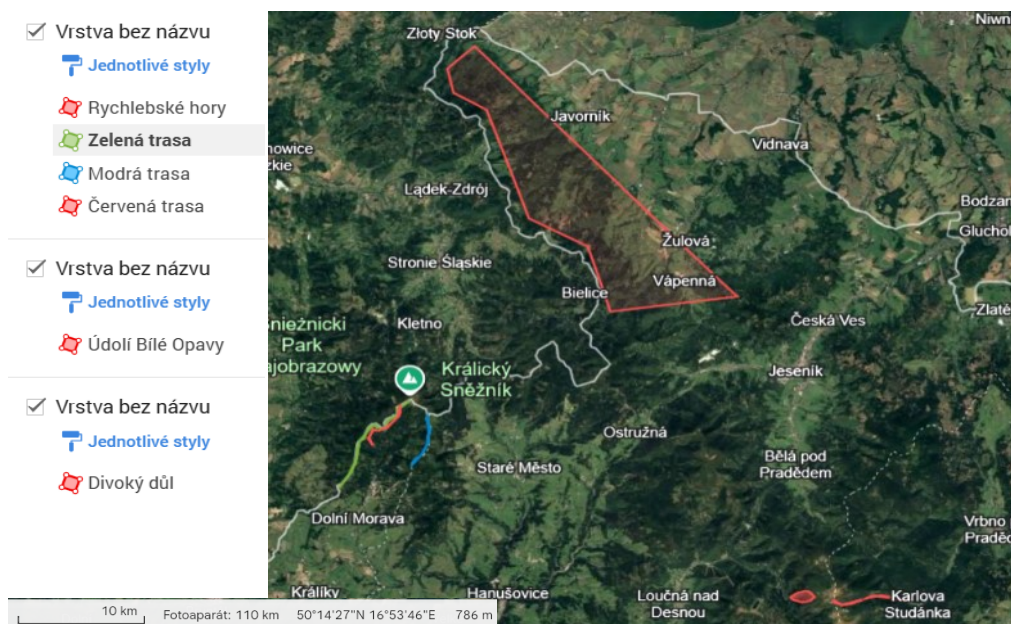
ČHS: myslím, že to funguje celkem dostatečně, informace jsou k dispozici. Klíčové je, aby si je lidé našli a správně použil.

Karlov: v momentální době už má každý u sebe chytrý mobilní telefon a informační portály fungují dobře.

Odpovědi jednotlivých stanic se shodují, že systém varování je funkční a dostačující, problém je spíše ve využívání informací veřejností. Lidé varování ignorují, nebo jim nevěnují dostatečnou pozornost. Zazněl také návrh na větší edukaci přes školy a mládež, například prostřednictvím exkurzí nebo přednášek horské služby, a tím dlouhodobě zvýšit povědomí o vnímání rizik.

Z odpovědí vyplynulo, že největší potenciál ke snižování počtu nehod spočívá v prevenci a osvětě. Systém varování před nebezpečnými podmínkami je kvalitní, ale jeho účinnost závisí na aktivním přístupu samotných turistů.

Na mapě jsou zobrazeny lokality, které v dotazníku byly označovány za náročné a „hluché“ při záchranných akcích.

Obrázek 15 - Zobrazení náročných míst v případě zásahu.

(zdroj: vlastní)

11 NÁVRHOVÁ OPATŘENÍ

Vybavení Horské služby je na dobré úrovni, avšak zavádění **moderní technologie** například drony s GPS technologiemi mohou výrazně zlepšit schopnost rychlé lokalizace zraněných osob a monitorování rizikových oblastí. Drony jsou už velice rozšířené, akorát v České republice zatím není nasazení u Horské služby tak rozšířené. Důvodem jsou hlavně vysoké pořizovací náklady, potřeba speciální certifikace a technická náročnost provozu v těžkém horském prostředí. Základní náklady na pořízení dronu vhodného pro záchranné operace, jako je model Mavic 2 Enterprise, se pohybují okolo 100 000 Kč, přičemž dražší varianty, jako je Matrice 300 s plnou výbavou, mohou stát víc než 500 000 Kč. K tomu je nutné započítat školení záchranářů a pravidelný výcvik v používání této technologie, což by přineslo roční náklady přibližně 100 000 Kč na školení a 150 000 Kč na provozní náklady. Mohli by pomoci také autonomní drony, které by byly řízeny z centrálního místa v tomto případě stanice. V Plzni je již pilotní program, který se těmito technologiemi zabývá. Drony by nejen kontrolovaly terén, ale mohli by s sebou mít i základní záchranný balíček do terénu pro poskytnutí první pomoci.

V Rychlebských horách by mohla pomoc záchranářům **výstavba nové stanice**, nebo výjezdového bodu, který by byl vybaven základními záchrannými prostředky. Takové stanoviště by mělo obsahovat základní lékařské vybavení, jako je defibrilátor, vakuové prostředky a technické zázemí. Jednalo by se však o stanici, která by fungovala pouze sezonně a to v létě, kdy se zde stávají úrazy. Stavba samotné výjezdové stanice by mohla přibližně stát 3 až 4 miliony korun, závislé na typu budovy, její velikosti a specifikách v dané oblasti. Kromě výstavby stanice by bylo třeba zajistit personální kapacity, které by byly schopny vykonávat záchrannou činnost v této odlehlejší oblasti. Když by se jednalo o samotný přístřešek pro záchranáře, který by poskytoval základní útočiště, ten by mohl stát 500 000 až 1 milion korun, v závislosti na velikosti přístřešku a vybavení. Všechny kroky by musely být prokonzultovány s příslušnými orgány. Výstavba stanice by byla určitě nákladná, ale investice do infrastruktury je z dlouhodobého hlediska velmi užitečná, při větším růstu sportování a turistiky.

Rostoucí počty cyklistů a koloběžkářů v Jeseníkách, zvyšuje riziko úrazů, zejména pokud tito návštěvníci nejsou dostatečně informováni o bezpečnostních opatřeních. Vytvoření informačních materiálů pro cyklisty, včetně letáků a upozornění na informačních tabulích v půjčovnách, cyklistických areálech a na cyklostezkách, by pomohla zlepšit informovanost o bezpečnosti. Materiály by se zaměřovaly na prevenci úrazů, správně

používání ochranných pomůcek a bezpečné chování na trasách. V rámci Horské služby by mohlo být více propagováno desatero pravidel pro pohyb cyklisty na horách, které jsou na stránkách, ale ne každý o nich ví. Více se zaměřit na preventivní opatření v letní sezoně. V příloze 3 je vytvořený letáček, který zahrnuje pár pravidel a je informativní, jaké vybavení je povinné mít a na co nezapomenout.

Jedním z problémů jsou také **úrazy turistů na trasách**, kde není přístup povolen. Pokuty za porušení zákona o ochraně přírody jsou, ale příslušníci Horské služby nemají oprávnění turisty legitimovat, a tak jim dávat ani pokuty. Pár úrazů se stane právě z důvodu, že turisté chodí tam kam nemají. Řešením by mohlo být posílení strážců nebo správců oblastí, kteří by chodili na obchůzky a tímto problémem se více zabývali. V současné době jsou strážci v okolí Petrových kamenů a Velkého Kotle.

Poslední je otázka **personálního zabezpečení**. Jsou vysoké požadavky na kvalifikaci a fyzickou odolnost záchranářů, což znamená, že musí být nejen vysoce odborní, ale i fyzicky připraveni na náročné podmínky horského terénu. Situace je však taková, že je nedostatek dobrovolníků, i když jsou propagační materiály, které lákají nové členy. Jedním z řešení by mohlo být zaměření na mladou generaci, například prostřednictvím školních projektů, exkurzí nebo sociálních sítí, kde by byly propagovány hodnoty a přínosy dobrovolnické činnosti. Mezinárodní stáže a výměnné programy by mohli zajistit kvalitní podporu členů, kde by čerpali nové zkušenosti a znalosti, tím by se mohly motivovat i dobrovolníci k dalšímu profesnímu rozvoji, a tak by jim organizace umožnila růst. V současné době k takovým akcím dochází ve spolupráci se Slovenskem, ale není jich mnoho. Dříve se však jezdilo sbírat zkušenosti třeba do Švýcarska, obnova takových výjezdů by mohla přinést pozitivní výsledky. Spolupráce je prohlubována také akcí Den s Horskou službou, kam se snaží organizace nalákat mladé lidi a cizince ze zahraničí.

V rámci prevence by bylo dobré vytvoření QR kódu, který by po jeho naskenování hned otevřel webové stránky Horské služby. Tato opatření by mohla přispět ke zvýšení bezpečnosti a činnosti Horské služby Jeseníky, avšak vše závisí na dostatečné podpoře, financování a koordinaci dalších zúčastněných stran.

DISKUZE

Práce ukázala na celkové dobrý stav Horské služby Jeseníky, jak po stránce vybavení, tak počtu úspěšných zásahů. Avšak v průběhu zpracování se našlo několik témat, které v práci nebylo možné do detailu rozvést, a přitom se jeví jako zásadní pro budoucí fungování služby.

Jedním z hlavních témat, které si neustále žádá pozornost je personální zajištění. Většina členů Horské služby působí na dobrovolné bázi a s tím se spojuje otázka co kdyby se výrazně snížil počet dobrovolníků, jak se už v některých oblastech ukazuje? S přibývajícím věkem stávajících členů a změnám v životním stylu mladší generace je nejisté, zda bude možné i nadále spoléhat pouze na dobrovolníky. Je pravděpodobné, že bez posílení motivace (například skrze finanční benefity, zjednodušené vstupní podmínky nebo zajištění odborného růstu) by mohl nastat větší zájem o tuto profesi. Nabízí se tak otázka, zda by nebylo vhodné alespoň částečně přejít na profesionalizaci služby. Takový krok by ovšem vyžadoval navýšení rozpočtu, a zároveň by mohl narušit současnou autonomii a neformálnost, na které je fungování mnoha členů založena. Kompromisem by mohlo být zavedení poloprofesionální služby, například formou sezonních zaměstnanců, kteří by během nejvytíženějších období (např. v zimě) působili v nejfrekventovanějších lokalitách. Tím by se ulevilo stálým členům a zároveň posílila stabilita týmu. Otázkou však zůstává, zda by o takovou formu práce byl dostatečný zájem, zda by byla dlouhodobě efektivní a finančně udržitelná.

S personálním zajištěním úzce souvisí otázka technologií. Moderní vybavení jako drony, termokamery, lavinové detektory nebo systémy GPS sledování dnes není ničím výjimečným. Přesto není jejich využívání v horské službě zařízeno plošně. Je to otázka financí nebo odborné připravenosti členů? Hlavním faktorem je nejen cena, ale i náročnost obsluhy spojená s absencí proškoleného personálu, standardizace technologií a legislativního rámce (např. omezení v použití dronů). Zkušenosti ze zahraničí ukazují, že technologie výrazně urychlují lokalizaci osob a zvyšují bezpečnost zásahů. Možným krokem dopředu by mohla být spolupráce s univerzitami nebo technologickými firmami na vývoji zařízení přímo pro potřeby Horské služby. Otázkou se nabízí, proč se o takových projektech nemluví nebo nejsou více propagovány? Je pravděpodobné, že tlak na větší efektivitu zásahů, zvláště ve složitě dostupných oblastech, bude nutit Horskou službu k větší spolupráci s výzkumnými a vývojovými institucemi, které by pomohla zavádět technologie v souladu s provozními i finančními možnostmi.

Tím se rozvíjí otázka územního pokrytí. Horské oblasti Jeseníků jsou rozsáhlé a některé z nich, jako například Rychlebské hory nebo údolí Bílé Opavy jsou od stanic dost vzdálené. Co kdyby došlo k značnému nárůstu turistické aktivity právě v těchto odlehlých lokalitách? V okolí údolí Bílé Opavy se nachází stanice Ovčárna, ale rychlý zásah v oblasti komplikuje přístupnost terénu. To se nedá říct o Rychlebských horách, kde je dlouhá dojezdová doba jako pro rychlou zdravotnickou službu tak pro horskou službu. Jako možné řešení se jeví mobilní zásahové jednotky přesněji malé týmy vybavené potřebnou technikou, které by v hlavní sezoně, tedy letní působily přímo v těchto oblastech. Tento model již funguje v některých alpských zemích. Přenositelnost do českých podmínek by znamenala dohodu s obcemi, vytvoření logistického zázemí a jasné vymezení zodpovědnosti. Je realistického něco takového zavést? Není však výhodnější zafinancovat novou stanici, která bude fungovat pouze sezoně?

Otázku vyvolává také právní postavení Horské služby v České republice, která dosud funguje bez vlastního zákona. Tento stav ji sice poskytuje určitou flexibilitu a prostor pro nezávislé rozhodování, zároveň však může být slabinou zejména v krizových situacích, při změnách legislativy, při přerozdělování finančních prostředků nebo postavení vůči ostatním složkám integrovaného záchranného systému. Pro srovnání na Slovensku je činnost Horskej záchrannej služby upravena samostatným zákonem č. 554/2002 Z. z., který přesně definuje její postavení. Výhodou slovenského přístupu je větší jistota a kontinuita, nevýhodou pak může být zvýšená míra byrokracie a menší pružnost v organizačních změnách. A tak se nejedná pouze o to, zda by měla Horská služba mít vlastní zákon, ale především o to, jak by měl být nastaven.

Hlavní součástí je také role prevence. Co když nejlepší záchrana je ta, která vůbec nemusí proběhnout? Prevence a osvěta bývají často podceňovány, protože jejich přínos není bezprostředně měřitelný. Přitom by mohl stačit jednotný systém varování přes QR kódy na turistických rozcestnících, vizuálně přitažlivé kampaně na sociálních sítích, větší spolupráce s outdoorovými značkami nebo edukace na školách. Kolik zbytečných zásahů by tím mohlo být ušetřeno? Hlavní otázka všeho je financování. Zatímco je dnes Horská služba podporována zejména z rozpočtů ministerstva pro místní rozvoj a krajů, co když dojde ke změnám priorit státu nebo snížení rozpočtů? Je její závislost na veřejném financování do budoucna udržitelná? Jednou z cest by mohla být spolupráce s pojišťovnami nebo sponzorů z oblastí cestovního ruchu. Ale je společnost ochotna na bezpečnost v horách přispět i finančně?

ZÁVĚR

Diplomová práce na téma připravenost Horské služby Jeseníky, jejímž hlavním cílem bylo zhodnotit aktuální připravenost z pohledu technického a kapacitního vybavení a identifikovat problémové oblasti. Prvním bodem bylo zpracovat z dostupných zdrojů teoretický vstup do problematiky horské služby. Základní poznatky související s fungováním horské služby, jejím právním rámcem, organizační strukturou, historií a současností nejen v České republice, ale i v zahraničí. Součástí teoretické části bylo rovněž popsání specifických činností, technického vybavení, systému zdravotního pojištění, výcviku záchranářů, bezpečnostních aspektů v horách a specifikace regionu.

Cílem praktické části bylo posouzení současného stavu připravenosti Horské služby Jeseníky a analyzovat klíčové oblasti pro zlepšení připravenosti horské služby. Tento cíl byl naplněn prostřednictvím kombinace kvantitativních a kvalitativních metod, mezi které patřila analýza technického a kapacitního zázemí jednotlivých stanic, zpracování statistik úrazovosti, identifikace rizikových míst, SWOT analýza a rozhovory s příslušníky Horské služby. Analýza připravenosti ukázala, že kapacitní a technické vybavení stanic je na kvalitní úrovni a odpovídá běžným podmínkám v horkém prostředí. Přesto byly identifikovány určité nedostatky, zejména v oblasti personálního zabezpečení. Některé oblasti Jeseníků jsou hůře přístupné a v nepříznivých podmínkách mohou zásahy narážet na technické limity. Tyto poznatky odpovídají první výzkumné otázce, podle níž je technické a personální zabezpečení v současné době dostačující, ale existují zde prostory pro další rozvoj.

Významnou součástí práce bylo zhodnocení úrazovosti v jednotlivých lokalitách a ročních období. Z dostupných dat vyplynulo, že zimní sezona přináší výrazně vyšší počet zásahů zejména na sjezdovkách, zatímco v létě převažují pády na kolech. Sezonní rozdíly se tolik neliší, avšak potvrzují, že roční období ovlivňují četnost i charakter zásahu. Tyto závěry odpovídají třetí výzkumné otázce. Pozornost byla věnována také rizikovým místům, která jsou z hlediska zásahů obzvláště náročná. Analýza identifikovala zejména oblasti Rychlebských hor, Velkého kotle, Sněžné kotliny a údolí Bílé Opavy. Tato místa se vyznačují špatnou dostupností a zvýšeným výskytem mimořádných událostí. Výsledky ukazují, že tato riziková místa jsou dlouhodobě problematická z pohledu záchranných akcí, avšak úrazy se zde stávají nejvíce v letním období. Je nezbytné těmto místům věnovat zvýšenou pozornost v rámci preventivních opatření. Tím byla zodpovězena i druhá otázka.

Značným přínosem práce byly rozhovory s příslušníky Horské služby. Na jejichž základě byla navržena opatření vedoucí ke zvýšení připravenosti Horské služby Jeseníky. Mezi hlavní doporučení patří modernizace technického vybavení, zavedení dronů pro lepší monitoring a lokalizaci osob v terénu a posílení personálních kapacit. Velký důraz je rovněž kladen na prevenci, osvětu a informovanost veřejnosti, které mohou významně přispět ke snížení počtu úrazů.

Závěrem diskuze, která byla na konci praktické části lze říct, že připravenost Horské služby Jeseníky je sice na dobré úrovni, ale čelí řadě výzev, které je nutné postupně řešit. V otázkách personálního zajištění, technologické modernizaci, územního pokrytí, právního postavení, prevence i financování se ukazuje, že budoucnost služby nebude záviset pouze na technice nebo počtu zásahů, ale především na schopnosti rychle reagovat na měnící se podmínky a aktivně spolupracovat s dalšími subjekty.

Práce přinesla komplexní přehled o stavu připravenosti Horské služby Jeseníky, identifikovala její silné a slabé stránky a navrhla konkrétní kroky ke zvýšení bezpečnosti v horském prostředí. Výsledky mohou přispět ke zvýšení efektivity záchranné činnosti a bezpečnosti v oblasti Jeseníků, ale také jako podklad pro širší diskuzi o budoucím směřování horské služby v České republice, zároveň stanovené cíle práce byly splněny.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Knižní zdroje

ALLEN, John, 2019. *Cairngorm John A Life in Mountain Rescue: 10th Anniversary Edition*. Ten Edition. Sandstone Press. ISBN 9781912240708.

BĚLAŠKA, Petr, 2022. *Jeseníky – S batohem po Česku*. 3. Akcent. ISBN 978-80-7497-423-6.

BERNA, Cristina a THOMSEN, Eric, 2024. *American Rescue Vehicles*. 2nd edition. BoD - Books on Demand. ISBN 978-84-1174-737-0.

BRUGGER, Hermann; ZAFREN, Ken; FESTI, Luigi; PAAL, Peter a STRAPAZZON, Giacomo, 2021. *Mountain Emergency Medicine*. Edra Spa. ISBN 8821447332.

CAMPBELL, Cam; CONGER, Steven; GOULD, Brian a HAEGELI, Pascal, 2016. *Technical Aspects of Snow Avalanche Risk Management Resources and Guidelines for Avalanche Practitioners in Canada*. Canada: Canadian Avalanche Association. ISBN 978-1-926497-00-6.

ČERMÁK, Miroslav, 2023. *Řízení informačních rizik v praxi*. V Tribunu EU vydání druhé. Knihovnicka.cz. Brno: Tribun EU. ISBN 978-80-263-1794-4.

KOLÁŘ, František, 2016. *Červení andělé: historie Horské služby v českých zemích*. Gentiana. ISBN 9788086527420.

MOLENAAR, Dee, 2009. *Mountains Don't Care But We Do: An Early History of Mountain Rescue in the Pacific Northwest and the Founding of the Mountain Rescue Association*. Mountaineers Books. ISBN 978-0615293240.

NOVÁK, Tomáš Vladislav, 2004. *Proti rozbouřeným živlům: 70. výročí Horské služby Krkonoše: [1934/2004]*. Praha: Revue. ISBN 80-900803-3-2.

SZYNOWSKI, Ryszard, 2022. *Horská služba. Cezhraničné vzdelávanie horských záchranárov v Poľsku a na Slovensku*. Akademia WSB. ISBN 978-83-66794-56-6.

VAŇURA, Miroslav, 2019. *Legendy českého záchranářství: největší případy a pohled do zákulisí práce záchranářů, hasičů, horské služby a dalších*. Praha: XYZ. ISBN 978-80-7597-237-8.

Internetové zdroje

ALPS, 2020. *100 Jahre Bergwacht – Die Geschichte*. Online. In: . Alps-magazine. Dostupné z: <https://www.alps-magazine.com/initiative-portraet/>. [cit. 2025-02-03].

BARBISCH, Gebhard, 2022. *Terrestrial Rescue Commission*. Online. International Commission for Alpine Rescue. Dostupné z: <https://www.alpine-rescue.org/articles/78--terrestrial-rescue-commission>. [cit. 2025-02-05].

BULIČKA, Michal, © 2025. *Aplikace pro skialpy – lavinové zpravodajství*. Online. Ski Tour Guru. 2023. Dostupné z: <https://skitourguru.com/clanek/995-aplikace-pro-skialpy-4-lavinove-zpravodajstvi>. [cit. 2025-02-06].

ČESKO. *Zákon č. 123/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony*, 2024. Online. In: *Zákony pro lidi*. ©2010–2025. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2024-123>.

ČESKO. *Zákon č. 159/1999 Sb., o některých podmínkách podnikání v oblasti cestovního ruchu a o změně zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů*, 1999. Online. In: *Zákony pro lidi*. ©2010–2025. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-159>.

ČESKO. *Zákon č. 179/2006 Sb. Zákon o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání)*, 2006. Online. In: *Zákony pro lidi*. ©2010–2025. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-179>.

ČESKO. *Zákon č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů*, 2000. Online. In: *Zákony pro lidi*. ©2010–2025. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239>.

ČESKO. *Zákon č. 266/1994 Sb., o dráhách*, 1994. Online. In: *Zákony pro lidi*. ©2010–2025. Dostupné také z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1994-266>.

DOSTÁLOVÁ, Klára, ©2025. *Statut obecné prospěšné společnosti*. Online. In: Horská služba ČR. Dostupné z: <https://www.horskasluzba.cz/data/web/download/statut-uplne-zneni-ze-dne-20.11.2020-ocred.pdf>. [cit. 2025-02-04].

EAWS – EUROPEAN AVALANCHE WARNING SERVICES, © 2025. *Avalanches organization*. Online. Avalanches.org. Dostupné z: <https://www.avalanches.org/standards/>. [cit. 2025-02-04].

FEJFAR, Aleš. 2018. *Historical Overview and Contemporary Organization Mountain Rescue in Selected States of Europe*. *Studia Kinanthropologica*, 19, 15-25.

FRYŠ, Marek, 2025. *Terení vozidlo*. Online. In: Horská služba ČR. Dostupné z: <https://www.horskasluzba.cz/cz/aktualni-informace/aktualne/aktuality/3669-kdyz-darky-pomahaji-zachranovat-zivoty>. [cit. 2025-02-05].

GONDERMAN, Monica, 2023. *Munro MK_1 Mountain Rescue Edition*. Online. MotorTrend. Dostupné z: <https://www.motortrend.com/news/munro-mk-1-mountain-rescue-edition/>. [cit. 2025-02-06].

HOLUB, Jaromír, 2022. *Stanovy Horské služby České republiky*. Online. In: Horská služba ČR. Dostupné z: <https://www.horskasluzba.cz/data/web/zapsany-spolek/stanovy-hs-cr-z.s.-2022-11.pdf>. [cit. 2025-02-06].

Horská služba ČR. *Historie Horské služby – Učebnice HS*. Jablonec nad Nisou: Horská služba ČR, prosinec 2013.

HORSKÁ SLUŽBA ČR. *Horská služba ČR, o.p.s., ©2025*, [online]. Dostupné z: <https://www.horskasluzba.cz/cz/horska-sluzba/horska-sluzba-cr-o-p-s>. [cit. 2024-02-03].

LITECKÁ, Štěpánka, 2020. *Posílení kapacit a rozvoj horské služby v Bosně a Hercegovině*. Online. In: Česká rozvojová agentura. Dostupné z: https://www.czechaid.cz/wp-content/uploads/2020/01/V%C3%BDzva-2020-BILAT_horsk%C3%A1-slu%C5%BEba_final.pdf. [cit. 2025-02-06].

LIWACZ, Jarek, 2023. *Zimní prostředky*. Online. 8a.cz. Dostupné z: <https://8a.cz/8academy/zimni-vybaveni-na-hory/>. [cit. 2025-02-05].

MEIER, Marcel, 2022. *Dog-Handlers Sub-Commission*. Online. International Commission for Alpine Rescue. Dostupné z: <https://www.alpine-rescue.org/articles/410--dog-handlers-sub-commission>. [cit. 2025-02-08].

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, ©2025. *Rozvoj a obnova materiálně technické základny Horské služby ČR, o.p.s. od roku 2022*. Online. In: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. Dostupné z: https://mmr.gov.cz/getmedia/b8f8b8d0-adc4-4d76-9a1b-0eb5ef777005/Vyzva-1_2023_117D25.pdf.aspx?ext=.pdf. [cit. 2025-02-04].

MPSV – MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ, Monica, © 2017. *Člen horské služby*. Online. NSP. Dostupné z: <https://nsp.cz/jednotka-prace/clen-horske-sluzby>. [cit. 2025-02-06].

MRA – MOUNTAIN RESCUE ASSOCIATION, © 2025. *About MRA*. Online. Mountain Rescue Association – Courage Commitment Compassion. Dostupné z: <https://mra.org/about-mra/>. [cit. 2025-02-03].

NOTMRT – NORTH OF TYNE MOUNTAIN RESCUE TEAM, © 2025. *Equipment*. Online. North of Tyne Mountain Rescue Team. Dostupné z: <https://www.notmrt.org.uk/equipment/>. [cit. 2025-02-05].

OTÁHAL, Martin, 2012. Co to je SWOT analýza? A k čemu slouží? Online. Rostecky.cz. Dostupné z: <https://rostecky.cz/co-to-je-swot-analyza-t2797>. [cit. 2025-04-05].

PÁLKA, Lukáš, © 2025. *Česká asociace horských vůdců*. Online. Česká asociace horských vůdců. Dostupné z: <https://www.horskyvudce.com/sluzby/>. [cit. 2025-03-02].

RODWAY, George W., 2013. *High Altitude Medicine & Biology*. Online. *Meeting Report: IX ISMM World Congress in Taiwan*. S. 82. Dostupné z: <https://doi.org/https://doi.org/10.1089/ham.2012.1121>. [cit. 2025-02-02].

RUPP, Daniela, © 2025. *Rescue Dog Organisation*. Online. International Search and Rescue Dog Organisation. Dostupné z: <https://www.iro-dogs.org/en/the-search-and-rescue-dog-competence>. [cit. 2025-02-05].

SHIMANSKI, Charley, 2022. *Air Rescue Commission*. Online. ICAR – International Commission for Alpine Rescue. Dostupné z: <https://www.alpine-rescue.org/articles/86--air-rescue-commission>. [cit. 2025-02-04].

SMEJKAL, Pavel. *Záchranářská kynologie*, 2015. Roč. XIV, č. 7/2015.

STÄMPFLI, Franz, 2024. *ICAR Statutes*. Online. In: ICAR – International Commission for Alpine Rescue. Dostupné z: https://www.alpine-rescue.org/system/production/article/documents/file/004/951/6fcb40b3c833442f84177709bcc308b060c77ab9af087033034fe6c324e7b146/20241019-IKAR_Statuten.pdf?1734890025. [cit. 2025-02-02].

THOMAS, Stephanie, 2022. *Avalanche Rescue Commission*. Online. Avalanches.org. Dostupné z: <https://www.alpine-rescue.org/articles/88--avalanche-rescue-commission>. [cit. 2025-02-04].

TRACTEL US, © 2025. *Essential Tools for a Mountain Rescue Team*. Online. Tractel US. Dostupné z: <https://www.tractel.com/us/resources/height-safety-productivity-solutions-resources/fire-rescue/essential-tools-for-a-mountain-rescue-team>. [cit. 2025-02-05].

UIAA – INTERNATIONAL CLIMBING AND MOUNTAINEERING FEDERATION, © 2024. *About the UIAA Global Mountain Network*. Online. Theuiaa.org. Dostupné z: <https://www.theuiaa.org/inside-the-uiaa/about/>. [cit. 2025-02-02].

ZÁCHRANKA, Z.S., © 2025. *Aplikace Záchranka*. Online. Zachrankaapp.cz. 2023. Dostupné z: <https://www.zachrankaapp.cz/cs/jak-aplikaci-pouzivat>. [cit. 2025-02-06].

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Transportní vaky	33
Obrázek 2 - Záchranné vozidlo horské služby.....	34
Obrázek 3 - Motorový prostředek.....	35
Obrázek 4 - Mountain Rescue Editon.....	36
Obrázek 5 - Stanice Horské služby Jeseník	64
Obrázek 6 - Mapa zobrazení v lokalitě ČHS	65
Obrázek 7 - Mapa zobrazení v lokalitě Ovčárna	66
Obrázek 8 - Mapa zobrazení v lokalitě Karlov pod Pradědem.....	67
Obrázek 9 - Mapa zobrazení v lokalitě Skřítek	68
Obrázek 10 - Mapa zobrazení v lokalitě Ramzová.....	69
Obrázek 11 - Mapa zobrazení v lokalitě Staré Město.....	70
Obrázek 12 - Mapa zobrazení v lokalitě Dolní Morava	71
Obrázek 13 - Lokality zásahů Horské služby Jeseníky	72
Obrázek 14 - Místo zásahu	79
Obrázek 15 - Zobrazení náročných míst v případě zásahu.....	87

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Seznam techniky Horské služby Jeseníky	49
Tabulka 2 - Transportní a svozné prostředky.....	50
Tabulka 3 – Zásahy v oblasti Jeseníky v letním období 2023	52
Tabulka 4 - Zásahy v oblasti Jeseníky v letní sezoně 2024	53
Tabulka 5 - Seznam předání zraněných v letní sezoně 2023	55
Tabulka 6 - Seznam předání zraněných v letní sezoně 2024	56
Tabulka 7 - Zásahy v oblasti Jeseníky v zimní sezoně 2023/2024	58
Tabulka 8 - Zásahy v oblasti Jeseníky v zimní sezoně 2024/2025	59
Tabulka 9 - Seznam předání zraněných v zimní sezoně 2023/2024	61
Tabulka 10 - Seznam předání zraněných v zimní sezoně 2024/2025	62
Tabulka 11 - SWOT analýza.....	75
Tabulka 12 - Výsledky kvadrantů.....	76

SEZNAM GRAFŮ

Obrázek 1 - Transportní vaky	33
Obrázek 2 - Záchranné vozidlo horské služby.....	34
Obrázek 3 - Motorový prostředek.....	35
Obrázek 4 - Mountain Rescue Editon.....	36
Obrázek 5 - Stanice Horské služby Jeseník	64
Obrázek 6 - Mapa zobrazení v lokalitě ČHS	65
Obrázek 7 - Mapa zobrazení v lokalitě Ovčárna	66
Obrázek 8 - Mapa zobrazení v lokalitě Karlov pod Pradědem.....	67
Obrázek 9 - Mapa zobrazení v lokalitě Skřítek	68
Obrázek 10 - Mapa zobrazení v lokalitě Ramzová.....	69
Obrázek 11 - Mapa zobrazení v lokalitě Staré Město.....	70
Obrázek 12 - Mapa zobrazení v lokalitě Dolní Morava	71
Obrázek 13 - Lokality zásahů Horské služby Jeseníky	72
Obrázek 14 - Místo zásahu	79
Obrázek 15 - Zobrazení náročných míst v případě zásahu.....	87

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

IZS	Integrovaný záchranný systém
ICAR	International Commission for Alpine Rescue
UIIA	International Climbing and Mountaineering Federation
GPS	Global Positioning System
MRA	Mountain Rescue Association
TOPR	Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
PZA	Polski Związek Alpinizmu
ČČK	Český červený kříž
ČR	Česká republika
SMRC	Seattle Mountain Rescue Council
CMRT	Cairngorm Mountain Rescue Teamu
ARAW	Alpine Rescue Committee Vienna
SAR	Search and Rescue
GOPR	Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
EHIC	European Health Insurance Card
FIS	Fédération internationale de ski
CHKO	Chráněná krajinná oblast
ČHS	Červenohorské sedlo
ZS	Záchranná služba
RZP	Rychlá zdravotnická pomoc
LZP	Letecká záchranná služba
KPR	Kardiopulmonální resuscitace
HS ČR	Horská služba České republiky

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: SWOT analýza, bodové ohodnocení

Příloha P II: Fullerova metoda

Příloha P II: Informační leták

PŘÍLOHA P I: SWOT ANALÝZA, BODOVÉ OHODNOCENÍ

Ohodnocení parametrů a výpočet mediánu				
	Já	Příslušník Horské služby	Laik	Medián
Silné stránky				
Strategické rozmístění stanic	5	5	5	5
Technické vybavení	5	4	5	5
Koordinace a spolupráce	4	4	5	4
Personální zabezpečení	4	4	4	4
Prevence a osvěta	5	5	3	5
Slabé stránky				
Velká oblast pokrytí	-4	-4	-3	-4
Kvalita turistických tras	-3	-3	-4	-3
Přístupnost terénu	-4	-4	-3	-4
Materiální a technické zabezpečení	-3	-3	-4	-3
Závislost na dobrovolnících	-5	-5	-5	-5
Příležitosti				
Rozvoj infrastruktury	4	5	4	4
Nové technologie	5	4	5	5
Spolupráce a výměna zkušeností mezi stanicemi HS	5	4	5	5
Finanční podpora	5	5	5	5
Zahraniční stáže	4	4	4	4
Hrozby				
Růst návštěvnosti hor	-4	-5	-3	-4
Změny počasí	-5	-4	-4	-4
Nedostatek financí	-5	-5	-5	-5
Zneužití záchranné služby	-4	-3	-5	-4
Nepřipravenost turistů	-4	-4	-4	-4

PŘÍLOHA P II: FULLEROVA METODA

Silné stránky									Příležitosti								
	S1	S2	S3	S4	S5	Σ	$\Sigma+1$	Váha		O1	O2	O3	O4	O5	Σ	$\Sigma+1$	Váha
S1	x	1	1	1	1	4	5	0,3333	O1	x	0	0	0	0	0	1	0,0667
S2	0	x	1	1	1	3	4	0,2667	O2	1	x	0	0	1	2	3	0,2
S3	0	0	x	0	1	1	2	0,1333	O3	1	1	x	0	1	3	4	0,2667
S4	0	0	1	x	1	2	3	0,2	O4	1	1	1	x	1	4	5	0,3333
S5	0	0	0	0	x	0	1	0,0667	O5	1	0	0	0	x	1	2	0,1333
						$\Sigma 10$	15	1							$\Sigma 10$	15	1
Slabé stránky									Hrozby								
	W1	W2	W3	W4	W5	Σ	$\Sigma+1$	Váha		T1	T2	T3	T4	T5	Σ	$\Sigma+1$	Váha
W1	x	1	1	0	1	3	4	0,2667	T1	x	1	0	0	0	1	2	0,1333
W2	0	x	1	0	0	1	2	0,1333	T2	0	x	0	0	0	0	1	0,0667
W3	0	0	x	0	0	0	1	0,0667	T3	1	1	x	1	1	4	5	0,3333
W4	1	1	1	x	1	4	5	0,3333	T4	1	1	0	x	1	3	4	0,2667
W5	0	1	1	0	x	2	3	0,2	T5	1	1	0	0	x	2	3	0,2
						$\Sigma 10$	15	1							$\Sigma 10$	15	1

Bezpečnost na horských trailech

PRAVIDLA PRO BEZPEČNÉ CHOVÁNÍ NA HORSKÝCH TRAILECH

1. Přizpůsobte jízdu svým schopnostem
2. Nejezděte pod vlivem alkoholu nebo omamných látek
3. Dávejte pozor na ostatní návštěvníky
4. Jezděte pouze po vyznačených stezkách
5. Používejte vhodné ochranné vybavení
6. Pravidelně kontrolujte technický stav kola
7. Respektujte přírodní prostředí a místní pravidla

Jezdi tak, aby sis to mohl zítra zopakovat

HORSKÁ SLUŽBA + 420 1210